

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIII., št. 6
junij – rožnik

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priloga in tisk
Tiskarna Schwarz, d.o.o., Ljubljana
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Marjan Toš

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

*Tomaž Burazer, Franc Černigoj,
Bojan Avbar, Ivan Kuljaj, Janko
Mehle, Boštjan Pokorny, Lojze
Števanec in Branko Vasa*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovce izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 8,5% stopnji.

**Besedila za objavo obvezno
pošljite tudi po e-pošti** (ali na
disketi + izpis), **uradne dopise**,
potrjene z žigom in podpisom odgo-
vorne osebe ZLD/LD, in **fotografi-**
je pa v originalu ali na CD. Pripišite
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovce

Župančičeva 9 – p. p. 505

1001 Ljubljana

e-naslov: lovce@lovska-zveza.si

Tel.: (01) 24-10-922

Faks: (01) 24-10-927

Predstavitvene strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €,

od 15 do 25 besed 5 €,

od 25 do 30 besed 6 €.

Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

IZ VSEBINE:

<i>S. F. Kropce:</i>	Naše pomanjkljivosti za sprotno rabo ...	292
<i>M. Toš:</i>	Prostovoljstvo – z občutkom koristnosti?	293
IZ DNEVNEGA TISKA		294
MNENJA IN PREDLOGI		296
<i>J. Grah:</i>	Bomo ustvarjali kadre na zalogo	296
<i>G. Šuler:</i>	Diskriminacija kandidatov za članstvo in nekaterih članov lovskih družin	297
<i>B. Avbar:</i>	Disciplinski postopki – vprašanja in pomisleki pri reševanju pritožb na II. stopnji	299
<i>I. Koren:</i>	Dinamika populacije in enotno gospodarjenje z gamsom na Nanosu	307
<i>G. Hodnik:</i>	S pravnim čiščenjem do varnejšega in natančnejšega orožja I.	308
<i>H. Potočnik:</i>	Odlavljen prvi volk v okviru projekta Life + SLOWOLF	313
PO LOVSKEM SVETU		315
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska	315
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		316
<i>M. Avbar:</i>	Gumbar	316
LOVSKA ORGANIZACIJA		318
<i>M. Fortin:</i>	So (nas) počistili?	318
<i>B. Žerdin:</i>	Čistili ob strugi potoka Dobra	321
<i>O. Bakal:</i>	Skoraj polovica prleških lovcev na čistilni akciji	321
<i>Ž. Grofelnik:</i>	LD Jurklošter ima vsako leto čistilno akcijo	322
<i>M. Skudnik:</i>	LD Peca – Mežica čisti svoje lovišče že 15 let	323
<i>B. Leskovic:</i>	Razstava Rod Štefe in Arpada (ris v Sloveniji)	323
<i>R. Tekavčič:</i>	DOPPS-ovih 30 let	324
<i>B. Krže:</i>	Pregled odstrela parkljaste divjadi na Krasu 2009	325
<i>M. Likar:</i>	OSLIS – grafični prikaz odstrela in izgub divjadi v Sloveniji	326
<i>M. Toš:</i>	24. seja upravnega odbora LZS v Rovtah	327
<i>O. Bakal:</i>	Spregovorili so o svojem delu	328
<i>J. Marhl:</i>	Bazenska lovska razstava na Remšniku	329
<i>F. Rotar:</i>	Nova generacija lovskih čuvajev na Koroškem	330
<i>F. Rotar:</i>	Sto let od prve svetovne lovske razstave	331
<i>F. Rotar:</i>	38. srečanje SLPZ in registrov bo v Trstu	333
<i>F. Rotar:</i>	Nagrada Tončke Čeč lovskim pevcem iz revirjev	333
MLADI PIŠEJO		334
JUBILANTI		335
LOVSKI OPRTNIK		337
<i>H. Potočnik,</i>		
<i>M. Krofel, I. Kos:</i>	Ris udeležen v trku z osebnim vozilom v Železnikih	337
<i>S. Žerjav:</i>	Divji prašič – stalni prebivalec mesta Ljubljane	338
<i>M. Toš:</i>	26. lovski ples v Zrečah	339
<i>A. Magu:</i>	Občni zbor LD Dobrna in cvetje za materinski dan	339
<i>M. Gselman:</i>	8. marec – dan žena, tudi lovka	339
V SPOMIN		341
LOVSKA KINOLOGIJA		342
<i>I. Brne:</i>	Lepo je imeti požrtvovalnega lovskega tovariša	342
<i>I. Trček:</i>	Uspešno ocenjevanje lovskih psov v Prekmurju	342
<i>KZS:</i>	Predvidena legla	343

SLIKA NA NASLOVNICI:

Poljski zajec – *Lepus europaeus*

Foto: M. Artnak – Grča

Foto: M. Artnak – Grča

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozec, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozec, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmavka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Naše pomanjkljivosti za sprotno rabo ...

Ko prebirate moj prispevek, so delni občni zbori že za nami, pa tudi letnega poročila za leto 2010 niste videli. Zdi se mi prav, da tudi na tak način prenesem nekaj zadev.

14. 4. 2010 je naša lovska organizacija štela skupaj 21.263 članov, od tega 98,41 % moških in 283 žensk – lovč. Povprečna starost slovenskega lovca je 54 let. V naših vrstah imamo 947 pripravnikov na različnih stopnjah izobraževanja. Od tega je 53 pripravnic s povprečno starostjo 32 let. Končna številka članstva se neprestano spreminja, vendar za uradno operativno število uporabljamo 22.000 lovcev.

Ko sem že pri pripravnikih: ustanovil sem delovno skupino Mladi, s pomočjo katere spodbujamo mlajše ljudi, naj se včlanijo v našo organizacijo. Zakon o divjadi in lovstvu je jasen, da ni dovoljeno zaračunavati pristopnin ali podobnih dajatev pod krinko nekakšnih »prispevkov za ...«. In glej ga, zlomka, kam vse sega lovska domišljija. Do mene je pristopil pripravek in mi povedal, da je plačal pristopnino, nekaj več kot 300 evrov, ne da bi mu izstavili potrdilo o plačilu. Pristopil je še drugi in povedal, da je plačal »donacijo« – po domače neki prispevek – po položnici, šele potem je bil sprejet v članstvo LD. Javljajo se mi lovci, ki so že lovci in so se včlanili v novo lovsko družino. Med drugim mi povedo, da so »dve leti na opazovanju«. Pišejo mi »kandidati« za lovskega pripravnika, ki pa delajo v LD vse tako kot lovski pripravniki (le da so brez uradnega programa). Pravijo jim, »če bo priden, bo upravni odbor LD čez eno leto odločal o njegovi prošnji«. Nisem vedel, da imamo člane šele na opazovanju, da imamo nekakšne predpripravnike (tega namreč Zakon o društvih ne pozna!) in ne vem, kaj še vse. Nadalje ugotavljam, da so takšne zadeve v LD ne kot izjema, da skoraj že postajajo pravilo! Novim članom se za obdobje nekaj let prepoveduje odstrel velike divjadi. V nekaterih LD so »koljači« tisti, ki skrbijo za odstrel. Za doseg predpisanega načrta odstrela očitno ni pomembno, ali prej odstrelijo tudi netrofejno divjad. Ponekod se nekaterim lovcem netrofejna divjad smili. Zanimivo, trofejna pa prav nič!

Dobil sem tudi obvestilo, da so iz neke LD izključili lovskega čuvaja, ker je »preveč« sodeloval z lovsko inšpekcijo. V drugi so ga dali le v disciplinski postopek ... Zavedati se je treba, da je Zakon o divjadi in lovstvu naš krovni zakon, za njegovo brezpogojno uresničevanje smo zadolženi prav vsi lovci in tudi lovska inšpekcija! Slednja nikakor ni naš nasprotnik, pač pa partner. Dobivam tudi podatke, da se LD pri sprejemanju novih članov sklicujejo na ovire v obliki velikosti lovišča in na možnost omejitve sprejema v članstvo LD, ki jo daje zakon. Po drugi strani pa lahko preverim povprečno starost članov neke LD, ki ima tako prakso, in celo zapisane določbe, ter ugotovim, da je povprečna starost članstva nekaj več kot 60 let!

Slišal sem celo, da je ena izmed LD sprejela sklep, da nihče, ki ima univerzitetno izobrazbo, ne sme biti član upravnega odbora LD!?

Lahko bi še našteval takšne in podobne »cvetke«, pa mi kot predsedniku LZS niso smešne in zabavne. Nasprotno! Menim, da je skrajni čas, ko se je treba zavedati, da za opravljanje odgovornejših nalog v lovskih organizacijah ni več pomemben dolgoleten staž v lovstvu, pač pa predvsem znanje, volja in želja, da stvari potekajo v skladu z zdaj veljavnimi predpisi. Čas za usklajevanje zakona je zdavnaj mimo in čas je za njegovo uveljavljanje v praksi! Velikokrat ugotavljam, da ko v LD nastanejo težave, navajajo, da je to le zaradi zakonodaje. Ko pa skupaj pregledamo zakonske določbe, ugotovimo, da je vsaka zadeva že ustrezno zakonsko urejena. Torej, nekdo ni prebral zakona (ali pa ga ni pravilno razumel) in je komentiral in razglašal krivo vero.

Dobivam veliko povabil za obisk lovskih družin. V okviru svojega razpoložljivega lovskega časa jih tudi obiščem. Vendar se čudijo in me zelo čudno gledajo, ko pred obiskom želim dobiti vpogled tudi v njihova pravila in letno poročilo za minulo leto. Verjetno je vsem jasno, da želim spoznati, kako neka LD »diha« tudi skozi svoje akte in prek poročil. Kmalu skupaj ugotovimo, kaj je pravzaprav prava »okostenelost« organizacije.

Zavedam se, da vsi predpisi niso najbolje urejeni, vendar pa trdim, da kljub vsemu urejajo veliko zadev, ki jih je treba upoštevati pri delu. Lahko bomo posamezno vprašanje rešili drugače, vendar zdaj moramo delati po sedanjem zakonu.

Naj jasno povem, da ne podpiram samovoljnega in neutemeljenega kadrovanja nekaterih LD in neupravičenega pobiranja različnih dajatev od novih članov oziroma neupravičenih »opazovanj«. Na opazovanju so ljudje samo v bolnišnicah, zaradi zdravja, ne pa v lovskih organizacijah! Naj vse to ponazorim iz osebne izkušnje. Bil sem med kmetovalci, kjer je bila tudi gospa z modrim predpasnikom, ki se je aktivno vključila v razpravo. Ko so ji sogovorniki nekaj govorili, jim je dejala: »Nič se ne dela na pamet. Dečki, zato so knjige!«

Sicer pa nadaljujemo v skladu s sprejetimi programskimi usmeritvami do leta 2012, kot smo jih sprejeli. Za prvo polovico tega leta je treba izpostaviti nekatere izmed aktivnosti, ki so pomembnejše, in sicer:

- LZS je imela dva sestanka s KGZS, na katerih smo skupaj ugotovili, da so:

- področja, kjer imamo vsi skupen interes. Tako na področju preprečevanja škode na divjadi in od nje, pri ureditvi različnih subvencij kmetom, ki vplivajo na boljše okolje za divjad. Skupni cilj je, da imamo zadovoljnega kmeta in zadovoljnega lovca! Če pa je to v isti osebi, je to še veliko bolje,

- imeli smo sestanek z evropskim komisarjem za okolje, dr. Janezom Potočnikom, s katerim smo se predstavniki nevladne organizacije s področja varstva narave in okolja pogovarjali tudi o nadaljnjih aktivnostih in obveznostih na tem področju,

• delegacijo LZS in uredništva Lovca je sprejel predsednik države dr. Danilo Türk, kateremu smo med drugim predstavili tudi pomembne razvojne cilje naše organizacije. Daje nam podporo pri naših aktivnostih, vsi skupaj pa veliko pričakujemo od napovedanega Zakona o prostovoljnem delu,

• srečali smo se s predstavniki Združenja ekoloških gibanj Slovenije in sklenili dogovore o skupnih aktivnostih,

• nadaljevali smo sodelovanje s Kinološko zvezo Slovenije in Ribiško zvezo Slovenije,

• nasprotnike lova smo pisno povabili k sodelovanju, vendar so nam na vabilo vljudno odgovorili negativno.

Ponovno smo organizirali nekaj usposabljanj in izobraževanj, nekatera še potekajo. Že drugo leto organiziramo skupna usposabljanja za lovske organizacije, in to v Novem mestu. Namenoma ga omenjam, ker dobivam očitke, zakaj tako daleč. Vendar je odgovor jasen: ko bomo dobili ustrežnejši prostor za okrog 400 ljudi za takšno ceno kje v centru Slovenije, bo to lahko v katerem koli koncu Slovenije. Je pa zanimivo: povabimo predstavnike članic, jih prosimo, naj predhodno potrdijo svoj prihod. A rezultat – kot da nismo navajeni reda: ali se jih prijavi veliko, pa jih polovica nato ne pride, ali pa se jih prijavi zelo malo, potem pa vsak pripelje seboj še dva člana svoje LD! Problem je pri nas, ne v prostoru!

Na delnih občnih zborih smo sprejeli najnujnejše popravke sprejetih pravil LZS. Potem jih bo potrdila tudi UE Ljubljana in končno bomo imeli vpisanega zakonitega zastopnika. Verjamem, da obstoječa pravila niso najboljša, vendar so naša pravila in sprejela jih je večina lovcev. V programskih usmeritvah do leta 2012 je tudi navedeno, da je treba pravila spremeniti tako, da bo lovska organizacija lahko bolj operativna, da bo lažje uresničevala dejanske in kakovostnejše želje lovcev, zmanjšala stroške poslovanja in podobno. Govorice o skupini lovcev, ki pripravljajo nova pravila LZS, so resnične. To skupino sem ustanovil, vendar dela v miru in brez pretresov. Ni še dokončala svojega dela, proučiti mora še finančne posledice. Ko bo osnutek v fazi delovnega gradiva, bodo šla Pravila LZS v daljšo javno obravnavo. Takrat bo dana možnost vsem lovcem, da bodo o tem razpravljali in podali svoje predloge. To sem zapisal zgolj za informacijo in odgovor vsem tistim, ki v zdajšnjih pravilih vidijo nekaj nejasnosti ali morda organizacijske težave.

*Mag. Srečko Felix Krobe,
predsednik LZS*

Foto: O. Nagel

Iz mojega zornega kota

PROSTOVOLJSTVO – Z OBUČTKOM KORISTNOSTI?

Na sprejemu delegacije LZS in našega uredništva pri predsedniku republike dr. Danilu Türku smo načeli tudi problematiko prostovoljstva in se družno strinjali, da je treba čim prej sprejeti ustrezno zakonodajo. Zanj je že skoraj prepozno in bi jo v bistvu potrebovali takoj, saj se glede prostovoljstva poraja veliko pomislekov in nejasnosti. In lovstvo pri tem ni nobena izjema. Narobe, ker smo vendarle organizacija, ki na letni ravni opravi milijon in pol prostovoljnih delovnih ur v lovišču (in za divjad v lovišču), nas ta problematika toliko bolj zadeva in tudi zanima. Prostovoljstvo ni plačano z denarjem, temveč samo ali predvsem z občutkom koristnosti in da smo nekomu (sočloveku, prijatelju, znancu, družini, psu, mački, srnici ...) pripomogli k večji kakovosti življenja. To pomeni, da smo s prostovoljstvom še kako koristili, na primer, ogroženi poljski divjadi, zajcem, fazanom in jerebicam, če smo jih pozimi krmili (pravilno, kot se tej reči streže in ne zato, da smo šli v lovišče in formalno opravili obveznost), ohranili kakšno naravno remizo, uredili krmno njivo ali kaj podobnega. Tako smo bistveno izboljšali naravno okolje in življenjske razmere za to divjad, ki ji marsikje brez človekove pomoči grozi postopno izumiranje; na obroke, saj so posledice minulih posegov prevelike in jih ne bo mogoče popraviti. Ali pa tudi, če bo tovrstno lovsko prostovoljstvo sledilo stroki in bo interdisciplinarno presekalo preživele stereotipe. Prostovoljci, torej tudi člani zelene bratovščine, darujemo svoj prosti čas, energijo, dobro voljo in tudi – ideje. Slednje ni nepomembno, sploh če upoštevamo, da gre pri tem velikokrat za intelektualno lastnino, ki ni ravno čisto poceni. In nasploh koristne ideje niso vedno lepo sprejete, zlasti ne od mlajših, ki včasih mislijo tudi drzno in dolgoročno. In takšnih idej nam večkrat manjka, zato so še kako dobrodošle in v glavnem bolj ali manj uporabne. Ideje niso od muh, služijo drugim in za druge in takšna teoretična opredelitev tudi lovstvu ne sme biti tuja. Njihovi uporabniki ali koristniki pridobijo z njimi marsikaj novega, kolektivi dragocene sodelavce, posamezniki pa nove prijatelje, tovariše in sopotnike, ki prinašajo sveže izkušnje, stališča, mnenja in poglede.

Morda ne bi bilo narobe, če bi se v okviru krovne lovske organizacije lotili globalne razprave na temo prostovoljstva in analitično ocenili, kje je naše mesto v mreži prostovoljnih organizacij na Slovenskem. Ta je nastala kot odgovor na skupno potrebo posameznikov, organizacij in družbe po promociji prostovoljstva, prepoznavanju vrednosti prostovoljskih aktivnosti in ustvarjanju okolja, naklonjenega njegovemu razvoju. Mreža je izdelek večletnega dela Slovenske filantropije in programa *Aktivnosti za širjenje prostovoljstva v Sloveniji*, ki je bil postavljen skupaj z Društvom za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela. Vrednota prostovoljstva je namreč v mrežo povezala več kot 500 organizacij in je tako postala največja vsebinska mreža – priznana od države. Je treba k temu sploh še kaj dodati? Je še kakšen pomislek, da nas v tej veliki družini ni treba zraven? Pomislek, da lovci ne sodimo k skupni mizi predanih ljudi s plemenitimi nameni? Menim, da so vsi dvomi in pomisleki odveč in da je v mreži prostovoljstva na Slovenskem lovska organizacija eden najtrdnjših in zanesljivih členov. Prostovoljno delo je v lovstvu doma, že uveljavljeni način dela, brez katerega ne bi zmogli tolikšnih bremen in s katerim lovska organizacija prihrani državi velikanska sredstva. Če bi vse, kar postorimo v lovišču za divjad in njeno okolje, obračunali po tržnih cenah, bi bile bilance porazne in v rdečih številkah. To pa nekaj šteje! Zaradi mnogih vzrokov torej v Lovski zvezi Slovenije podpiramo vse pobude, da bi v naši državi zakonodajno uredili prostovoljstvo in da bi čim prej sprejeli ustreznimi zakonodajni okvir o prostovoljstvu v Republiki Sloveniji. Zakonska ureditev v tem pomenu je več kot nujna, in to ne le zaradi samega priznavanja in prepoznavanja prostovoljnega dela, pač pa tudi ali predvsem zaradi pravega vrednotenja opravil. Prostovoljstvo je namreč vedno večja in posebna vrednota, ki si zasluži tudi družbeno priznanje in veljavo. V zdajšnjem času še toliko bolj!

Dr. Marjan Toš

V SLOVENIJI SE VSAKO LETO SKOTI 80 DO 90 MEDVEDOV

RTV SLO, 4. 4. – Letos bo prišlo pod strel 75 medvedov. V Sloveniji se vsako leto skoti okoli 80 do 90 medvedov, pri čemer je letos odstrel nekako na ravni prirastka, je povedal dr. **Ivan Kos** z biotehniške fakultete. Po besedah dr. Kosa je pri tem treba upoštevati tudi prehanje medvedov s Hrvaške in na Hrvaško. Po njegovih besedah lahko podobno prakso pričakujemo tudi v prihodnjih letih. Sistem uravnavanja številčnosti medvedov je namreč naravnano tako, da se število medvedov ne bi preveč povečalo. Nov pravilnik MOP o odvzemanju rjavega medveda in volka iz narave tako za letos predvideva odstrel skupno 75 medvedov in 12 volkov.

PTICAM VRAČAMO GNEZDA

Večer, 6. 4. – Pravkar mineva leto, kar so organizirali akcijo Večerovega tednika 7 dni, naslovljeno *Prijavi packo v naravi*. K skupnemu delu – izdelovanju gnezdilnic – so poleg številnih prostovoljcev, mladih in starih, dedkov in vnukov, povabili tudi **Aleksandra Pritek-lja**, dobrega poznavalca ptic in strokovnjaka za gnezdilnice. Akcijo so nadgradili s čiščenjem mariborske Piramide in okolice; s pomočjo bralcev so jo »zloščili«, pa še lepo so se imeli. Pomen tokratne družbeno odgovorne akcije je jasen že iz naslova: *Vrnimo pticam gnezda*. Sodobni čas jim jih je odvzel na znani način: travnike smo spremenili v njive, izsekali smo stare sadovnjake, odstranili grmičaste meje, ko gradimo hiše, jih tako dobro zatesnimo, da ni nikjer vdolbinice, kjer bi imel prostor ptičji naraščaj, in če imamo na voljo vsaj majhen vrt, smo na njem ponavadi zelo razsipni s kemičnimi pripravki proti škodljivcem. Znamo pa tudi drugače!

DRŽAVA SITA, DIVJAD CELA, KMET PA BOŠ

Dnevnik, 9. 4. – (**Bori Grabovac Morse**). – Novi ukrep plačil za območja, ki imajo zaradi naravnih danosti ome-

Foto: U. Jif

Bobri so se pred desetletjem začeli priseljevati k nam po vodovjih s sosednje Hrvaške.

jene možnosti za kmetijsko dejavnost, je najbolj prizadel notranjsko-kraško regijo, v katero sodi tudi Kočevsko. »Čeprav so se sredstva v te namene povečala z 42 na 46 milijonov, Kočevci dodatnega denarja ne bodo videli, več bosta pridobila Prekmurje in Podravje, Kočevsko pa bo izgubilo 18 odstotkov,« je povedal direktor direktorata za kmetijstvo **Branko Ravnik**, ki novi model plačil zagovarja kot pošten in pravičen. Drugače o tem sodi **Leon Zemljič**: »Na 75 hektarjih zaradi divjadi izgubim 150 ton sena na leto. Kositi nimam kaj, saj divjad popase vse.«

ALI SIVE VRANE V LJUBLJANI RES IZPODRIVAJO GOLOBE IN VRABCE?

Delo, 8. 4. (**Janez Petkovšek**). – Nacionalni inštitut za biologijo bo čez dve leti izdelal atlas razširjenosti ptic, ki gnezdiijo ali prezimujejo na območju Mestne občine Ljubljana, in se tako pridružil 50 evropskim mestom, ki ga že imajo. Prvi terenski popis je že končan. V projektu sodeluje tudi Društvo za proučevanje in opazovanje ptic Slovenije (DOPPS). Priprava atlasa ima po mnenju znanstvenega svetnika dr. **Davorina Tometa** velik pomen, saj so ptice dobri pokazatelji stanja okolja. Dejstvo je, da se v Ljubljani povečuje število sivih vran, saj jih v zadnjih 20 letih ne preganjajo več in so

izgubile strah pred človekom. Da bi mnogo večje in agresivnejše vrane vse bolj izpodrivale golobe, vrabce in kose, pa (še) ne moremo trditi.

ZAKAJ PRI NAS NI VEČ BOBROV?

RTV SLO, 13. 4. 2010 (**Ana R. Dular Radovan**). – Na RTV SLO smo si lahko z zanimanjem ogledali oddajo o bobrih, največjih evropskih glodavcih, ki za podrtje drevesa s premerom 20 cm potrebujejo le eno uro. Bober je tudi izurjen plavalec, ki se »na dih« potaplja celo 15 minut. Živi v razširjeni družini, kjer dveletni mladiči skrbijo za čistočo. Bober je tudi gradinec, ki brlog lahko zgradi v enem dnevu. Kot smo v Lovcu že pisali, so se ti največji evropski glodavci k nam začeli znova priseljevati pred desetimi leti s Hrvaške, kjer so jih umetno naselili ob reki Savi.

Zakaj pri nas ni več bobrov? Na to je zelo vplival človek, ki jih je – ne samo pri nas, temveč v vsej Evropi – v zadnjih sto letih praktično iztrebil. Kriv je bil predvsem čezmeren lov zaradi cenjene kožuhovine. Krivi so bili tudi obsežni hidrotehnični posegi v porečjih rek in potokov (izsuševanje, gradnja prekopov, nasipov, podiranje dreves itn.). Nespremenjen ni ostal niti en tok različnih rek, rečic in večjih potokov. Svoje je dodalo tudi onesnaževanje voda. Komaj kje je še kakšen kilometer reke, ki teče čez poplavni gozdič.

V ČISTILNI AKCIJI SODELOVALI TUDI LOVCI

Večer, Dolenjski list, Primorske novice, 16. in 22. 4. (**Gabrijel Toplak**). – Minulo soboto je našo deželo čistilo 250.000 Slovencev. Glavni pobudnik **Aleš Pevc** je po končani akciji dejal: »Občutki so fantastični, hvala vsem! Takega rezultata ne bo dosegla nobena država ...«

Stane Fele se je v Dnevniku vprašal: »Ali so odpadki res edina stvar za konsenz vseh političnih strank? Nekakšen medstrankarski smetarski konsenz? Kako lepo sem se počutil, ko sem v nedeljo zvečer gledal na televiziji strankarske funkcionarje vseh slovenskih strank pobirati smeti. Pa smo končno le našli nekaj, kar združuje vse Slovence!«

V tej množični akciji so sodelovali tudi lovci. Naj navedemo samo primer LD Rače, kjer so 17. 4. organizirali že 40. čistilno akcijo, ki se je je tokrat udeležilo še 500 osnovnošolcev iz Rač, Slivnice in Miklavža na Dravskem polju.

Znani novinar **Tone Fornezzi Tof** je v Nedelju hudomušno pripomnil: »Slovenijo smo (o) čistili, naših glav še ne ...«

Dolenjski list je poročal, da so lovci prizadevno čistili okolico Boštanj. Primorske novice so poročale: »Dogajalo pa se je, žal, tudi to, da so nekateri razumeli to množično akcijo čisto po svoje: izrabili so jo za to, da so se znebili domače krame

in ropotije, ne da bi čakali na kosovni odvoz odpadkov. Tako pač je: vsakdo je prispeval kar (in kakor) zmore in zna.«

Ker pa je v tistem času veter raznašal tudi vulkanski pepel, se je **Brane Šalamun** v Nedelju vprašal: »Nam preti usoda dinosavrov? V naslednjem obdobju se nam obetajo težave, kakršnih doslej nismo doživljali ...«

Primorske novice so 22. 4. poročale, da so nekateri, namesto da bi v soboto čistili naravo, spraznili svoje garaže in delavnice. To so temnejše strani čistilne akcije.

SREČKO FELIX KROPE: V ČEM JE ČAR LOVA?

Nedeljski, 2. maja. – »V čem je čar lova?« se je vprašal predsednik LZS mag. **Srečko Felix Kropo**. »Morda je najpomembnejši prav stik z naravo. Videti tisto, kar je drugim nevidno, in doživeti tako, kot je, ne moreš občutiti s fotografijami ali televizijo. Če pozorno gledate lovca, ko ga vprašate, kolikokrat je doživel jutranji svit, slišal ali spremljal jutranje ptičje petje, zrl v naravo in nebo, ko se je poslavljaj dan in prebujala noč, potem boste ugotovili ali pa tudi ne, v čem je skrit čar, ki ga daje lovstvo ... Nekje sem prebral, da ne moreš postati lovec, ampak se moraš lovec roditi.« (Več v naslednji številki Lovca.)

Slovenske novice so 24. 4. objavile zanimivo vest, da je organizacija *Animals Asia Foundation* po napornih prizadevanjih v 20 od 31 kitajskih provinc že dosegla zaprtje medvedjih farm, prav ta teden pa so iz ujetništva rešili še deset ogroženih zveri iz Shandonga. Na Kitajskem je bilo v pretesnih kletkah zaprtih in mučenih na tisoče črnih medvedov z vstavljenimi katetri, po katerih se je pretakal žolč – domnevno čudežno zdravilo v azijski medicini in sestavina številnih kozmetičnih izdelkov.

Mag. **Martin Šolar**, direktor javnega zavoda Triglavski narodni park, je v sobotni prilogi Dela, z datumom 17. 4., objavil daljše pismo z naslovom Bo primorski del TNP samo še živalski vrt? Ker je odgovor precej obsežen in ga ni mogoče ustrezno povzeti, bralcem Lovca priporočamo, naj ga preberejo v celoti. V njem med drugim piše: »Vse od pozne jeseni lanskega leta se res veliko pogovarjamo o predlogu novega Zakona o TNP in razmerah v Soški dolini znotraj parka ... Na moje izvajanje na teh srečanjih z domačini in tudi lastniki počitniških hiš pravzaprav ni bilo pripomb. Triglavski narodni park je v zavesti ljudi nedvomno vrednota, z novim zakonom pa so večje tudi želje in pričakovanja, kar pa je povsem naravno in upravičeno.«

Sredstva javnega obveščanja so objavila še več drugih sestavkov o divjadi in lovstvu, a nam omejen prostor žal ne dopušča, da bi vse ustrezno povzeli.

Aleksander Pritekelj je v mariborskem 7D (Večer) predstavil smrdokavro kot skrivnostno lepotico med evropskimi pticami. Na RTV SLO smo gledali zanimiv dokumentarec o bobrih, ki ga bodo – upamo – ponovili še kdaj. Med drugim smo zvedeli jezove dolgo prej, preden so jih začeli graditi ljudje. Na RTV SLO je bil 25. 4. objavljen tudi zanimiv dokumentarec o risih z naslovom Bodo risi spet izumrli? V Sloveniji je samo še 20 odraslih risov, ki so si vsi v sorodu in imajo zato dedne napake. Bodo izumrli in bo treba spet naseliti nove – brez dednih napak?

Delo je 13. 4. poročalo, da je v gozdu v okolici Novega mesta nekdo prevrnil in poškodoval dve lovski opazovalnici. Lovska družina ima za približno 1.500 evrov škode.

V Slovenski vasi pri Pivki so trop ovc napadli volkovi. Izkazalo se je, da jih ne odžene niti električni pastir. Potem, ko je bila odškodnina okrnjena, so rejci ovc zaradi napadov volkov in medvedov utrpeli še večjo škodo kot kdaj prej.

Še dve vesti iz živalskega vrta: žalostna vest je, da je v ljubljanskem živalskem vrtu zaradi starosti poginil žirafji samec Ivo, ki je v ZOO živel 11 let, lansko zimo pa je prvič resneje zbolel. Vesela vest pa je, da obiskovalci letos prvič vidijo medvedjega mladiča. Star je že štiri mesece, vendar je šele te dni prvič prišel iz svojega brloga in se pokazal obiskovalcem.

STEKLINA V REPUBLIKI SLOVENIJI

JANUAR

V obdobju od 1. do 31. januarja 2010 je bilo z območja 115 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 471 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 446 lisic, 1 govedo, 7 kun, 5 mačk, 3 ovce, 4 pse, 4 srne in 1 žrebe.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri eni lisici: Poljčane – 1 lisica.

FEBRUAR

V obdobju od 1. do 28. februarja 2010 je bilo z območja 99 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 289 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 255 lisic, 5 govedih, 6 jazbecev, 6 kun, 8 mačk, 5 psov, 2 srni in 2 volka.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri treh lisicah in enem govedu: Cerknica – 2 lisici, Rogatec – 1 lisica, Žetale – 1 glava govedih.

MAREC

V obdobju od 1. do 31. marca 2010 je bilo z območja 72 občin v naši državi laboratorijsko preiskanih na prisotnost virusa stekline 143 živali.

Virološki laboratorij Enote za diagnostiko kužnih in drugih boleznih živali Nacionalnega veterinarskega inštituta (NVI) v Ljubljani je pregledal 116 lisic, 1 dihurja, 1 govedo, 5 jazbecev, 1 konja, 7 mačk, 6 ovc, 3 pse, 2 srni in 1 veverico.

Prisotnost virusa stekline je bila ugotovljena pri treh lisicah: Makole – 1 lisica, Slovenske Konjice – 1 lisica, Videm – 1 lisica.

Jedrt M. Wernig, dr. vet. med.,
vodja Oddelka VURS
za zdravstveno varstvo živali

Foto: M. Vogrin

V mestnih okoljih se zadnjih nekaj let nezadržno povečuje število sivih vran.

Bomo ustvarjali kadre na zalogo

Uvodnik Lovca, št. 4/2010, na str. 180, s tem naslovom sem prebral vsaj desetkrat. Nisem mogel razumeti, da lahko akademsko izobražen človek zlije toliko gnojnice na lovce, ki se prostovoljno izobražujejo za lovske čuvaje. Povsem jasno bi mu moralo biti, da je lovstvo prostovoljna dejavnost. In če se nekdo prijavi na dopolnilno izobraževanje, se odloči zaradi želje, da bi si poglobil znanje in izkušnje za delo v lovstvu na katerem koli področju ali funkciji. Nerazumljivo je, da predsednik uredniškega odbora revije Lovca zapiše same negativnosti lovskih družin, ki po njegovem mnenju prijavljajo kandidate za lovske čuvaje z neustreznim predznanjem, nesposobne in le zaradi modne muhe ter da je zato izkazano skromno znanje na izpitih. In to prav v času, ko slovensko lovstvo poskuša dokazati državnim organom, MKGP in drugim ustanovam, da je v slovenskem lovstvu veliko kadrovskega potenciala, znanja in usposobljenosti. Izobraževanje velikega števila lovcev za lovske čuvaje ni »beda«, kot navaja avtor uvodnika, ampak potencial novega znanja v slovenskem lovstvu. Prepričan sem v naslednje: če bomo z izobraževanjem tako intenzivno nadaljevali v vseh LD po Sloveniji, bi to pomenilo nov prispevek lovstva in dokaz, da smo zares prešli od besed k dejanjem. Ko smo z Vlado RS in parlamentom leta 2004 bili boj za obstoj ob sprejemanju novega Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1), smo dokazali, da zasebna lovišča ne morejo zaživeti, ker ne premorejo toliko znanja kot slovensko lovstvo. Takrat smo bili zmagovalci, sedaj pa, ko je velika pripravljenost po dodatnem izobraževanju širom po Sloveniji, si nekdo upa reči, da je to »beda«.

Spoštovani dr. **Marjan Toš**, predsednik uredniškega odbora! Dovoli, da ti na kratko opišem seminar za lovske čuvaje na Koroškem, ki sem se ga udeležil tudi sam. Prvi dan smo se zbrali v gasilski dvorani Kotlje, bilo nas je 78. Izbrali smo štiričlanski razredni odbor in za predsednika so izvolili mojo malenkost. Predavanja so trajala od sredine januarja do konca februarja, izpiti pa so bili od 16. 3. do 18. 3. 2010. Strokovno ekskurzijo smo imeli konec marca na Mašunu. Govoriti o »bedi« znanja, pomeni govoriti o bedi predavateljskega kadra, kot navaja avtor uvodnika. Navajam, da so nam predavali cenjeni in zelo spoštovani strokovni predavatelji. Dva predavatelja sta bila z višjo šolsko izobrazbo, dva z akademsko in devet predavateljev z univerzitetno izobrazbo. Seznaniti vas moram tudi, da smo po vsaki učni temi kandidati dobili od organizatorja anketni list, na katerem smo ocenjevali uspešnost in kakovost nastopa predavatelja. Analiza anket je pokazala, da smo imeli zelo dobre predavatelje, zato predsedniku uredniškega odbora svetujemo, naj ne posplošuje svoje slabe izkušnje od drugod s tečajem na Koroškem. O kakšni bedi govorite? Med predavanji smo dobili učni program in gradivo, ki smo ga sproti obdelovali, nanj pripravljali vprašanja in odgovore in si gradivo tudi izmenjevali. Izpiti so potekali po programu. Pogovori s predavatelji so potrdili, da je bilo na Koroškem zelo dobro znanje brez posebnega »žle-manja črevesja«, kot navajate. Rezultati izpitov so bili naslednji: odlični 10 %, prav dobri 25 %, dobri 38 %, zadostni 20 % in negativni 7 %. Izpitna komisija iz zelo dobrih kadrov je od nas zahtevala znanje in Koroška je dosegla postavljene cilje. Do-

seženi uspeh je povsem življenjski in logičen, saj so se na dopolnilno izobraževanje prijavi kandidati z različnim predznanjem. Ker se v naravi in tudi lovstvu stvari razvijajo, se je treba zavedati, da bo treba vsaj od 3 do 5 let obnavljati in dopolnjevati pridobljeno znanje. Le tako bomo lovci potrjevali z upanje javnosti. Če imate na uredništvu revije Lovca kakršne koli informacije, da je kdo komur koli »poklonil izpit«, to objavite, mi pa smo pripravljani vrniti diplome in znake. **»Znanja pa nam ne morete odvzeti!«**

V uvodniku revije Lovca ste zelo vehementno zapisali, da je bilo v preteklosti med kandidati veliko več znanja, kot ga izkazujemo zdaj. Ob tem ste pozabili napisati, da takrat predavatelji niso ponudili nobenega gradiva, razen Lovskega priročnika in da so bili izpiti na vrsti takoj po končanih predavanjih. Generacije slušateljev v letu 2009 in v začetku 2010 pa so dobile veliko dodatnega gradiva in tudi veliko izpitnih vprašanj, poleg tega pa še naslove raznih strokovnih lovskih knjig, npr. Lovca kot kmet in gozdar, Lovski priročnik, Bolezni divjadi itn. kot dodatno gradivo za izobraževanje. Vi pa ste nam pripisali pečat lenuhov, s skromnim znanjem na izpitih, pohvale pa ste dali minulim generacijam, namesto da bi zapisali o novih pridobitvah znanja v slovenskem lovstvu. Znanje prejšnjih generacij je bilo prav gotovo dobro ob skromnem gradivu, ki so ga imeli na voljo; prepričani pa smo, in to vse štiri generacije tečajnikov, da je bilo ob določenih predavateljih znanje najmanj primerljivo s prejšnjimi generacijami lovskih čuvajev, če ne celo boljše (prav zaradi gradiva, ki smo ga imeli na voljo).

Pa še nekaj »o proizvodnji« lovskih čuvajev »na zalogo«. Prepričani smo, da je predsednik uredniškega odbora »proizvodnjo lovskih čuvajev« potegnil iz konteksta vsebine govora predsednika

LZS. Predsednik je res uporabil ta izraz, vendar je dodal, da v času, ko po Sloveniji primanjkuje lovskih čuvajev, naj LD ne počnejo tega vse naenkrat, saj bo takih izobraževanj še dovolj v prihodnosti in da takšno obremenjevanje predavateljev ni potrebno. Predsednik ni niti z besedo omenil, da bodo zaradi več kandidatov ali zaradi štirih tečajev naenkrat slaba predavanja in slabo znanje na izpitih. Prosim, da predsednik uredniškega odbora »potegne« iz predala omenjene ugledne predavatelje in ugledne člane UO LZS, ki so kritizirali sistem tečajev in izobraževanja. Strinjamo pa se z dr. Marjanom Tošem, da je za toliko kandidatov odgovorna LZS oziroma Komisija za izobraževanje, ki ni predpisala pogojev, kdo se lahko prijavi na tečaj lovskih čuvajev. Zato ni čudno, da so se prijavi mladi lovci, ki so opravili lovski izpit v minulemu letu, ali lovci, ki zaradi svojih odnosov nimajo pogojev, da bi LD z njimi podpisala pogodbo. Zaradi navedenega ni čudno, da je samo Koroška imela več kot 20 kandidatov samoplačnikov. Ali so za take napake in zaloge krive LD in kandidati? Zagotovo NE! Zanesljivo pa je, da odgovornost pada na LZS in na njeno Komisijo za izobraževanje.

Milo rečeno, koroški kandidati za lovske čuvaje pričakujemo opravičilo dr. Marjana Toša in vsem razgretim glavam predlagamo, naj se pogovorijo znotraj LZS in razrešijo svoje probleme, ne pa da kopja lomijo na glavah zavednih pripadnikov zelene bratovščine.

Jožef Grah,
član UO LZS

Pripis:

NE HVALI DNEVA PRED VEČEROM ...

V knjigi knjig je med drugim zapisan naslednji rek: »Ne hvali se z jutrišnjim dnem, ker ne veš, kaj današnji prinaša. Hvali naj te drug, ne tvoja usta, tujec, ne tvoje

ustnice. Težak je kamen in breme je pesek, težja od obeh je bedakova jezca« (Prg 26, 16).

Izposodil sem si ga namesto kakršnega koli drugega pripisa h kritiki spoštovanega **R. Graha**, ki očitno ni doumel bistva sporočilnosti mojega uvodnika. Ta je bil v bistvu le komentirano poročilo nekega dogodka, ki se je zgodil v

Slovenj Gradcu in o katerem je ohranjen magnetogram. Kdor ga bo poslušal, se bo lahko prepričal, da ni nič iztrgano iz konteksta. A ker je Lovec odprt medij, je v njem vedno prostor še za drugo stran medalje in drugačno mnenje. In R. Grahu smo to omogočili. O obojem bo sodila zgodovina ...

Dr. Marjan Toš

Diskriminacija kandidatov za članstvo in nekaterih članov lovskih družin

– opozorila Komisije za organizacijska in pravna vprašanja pri LZS

Komisija za organizacijska in pravna vprašanja pri Lovski zvezi Slovenije (v nadaljevanju: Komisija) se v praksi neprestano srečuje s primeri neenakega obravnavanja kandidatov za članstvo v lovskih družinah, neenakega obravnavanja lovskih pripravnikov glede na druge člane ter neenakega obravnavanja novosprejetih članov, še zlasti v prvih letih članstva, ki jih lovske družine določajo v pravih in drugih splošnih aktih. Skupna značilnost nepravilnosti je dejstvo, da se kljub jasni zakonski ureditvi navedenih vprašanj ter kljub neprestanim opozorilom Komisije lovske družine ne menijo zanje in ravnajo po svoje. V skladu s sklepom, sprejetim na 27. seji 8. 4. 2010, zato v imenu Komisije v nadaljevanju posredujem naslednja opozorila:

Izhodišče za obravnavano tematiko je prvi odstavek 65. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/2004 in nasl.), po katerem je lovska družina društvo »ki se ustanovi, deluje in preneha obstajati po predpisih o društvih, če ta zakon ne določa drugače«. To pomeni, da odgovore na postavljena vprašanja najprej iščemo v

Zakonu o divjadi in lovstvu, na neodgovorjena vprašanja iz Zakona o divjadi in lovstvu pa poiščemo odgovore v Zakonu o društvih (Uradni list RS, št. 61/2006 in nasl.). Iz praktičnih primerov, ki jih je obravnavala Komisija, je tako mogoče izluščiti tri situacije.

Določanje nedovoljenih pogojev za sprejem v članstvo

Namen sestavka je opozoriti na nepravilnosti pri določanju pogojev za sprejem v članstvo v internih aktih lov-

skih družin. Zato puščam ob strani nekatere pogoje, ki jih za sprejem v članstvo določa že Zakon o divjadi in lovstvu (na primer: stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in interes, povezan z divjadjo in lovstvom iz prvega odstavka 65. člena). Izhodišče za odgovor na prvo situacijo je drugi odstavek 2. člena Zakona o društvih, po katerem »**Vsakdo lahko postane član društva pod pogoji, ki jih društvo določi v temeljnem aktu.**« Prvi del citiranega stavka uzakonja načelo dostopnosti oziroma načelo neizključenosti, saj vsakomur daje pravico, da postane član društva oziroma lovske družine. Ta pravica pa ni absolutna, saj posameznik lahko postane član društva s pogoji, ki jih društvo določi v temeljnem aktu (tako tudi 3. alineja prvega odstavka Zakona o društvih). Društvo določi pogoje za včlanitev glede na: namen društva, njegove cilje in njegovo dejavnost, in sicer tako, da si z določanjem pogojev društvo zagotovi tako članstvo, s katerim bo lahko opravljalo dejavnosti, zaradi katerih je bilo ustanovljeno. Vse navedeno velja tudi za lovske družine.

Predpisovanje pogojev, ki niso določeni že v zakonu ali ki niso utemeljeni na navedenih načelih, ni dovoljeno. To so pogoji, ki temeljijo na neenakopravnem obravnavanju

nju posameznikov in so zato diskriminatorni. Za to so značilni primeri:

- določila o sprejemanju v članstvo le tistih kandidatov, ki živijo na določenem območju;

- določila o prednosti pri sprejemanju v članstvo sinov in hčera lovcev ter

- vse druge omejitve, ki bi temeljile na narodnosti, rasni, verski ali kateri drugi osebni lastnosti.

Za potrebe tega sestavka puščam ob strani vprašanje dopustnosti/prepovedi dvojnega članstva. Po moji oceni je tako prepoved sicer dovoljena predpisati v temeljnem aktu, saj izpolnjuje našeta vsebinska merila (kriterije), prav tako pa jo formalno omogoča Zakon o društvih. Zaradi različnih stališč je za odgovor na to vprašanje najbolje počakati na sodno prakso, ki pa je glede veljavnega zakona in glede tega vprašanja zaenkrat še ni.

V skladu s šestim odstavkom 65. člena Zakona o divjadi in lovstvu je pri sprejemanju v članstvo novim članom prepovedano zaračunavati **pristopnine ali podobne dajatve**. Določilo je tako jasno, da ne potrebuje razlage, čeprav se v praksi tudi tu pojavljajo kršitve, na primer:

- predpisovanje donacij;
- predpisovanje plačila obroka posojila;

Foto: F. Ekar

Foto: F. Ekar

– predpisovanje nadomestila za uporabo lovskih koč ter
– predpisovanje kakršnih koli drugih denarnih ali nedennarnih dajatev.

V povezavi s pogoji za sprejem v članstvo opozarjam še na dejstvo, da Zakon o društvenih določa, da se pogoji za sprejem v članstvo predpišejo v temeljnem aktu (že citirani prvi odstavek 9. člena). Kakršni koli pogoji, določeni v poslovniku ali drugem splošnem aktu, so zato pravno povsem neveljavni. Prav tako je omejitve pri sprejemanju v članstvo glede na površino lovišča dovoljeno predpisati le v temeljnem aktu lovske družine, kot to določa četrti odstavek 65. člena Zakona o divjadi in lovstvu.

Neenakopravno obravnavanje novosprejetih članov

Glede tega vprašanja je Zakon o divjadi in lovstvu še bolj jase, saj v šestem odstavku 65. člena določa, da imajo novosprejeti člani »**enake pravice in dolžnosti kot vsi drugi člani lovske družine**«. Vsebinsko enako načelo določa tudi Zakon o društvenih v tretjem odstavku 2. člena. V trenutku sprejema v lovsko družino novosprejeti član tako

pridobi enake pravice, izpolnjevati pa mora enake obveznosti kot vsi drugi člani, pričemer je enakost v pravicah in obveznostih mišljena na področju udejstvovanja v dejavnosti društva.

V praksi je takih kršitev kar precej, značilni primeri pa so:
– dodatna delovna obveznost za novosprejete člane ter
– preprečevanje izvajanja ali omejitev izvajanja lova na vse vrste divjadi ali posamezne.

S predpisovanjem takih omejitev je nenazadnje kršeno tudi ustavno načelo **enakosti pred zakonom** iz drugega odstavka 14. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91 in nasl.).

Dopustne posebnosti glede pripravnikov

S trenutkom sprejema v članstvo posameznik postane **član lovske družine**, zato zanj velja že citirani šesti odstavek 65. člena Zakona o divjadi in lovstvu, po katerem imajo novosprejeti člani enake pravice in dolžnosti kot vsi drugi člani lovske družine. Dejstvo, da naš zakon uvaja obvezen sistem pripravnštva, na to načeloma nima nobenega vpliva. Za priprav-

nike veljajo le tiste posebnosti, ki izvirajo iz njihovega statusa. V praksi so to:

– dodatne obveznosti, ki izvirajo iz praktičnega dela lovskega izpita ter

– omejitve, po kateri pripravnik lahko lovi le v spremstvu lovca, ki ima lovski izpit in veljavno lovsko izkaznico (prvi odstavek 60. člena Zakona o divjadi in lovstvu).

Pripravnikom zato ni dovoljeno:

– nalagati dodatnih delovnih obremenitev ali

– določati dodatnih omejitev pri lovu.

Kako je mogoče spremeniti nepravilno prakso?

Menim, da je spoštovanje predpisov še vedno najboljše doseči **z opozorili**. Če ta ne učinkujejo, je mogoča le prisila, to je vložitev tožbe pred pristojnim sodiščem potem, ko je posameznik izčrpal notranji pritožbeni postopek v lovski družini.

V skladu s prvim odstavkom 14. člena Zakona o društvenih se lahko v roku enega leta od sprejetja dokončne odločitve izpodbija katera koli odločitev, ki jo je sprejel kateri koli organ lovske družine, seveda če tožnik meni,

da so bile odločitve sprejete v nasprotju z zakonom ali temeljnim ali drugim splošnim aktom društva. Pritožbo znotraj lovske družine in nato tožbo lahko vložita:

– član lovske družine, ki je z odločitvijo neposredno prizadet ter

– zavrjnjeni kandidat za sprejem v članstvo, seveda le glede njegove prošnje za sprejem.

Ker tudi sam že sodim med starejše člane, naj si na koncu dovolim še naslednjo misel. Vsi tisti, ki smo že dolga desetletja člani lovskih družin, smo v tem času že marsikaj storili za svoje LD. Zavedati se moramo, da bodo člani, ki jih v tem trenutku sprejemamo v naše vrste, še dolgo delali v korist svojih lovskih družin, tudi takrat, ko starejši člani tega ne bomo več zmogli ali nas morda celo ne bo več. Zato tudi na tem področju ni prav nobene potrebe po kakršni koli zavisti. Namesto z omejitvami in prepovedmi nove člane sprejmimo z odprtimi rokami in jim od prvega trenutka dajmo občutek, da so dobrodošli v naši družbi.

Goran Šuler, namestnik predsednika komisije

Disciplinski postopki - vprašanja in pomisleki pri reševanju pritožb na II. stopnji

Disciplinska odgovornost

Lovska družina (LD) kot pravna oseba zasebnega prava je samostojno in nepridobitno združenje, ki so ga ustanoviteljice in ustanovitelji ustanovili po določbah *Zakona o društvih* (ZDru-1-NPB1) in *Zakona o divjadi in lovstvu* (ZDlov-1) zaradi uresničevanja trajnostnega gospodarjenja z divjadjo. Ima svoje organe, med njimi pomembno mesto zavzema tudi **disciplinska komisija** (DK). Ta obravnava disciplinske prekrške in prestopke, ki so kršitve pravil in poslovnika LD, veljavnega lovskega zakona in drugih zakonov ter podzakonskih aktov, tudi sklepov območnih lovskih zvez in Lovske zveze Slovenije kot krovne organizacije slovenskih lovcev.

V načelu se spori, ki nimajo znakov kršitve lovske discipline, v LD obravnavajo sporazumno. Vsak član društva ima po 9. členu (ZDru-1-NPB1) pravico, da v roku enega leta od sprejetja dokončne odločitve pred sodiščem izpodbija odločitve organov društva, ki so bile sprejete v nasprotju z zakonom ali temeljnim ali drugim splošnim aktom društva. Enako pravico ima tudi oseba, ki ji je bila zavrnjena prošnja za sprejem v članstvo društva.

Disciplinski postopek

Disciplinski postopek v lovski družini ureja *Pravilnik o disciplinskem postopku*. Za razsojo disciplinskih kršitev je pristojna disciplinska komisija, ki jo sestavljajo njen predsednik in namestnik ter trije člani s svojimi namestniki. Po pravilih zbornega sojenja DK odloča v senatu treh sodnikov, ki so izvoljeni

na občnem zboru (OZ) in ki jim na zasedanju predseduje predsednik senata.

Prvi *pomislek* veljavnega pravilnika o disciplinskem postopku, ki se mi poraja, je, **kdo je lahko predlagatelj disciplinskega pravilnika**. Rešitev, da je predlagatelj lahko samo izvršni oziroma upravni odbor LD, preveč spominja na šeriatsko pravo. S pooblastilom, da v LD disciplino lahko zagotavlja kot predlagatelj le izvršni oziroma upravni odbor, se v izvršilnem organu LD osredotoči prevelika moč. Postavlja se vprašanje odgovornosti predsednika, tajnika in članov izvršne oblasti lovske družine, ki na

podlagi svojih pooblastil v lovski družini lahko prevzamejo avtoritarno oblast, ne odgovarjajo pa disciplinsko, ker v svojem mandatu lahko sami (nesankcionirano) odločajo o svoji usodi. Preostali člani, ki so v manjšini in nimajo vpliva na odločitve izvršnega organa LD, pa v svoj bran avtokratskemu načinu vodenja LD ne morejo uveljaviti svojih elementarnih pravic, kar se lahko zelo negativno odrazi pri medsebojnih odnosih v društvu ter pri načinih trajnostnega upravljanja z divjadjo.

Uspešnost disciplinskega postopka

Uspešnost disciplinskega postopka, ki je posebna vrsta kazenskega postopka, ker najgloblje posega v temeljne svoboščine in pravice slehernega člana LD, je odvisna od strokovnosti in poštenosti ravnanja njenih udeležencev. Ker je podlaga za disciplinski postopek ravno predlog za disciplinski postopek, ki ga zaenkrat lahko vložijo le izvršni odbor lovske družine,

je zelo pomembno, kako je sestavljen in ali vsebuje vse potrebne sestavine. Pri tem je najpomembnejše, da ima ravnanje, ki ga je predlagatelj opredelil kot disciplinsko kršitev, *objektivne in subjektivne elemente prekrška*, ki se očita disciplinskemu kršitelju. Zato mora predlagatelj poznati pravne podlage in v predlogu natančno opisati kršitev, njene pravne podlage in podrediti konkreten dejanski stan po pravni normi, ki jo je domnevno kršil disciplinski obdolženec. Predlagatelj mora spoštovati roke, še zlasti prekluzivne (sicer izgubi pravico) in zastaralne roke. Svoj pisni predlog za uvedbo disciplinskega postopka mora predlagatelj predložiti DK, ki mora nemudoma sestaviti *senat*, ki bo odločil v zadevi, zagotoviti *zapisnikarja* in *razpravno dvorano* ter *predlog* s priporočeno pošto *vročiti disciplinskemu kršitelju*, ki ima pravico, da se brani očitkov.

Pravica do obrambe

Pravica do obrambe je *nedotujljiva ustavna pravica*. Pravna jamstva v kazenskem postopku zagotavljajo vsakomur, ki je obdolžen kaznivega ravnanja, da ima ob popolni enakopravnosti zagotovljen primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe, da se mu sodi v njegovi navzočnosti in da se brani sam ali z zagovornikom, zagotovljeno mu mora biti izvajanje dokazov v njegovo korist, pri čemer mora biti opozorjen, da se obdolženec ni dolžan izpovedati zoper sebe ali svoje bližnje ali priznati krivde. To velja tudi za lovce in disciplinske postopke, ki so sproženi proti njim.

Delo senata disciplinske komisije

Zaradi varovanja pravic udeležencev disciplinskega postopka mora disciplinski senat, ki ga imenuje disciplinska komisija, proučiti spis in navedbe v njem. Disciplinskemu obdolžencu mora vročiti pisni predlog za uvedbo disciplinskega postopka in ga

Foto: W. Nagel

opozoriti na njegove pravice. Ko predsednik senata disciplinske komisije določi čas in kraj naroka za disciplinsko obravnavo, nanjo povabi disciplinskega obdolženca, njegovega zagovornika, priče in izvedence. V odsotnosti disciplinskega kršitelja in brez njegovega zagovora disciplinska komisija ne sme izreči obsodbe. Zagotoviti je treba, da je obdolženec prisoten na naroku glavne obravnave, kjer se lahko brani sam ali pa ob strokovni pomoči svojega odvetnika. Disciplinski obdolženec se lahko brani z molkom ali pa v svojo obrambo, medtem ko morajo priče in izvedenci iz dvorane, kjer se opravlja disciplinski postopek, navesti svoj zagovor. V kontradiktornem postopku, ki se začne z branjem predloga za uvedbo disciplinskega postopka, ima obdolženec pravico, da postavlja vprašanja pričam in izvedencem in da daje nove dokazne predloge, s katerimi utemeljuje svoj zagovor. Disciplinsko obravnavo vodi predsednik senata, ki mora opozoriti na red in disciplino (morda celo z odstranitvijo motečega iz dvorane), postavlja vprašanja ter daje in jemlje besedo prisodnikom (sodnikoma), obdolžencu, njegovemu zagovorniku, pričam in izvedencem. *Bistvo glavne obravnave*, o kateri določeni zapisnikar po nareku predsednika senata sproti piše zapisnik, je, da *disciplinski senat preveri navedbe v obtožbi*, ki jo je vložil izvršni odbor lovske družine, in da *preveri zagovor obdolženca*. V dvomu je disciplinska komisija dolžna odločiti v prid disciplinskega obdolženca. Dvom je vedno takrat, ko gre za izjavo proti izjavi, ob pomanjkanju materialnih dokazov in kadar je življenjsko verjetno, da zagovora disciplinskega obdolženca ni mogoče ovreči z relevantnimi dokazi.

Odločba o disciplinski kršitvi

Po vsestranskem preverjanju, ko so izčrpani in pretreseni vsi dokazni predlogi – velja

Foto: F. Eker

načelo, da DK ni dolžna izvesti nemogočih – se disciplinska komisija umakne k posvetovanju in nato, ko odloči v zadevi, *javno razglasi svojo odločitev*. O svoji odločitvi mora disciplinska komisija nemudoma (v nekaj dneh) napisati *pisno odločbo* in jo s priporočeno pošto *vročiti predlagatelju, obdolžencu in njegovemu zagovorniku*. Pisna odločba mora vsebovati uvod, v katerem je navedeno, v kakšni sestavi, kdaj in kje je odločala, osebne podatke disciplinskega obdolženca, kratek izrek s pravno kvalifikacijo dejanja, obrazložitev in pravni pouk. S sestavo uvodnega dela odločbe in z osebniimi podatki disciplinska komisija pri pisanju disciplinske odločbe, ki je lahko obsodilna ali *oprostilna*, če predlagatelj med postopkom ni umaknil svojega predloga za kaznovanje, ne bi smela imeti težav. *Ključnega pomena za pravilnost in zakonitost odločbe pa je njen izrek (petit)*. V njem mora biti na preprost in razumljiv način opisano, kakšno dejanje je storil disciplinski obdolženec. Izrek mora biti sklepčen in preverljiv. Vsebovati mora ključne znake oziroma elemente prekrška, in sicer ob-

jektivne in subjektivne. *Zato mora DK dobro poznati materialne določbe, ki opredeljujejo kaznivost dejanj v lovstvu*. DK sme obdolžencu, ki ga spozna za krivega, izreči *sankcijo v skladu s pravili*, pri čemer mora upoštevati olajševalne in oteževalne okoliščine. V obrazložitvi mora disciplinska komisija utemeljiti ključne razloge za svojo odločitev in jih podpreti z dokazi. Paziti mora, da je izrek odločbe razumljiv, da ne nasprotuje sam sebi ali razlogom odločbe, predvsem pa, da ima razloge o odločilnih dejstvih, ki morajo biti jasni (ne smejo biti s seboj v nasprotju), obstajati mora skladnost med tem, kar se navaja v razlogih sodbe o vsebini listin ali zapisnikov o izpovedbah prič in izvedencev v postopku, in med temi listinami oziroma zapisniki.

Pravica do pritožbe (kršitev je kaznivo dejanje!)

Vsaka odločba, ki jo podpiše predsednik DK in zapisnikar, mora imeti jasen in nedvoumen *pravni pouk o pritožbi zoper odločbo disciplinskega organa prve stopnje*. In prav na tem mestu smo prišli do ključnega vprašanja, ki se pogosto poraja v praksi:

Kdo in na kakšen način naj odloča o pritožbi na drugi stopnji? Nekateri LD imajo v svojih Pravidlih kot pritožbeni organ določen *občni zbor* (po načelu, da se postopek na prvi stopnji začne in konča v LD!), spet druge LD imajo kot pritožbeni organ, ki rešuje pritožbe na drugi stopnji, navedeno *disciplinsko komisijo II. stopnje pri LZS* oziroma pri *območni zvezi lovskih družin*. Toda, *kršitev pravice do pritožbe je kaznivo dejanje*, zato je odveč opozarjati na resnost postopkov!

Vprašanje stvarne pristojnosti pritožbenega organa druge stopnje

Zaradi pravilnosti postopka na II. stopnji – zlasti kdo je upravičen do odločanja na II. stopnji, če gre za občni zbor (OZ) kot pritožbeno instanco –, me je k pisanju prispevka s svojim globokim razmišljanjem napeljal prizadevni lovec in neutrudni iskalec resnice **Vekoslav Kaplan** (član LD Plešivca - Žužemberk), ki je vključena v območno Zvezo lovskih družin Novo mesto.

Pri OZ kot pritožbenem organu na II. stopnji se je izpostavilo ključno vprašanje, kdo lahko odloča v pri-

tožbenem postopku glede pritožb, ki sta jih zoper odločbo prve stopnje vložila bodisi disciplinski obdolženec bodisi izvršni odbor LD (ki se lahko enako kot obdolženec pritoži glede bistvenih napak v postopku, zmotno in nepopolno ugotovljenega dejanskega stanja, napačne uporabe materialnega prava in glede odločbe o izrečenih kazni). Ali je primerno, da o pritožbi odločajo vsi člani OZ (vsi člani LD prisotni na OZ) ali pa je treba izločiti tiste člane, ki so že dali svoj glas glede konkretne odločitve.

Občni zbor kot pritožbeni organ

OZ sestavljajo vsi člani LD, torej tudi predsednik, tajnik, člani izvršnega (upravnega) odbora, člani delovnih teles in komisij ter lovci in pripravniki. Ker je lahko predlagatelj disciplinskega postopka le izvršni oz. upravni odbor, njegovi člani pa so tudi sestavni del OZ, enako tudi predsednik, njegov namestnik ter člani disciplinskega organa in njihovi namestniki, odločajo o pritožbi vsi, kar praktično pomeni, da imajo voljeni in imenovani člani lovske družine – sicer v različnih fazah – več glasov. Če izvršni odbor zahteva disciplinski pregon posameznega lovca, o njegovi pritožbi odloča občni zbor. Člani predlagatelja odločajo dvakrat: prvič, ko lovca predlagajo v kazenski – disciplinski postopek, in drugič, ko odločajo o njegovi pritožbi. Enako se lahko godi članom in namest-

nikom disciplinske komisije, ki obravnavajo zadevo na prvi stopnji in izrečejo ukrep (odločijo o zadevi), nato pa (po zdajšnjih pravilih in praksi) o zadevni usodi lovca odločajo tudi na II. stopnji. Torej imajo **moč najmanj dvojnega odločanja, kar je v nasprotju s temeljnimi načeli poštenega postopka**. V nobenem sodnem postopku sodnik, ki je odločil na I. stopnji, ne sme sodelovati pri odločanju na II. stopnji. To bi moralo postati tudi praksa dela DK v lovskih družinah. Izkazan je **dvom v nepristranskost** pri odločanju, **ker član izvršnega/upravnega odbora, ki je sodeloval pri sprejemanju sklepa, da se sproži postopek zoper določenega lovca, odloča tudi o pritožbi** (tudi, če se v vlogi pritožnika pojavi izvršni odbor). Akuzatorno načelo izključuje načelo pravičnosti, zato bi se v pritožbenem postopku morali **pri odločanju o pritožbi izločiti vsi, ki so sodelovali v postopku sprejemanja odločitve, da se zoper določenega lovca uvede disciplinski postopek** (predsednik in člani izvršnega odbora) in člani DK, ki so odločili o zadevi. Načeloma bi moralo veljati **načelo enega člana in enega glasu**. Zamegljeno stanje je po moji oceni povzročila določba 5. odstavka 13. člena (ZDru-1-NPB1), ki določa, da o pritožbah zoper odločitve organov društva oziroma zastopnika društva odloča zbor članov. Kljub takšni določbi pa načeli **pravičnosti in doslednega spoštovanja**

prepovedi dvojnega glasovanja ne dopuščata, da bi člani kolegijskega organa (tudi predsednik in tajnik), ki je dal pobudo za pregon, ter organ, ki je izdal odločbo na disciplinskem postopku na I. stopnji, o zadevi soodločali s člani OZ, ki se bodo s svojo funkcijo odločanja srečali prvič na II. stopnji. Postopki, v katerih o dokončnosti odločbe na II. stopnji odločajo člani društva, ki so že odločali, niso legitimni, vzbujajo dvom v nepristranskost in poštenost postopka. **Lahko gre za preštevanje in discipliniranje z uveljavljanjem moči močnejše strani.**

Katero pritožbeno stopnjo utemeljujeta načeli poštenosti in pravičnosti?

Odločanje o pritožbah v pritožbenem postopku na II. stopnji je v veljavi. Ne oporekam njegovi zakonitosti, **opozarjam le na pasti, ki prežijo zaradi nedoslednosti**. Poudarjam pa, da je izključno zaradi varovanja temeljnih pravic članov društva in načela zakonitosti treba zagotoviti pošteno sojenje, korekten dvostopenjski postopek, pri čemer **ni primerno, da posamezni člani odločajo na eni strani kot izvoljeni člani teles LD (člani izvršnega odbora kot predlagatelji disciplinskega postopka, člani DK), v končni fazi pa še kot posamezniki, člani občnega zbora (ki odloča na II. stopnji o pritožbah zoper odločbe DK)**. V sistemu odločanja OZ lahko nastane nepotrebno preštevanje in zdrahe, kajti mnogi lovci ne želijo zamer. Po navadi zmaga tisti tabor, ki je bolj prizadeven, kar pa ni v skladu s pravičnostjo in nameni disciplinskega postopka kot posega v pravice člana.

Pritožbeni postopek na drugi stopnji pri lovski zvezi

Pravna ureditev disciplinskih postopkov na II. stopnji pri LZS oziroma območni zvezi lovske družin po moji oceni ni nezakonita. Iz splošnih pravnih načel in potrebe po zaščiti lovstva kot dejavno-

sti trajnostnega upravljanja z divjadjo je po mojem mnenju celo pravičnejša, ker **zagotavlja večjo stopnjo objektivnosti in je nepristranska**, saj o pritožbi zoper odločbo DK na II. stopnji ne odločajo lovci iz iste LD. Zagotovljena je tudi večja stopnja objektivnosti in poštenosti, predvsem pa prispeva k spoštovanju načela vesti in poštenja. Disciplinske senate na II. stopnji, ki jih volijo vse LD, lovci lahko izbirajo iz širše kadrovske baze. Z gotovostjo so senati na II. stopnji, če delujejo pri LZS/LZ, strokovno bolj poučeni in zagotavljajo odločitve, ki niso v škodo ne lovčev ne lovstvu!

Varovanje pravic

Ker v lovstvu delovanje temelji na temeljnem načelu prostovoljnosti, LD kot društvo pa mora zagotavljati varstvo temeljnih človekovih pravic in svoboščin, ki temeljijo na ustavnih podlagah, zaključujem in sklepam, da **bo treba pri delovanju DK zagotoviti pošten - nepristranski postopek na II. stopnji**. Če o pritožbah odloča OZ, bi bilo prav, da se pri odločanju o pritožbi izločijo vsi lovci, ki so sodelovali v postopku predloga za disciplinski postopek in sojenju pred DK. O pritožbi lahko odločajo le tisti člani OZ, ki se s pregonom in odločanjem o konkretni zadevi niso srečali do vložitve pritožbe. Sicer pa velja razmisliti, da bi se v Pravidnikih **razširil krog upravičenih predlagateljev disciplinskega postopka** in da bi o pritožbah zoper odločbe DK odločali **senati pri LZS oziroma območnih zvezah lovske družin**. Z vidika upravljalca lovišča je najboljše upoštevati staro načelo, »da je boljše nepravičnosti trpeti, kot jo povzročati svojim lovčev«, ker je lahko srečen le tisti in tam, kjer spoštujejo lovske običaje in zakone. Vsak lovec, član LZS, pa je upravičen, da se spoštuje njegova pravica do enakega obravnavanja in enakih možnosti!

Bojan Avbar, uni. dipl. iur.

Brez možnosti za uspešno pritožbo!

Vzemimo praktičen primer: V neki LD je, npr., 60 članov. Izvršni/upravni odbor šteje šest članov, enako disciplinska komisija (DK). Zoper odločbo DK, izdano na podlagi predloga za kaznovanje izvršnega/upravnega odbora, se kaznovani lovec pritoži. O njegovi pritožbi odloča občni zbor (OZ). Lahko se zgodi, vzemimo skrajno možnost, da se od 60 članov LD OZ (teoretično) udeleži le trinajst članov; šest članov izvršnega/upravnega odbora in šest članov DK ter pritožnik.

Rezultat glasovanja po preteku potrebnega časa iz 4. točke 13. člena ZDru-1-NPB1 je več kot na dlani! Kadar gre za izključitev, je kaznovani član brez možnosti, da bi bila njegova pritožba uspešna. Tudi ob nekoliko drugačni udeležbi rezultat ne bi bil bistveno drugačen!

Dinamika populacije in enotno gospodarjenje z gamsom na Nanosu

*Leta 2009 je minilo petdeset let od ponovne naselitve gamsov (*Rupicapra rupicapra* L.) na Nanosu. Pred naselitvijo, leta 1959, je gams na Nanosu že živel (Kutoš, 2009), tako da je bila odločitev tedanjih lovcev, gledano tudi z zdajšnjimi očmi in znanjem, pravilna. Ponovna naselitev gamsa na Nanosu velja za zelo uspešno, njeno petdesetletno zgodovino, predvsem prizadevanja posameznikov in lovskih organizacij, je podrobno opisal Štefan Kutoš v Lovcu, 10/2009. V omenjenem članku je avtor predlagal, naj bi bilo gospodarjenje z gamsom na Nanosu v zadnjem obdobju podrobneje predstavljeno v posebnem članku. Pri tem je mislil na obdobje po letu 1994 oziroma na obdobje po nekajletni prekinitvi odstrela gamsov na Nanosu. Triinštiridesetletna dinamika iz narave izločenih gamsov (**grafikon 1**) namreč pokaže na dve izraziti obdobji: za prvo obdobje od naselitve do uvedbe moratorija, leta 1992, je značilna majhna in konstantna številčnost gamsov s povprečnimi izločitvami okrog 20 osebkov na leto, za drugo obdobje, od vključno leta 1995 naprej, pa je značilno veliko številčno povečanje populacije z največjimi izločitvami več kot 70 osebkov na leto.*

Prizadevanja za enotno gospodarjenje z gamsom na širšem območju Nanosa

Leta 1959 so naselili osem gamsov na območju lovišča LD Hrenovice. Z leti so se gamsi razmnožili ter se prostorsko razširili tudi na območja sosednjih lo-

višč. Tista, ki so bila na novo poseljena z gamsi, so spadala v dve območni lovski zvezi, in sicer Postojna in Gorica. Že v začetku sedemdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je številčnost gamsov povečala na 180 živali, so bili sklicani prvi skupni sestanki med omenjenima območnima zvezama zaradi enotnega gospodarjenja z gamsom. Prizadevanja za enotno gospodarjenje z gamsom na Nanosu so postala intenzivnejša v začet-

ku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Zgodba o enotnem gospodarjenju, ki jo podrobneje navajamo v nadaljevanju, je tudi zgodba o strokovnem in populacijskem pristopu pri gospodarjenju s populacijo gamsa, ki je v končni fazi pripeljala tudi do zdajšnjega lovskoup-ravljavskega območja (LUO) v tem delu Slovenije.

Prvotno pobudo za enotno gospodarjenje z gamsom je dala Zveza lovskih družin (ZLD) Notranjskega lovskogojitvenega območja (NLGO) Postojna, in sicer na dveh skupnih sestankih lovišč, 20. 4. in 29. 6. 1990, v Vipavi. Na predlog LD Hrenovice naj bi za dobo dveh let, od leta 1990 do 1991, prenehali z odstrelom gamsa. Ugotavljali so, da se populacija ne razvija skladno z željami, predvsem se številčnost tedaj majhne in ranljive populacije ni povečevala. Kot mogoče vzroke so navajali predvsem prevelik odstrel v razredu srednje starih gamsov, nemir, spremembe v okolju in prisotnost risa. Poleg lovišča, predlagatelja moratorija, so se sestanka udeležili še predstavniki lovišč LD Vipava in LD Vojkovo, ter predstavniki obeh območnih lovskih zvez. Poleg moratorija so predlagali še nekatere druge ukrepe, kot so lov na risa, zapore cest, prepovedi motorističnih tekem in plezanja. Usklajevanje aktivnosti je prevzela ZLD Notranjskega LGO – Postojna s **Tonetom Marinčičem** na čelu (Poročilo

s sestanka ..., 1990). Zapletlo se je že v začetku, saj na sestanku ni bilo predstavnikov dveh lovišč (LD Nanos, LD Col) iz ZLD Gorica, eno lovišče ni bilo niti vabljeno (LD Col). Zato je ZLD Gorica zavzela stališče, da dogovor o moratoriju velja, če ga sprejmejo vsa lovišča, hkrati pa je predlagala, naj ne bi uvedli moratorija, temveč le manjši selektivni odstrel med mladimi in starimi gamsi (Pripombe k poročilu ..., 1990). ZLD Gorica je še istega leta glede predlagane moratorija organizirala sestanek s predstavniki lovišč iz njihove območne zveze. Upravljavci lovišč Vojkovo, Nanos in Vipava so sprejeli moratorij za dobo dveh let. LD Col se lovu na gamsa ni odpovedala, vendar je odstrel zmanjšala na štiri živali, opravili pa naj bi ga le v I. in III. starostnem razredu. Za ohranitev gamsov je bil ponovno predlagan tudi ukrep o izvajanju skupnih lovov na risa. (Zapisnik s sestanka ..., 1990). Po dveh letih, torej leta 1992, so se aktivnosti glede skupnega gospodarjenja z gamsom na Nanosu nadaljevale. Najprej je bilo 7. 7. 1992 sklicano strokovno medzvezno posvetovanje na to temo. Ponovno je bila ugotovljena potreba po enotnem gospodarjenju z enovito populacijo. Dogovorjeni moratorij so upoštevala vsa lovišča, razen LD Col, kjer so v dveh letih odstrelili sedem gamsov, po sestavi ne najbolj v skladu z dogovorom. Na posvetu so ugotovili le rahlo povečanje številčnosti populacije in se skušali dogovoriti za prepoved lova na gamsa še v nadaljnjih dveh letih. LD Col je ves čas zagovarjala tezo, da gamsi v njihovem lovišču niso del nanoške populacije, zato niso privolili v podaljšanje moratorija (Zapisnik s strokovnega ..., 1992). ZLD NLGO Postojna zato ni hotela več opravljati vloge koordinatorja (usklajevalca) enotnega pristopa h gospodarjenju in je to vlogo prepustila ZLD Gorica (Gojitev gamsa ..., 1992b). Hkrati je bil o problematiki prvič obveščen republiški lovski inšpektor (Gojitev gamsa ..., 1992 a). ZLD Gorica je prevzela pobudo usklajevanja in 2. 10. 1992 v Vipavi sklicala sestanek nanoškega bazena. Razpravljali so, ali je sploh mogoče enotno gospodariti, če dogovorov ne upoštevajo vsi. Dogovorili so se, da se moratorij ne bo nadaljeval in da leta 1992 v loviščih lahko odstrelijo najmanjše število gamsov; ne več od 10 % spomladanske številčnosti. Za nadaljnje upravljanje s populacijo gamsa na Nanosu je bil pomemben sklep, da se v naslednjem letu za celoten bazen organizira enotno ocenjevanje trofej, ki bo temelj za izvrševanje odstrela v prihodnje (Zapisnik s sestanka ..., 1992). Ponovno so o zadevi obvestili lovškega inšpektorja. Takratnemu republiškem lovskemu in ri-

biškemu inšpektorju **Antonu Simoniču** pa je bilo zdravo glede dogovarjanja o enotnem gospodarjenju z gamsi na Nanosu dovolj, zato je izdal odločbo št. 324-02-38/92 (dne 16. 10. 1992), v kateri je zapisal: »V loviščih, s katerimi upravljajo lovške družine Col, Vipava, Nanos, Vojkovo, Bukovje in Hrenovice, ki ležijo v območju Nanosa, na ozemlju občin Ajdovščina in Postojna, je zaradi ogroženosti obstoja njihove populacije prepovedan vsak lov in odstrel gamsov v letih 1992 in 1993.« Zaradi oklevanja glede podaljšanja moratorija in določevanja najmanjšega odstrela je odločbo med drugim tudi takole utemeljil: »Tako nestrokovno določanje odstrela v ogroženi populaciji katere koli velike divjadi je nedopustno. S temi populacijami je nujno gospodariti po strokovno priznanih načelih enotno na vsem njihovem območju.« (Odločba ..., 1992). Mesec po izdaji omenjene odločbe je ZLD Notranjskega LGO – Postojna za svoja lovišča sklicala ponovno posvetovanje o problemih gojitve divjadi v predelu Nanos - Hrušica. Posvetovanje je bilo pomembno za nadaljnjo usodo enotnega gospodarjenja, saj je Anton Simonič na posvetu spomnil na nekdanjo, sicer ne za dolgo, že obstoječo Nanoško-Hrušiško lovskogojitveno območje (LGO). Simoničeva želja je bila, naj bi se to LGO ponovno vzpostavilo, enotno gospodarjenje naj bi poleg gamsa veljalo tudi za druge vrste, predvsem za jelenjad. Pobudo je podprl tudi prof. **Miha Adamič** (Zapisnik posvetovanja ..., 1992). Ker je bila odločba o moratoriju izdana pozno, je bilo leta 1992 že odstreljenih nekaj gamsov, medtem ko v letu 1993 res niso izvajali odstrela. Po preteku podaljšane moratorija je pobudo za enotno gospodarjenje z gamsom ponovno prevzela ZLD Notranjske, skupen sestanek je bil sklican 8. 6. 1994 v Vipavi. Ugotovili so, da je prepoved odstrela dala zadovoljive rezultate. Po zimskem štetju tistega leta so populacijo gamsov ocenili na 110 osebkov. Dogovorili so se za najmanjši odstrel 15 gamsov (14 % prirastek), predvsem iz mladega starostnega razreda. Bazen so razširili še na lovišči LD Črna jama in LD Planina. V začetku leta 1995 naj bi opravili enotno ocenjevanje trofej in analizirali gospodarjenja (Zapisnik ..., 1994). Tudi tokrat ni šlo brez zapletov, saj se je na razdelilnik odstrela pritožila LD Hrenovice (Pritožba na odstrel ..., 1994). Neutrudni Tone Marinčič, takrat predsednik IO ZLD NLGO Postojna, je ostro odgovoril, da skupaj načrtovane ne bodo spreminjali, dokler odstrel ne bo starostno in spolno pravilno opravljen (Odgovor na pritožbo ..., 1994). Marinčič je sklical tudi prvi sestanek,

na katerem so ocenili vse trofeje, roglje gamsov, ki so bili uplenjeni leta 1994 (Zapisnik seje predstavnikov ..., 1995). Sestanek je bil dokaj pozno, 5. 9. 1995, v LD Hrenovice. V tistem času so namreč 3. 3. 1995 v Črnem Vrhu nad Idrijo ustanovili tudi Iniciativni odbor za oblikovanje Zahodnovisokokraške regije za gospodarjenje z jelenjadjo (Zapisnik ..., 1995). Nastala je namreč manjša zmeda, ko so se spraševali, s katerimi vrstami divjadi se bo ukvarjal novoustanovljeni iniciativni odbor. Ko je bilo povsem razčiščeno, da bodo z gamsom enotno gospodarili v okviru dotedanega bazena, je delo lahko steklo.

Nadaljnjih enajst let, od vključno leta 1995 do vključno leta 2005, je bazen za gospodarjenje z gamsom deloval po enakem načelu. Vodstva lovišč v bazenu so se sestala enkrat na leto, konec januarja ali v začetku februarja, vedno v lovskem domu LD Hrenovice v Hruševju. Delo bazena sta vodila takratna gospodarja LD Hrenovice **Janez Mekina** in **Bruno Brajljli**. Komisija je ocenila vse trofeje - roglje gamsov (spol, starost, točke), ki so bili uplenjeni ali so poginili v prejšnjem letu. Uplenitelji so morali prinesiti v ocenitev tudi tiste trofeje, ki jih zaradi prepariranja niso dostavili v tekočem letu. Po ocenjevanju je sledil posvet, analizirali so gospodarjenje, se dogovorili za načrt odvzema za tekoče leto ter pripravili razdelilnik odstrela po loviščih. Na sestanku so se dogovorili tudi za lovne dobe, določili datum letnega štetja gamsov in podobno. V tistih letih je bil k sodelovanju pri delu bazena povabljen tudi **Iztok Koren**, ki se je z gamsi ukvarjal v Triglavskem pogorju. Koren je vodil tudi vse zapisnike bazena in pripravljaval razdelilnik odstrela po sestavi. Ker je bil zaposlen v novoustanovljenem Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS), je poskrbel, da so se načrti odstrela gamsov, kot so bili dogovorjeni na bazenu, vnesli v vsakoletne načrte LGO, tedaj Soškega in Notranjskega LGO. Vsekakor je bil to primer sodelovanja med ZGS in lovskimi organizacijami, kot ga je predvidel poznejši zakon o divjadi in lovu. V enajstih letih ni bilo večjih razprtij med vodstvi lovišč v bazenu, vse probleme so reševali sprotno na vsakoletnih sestankih. Leta 1997 se je bazenu pridružilo lovišče LD Planina in leta 1998 še lovišče LD Črna jama. Prav zavest lovec, da je treba s populacijami gamsa in jelenjadi na tem območju gospodariti enotno, ne glede, katerim lovskim združenjem (ZLD, LGO) pripadajo, je privedlo tudi do ustanovitve novega Zahodnovisokokraškega lovskoupravljaljskega območja, LUO (Odlok o lovskoupravljaljskih ..., 2004). Po uveljavitvi LUO se je delo baze-

Foto: O. Naglost – Diana

na nekoliko spremenilo. Izvršni odbor območnega združenja upravljavcev lovišč Zahodnovisokokraškega LUO, ki je bil ustanovljen 16. 2. 2005, je imenoval komisijo za gamsa, ki je skupaj s komisijo za oceno odstrela in izgub nadaljevala z delom bazena. Od leta 2006 vodi komisijo in bdi nad delom nanoškega bazena **Rafael Vončina**. Nanoški bazen za gospodarjenje z gamsi je v okviru Zahodnovisokokraškega LUO opredeljen kot posebna ekološka enota za obravnavo gamsa in je kot tak zapisan tudi v Dolgoročnem načrtu za XII. Zahodnovisokokraško LUO za obdobje 2007–2016 (Dolgoročni načrt ..., 2007).

Dinamika številčnosti populacije gamsov¹

Triinštiridesetletna dinamika številčnosti populacije gamsov na Nanosu ima dve značilni obdobji. Prvo, 29-letno obdobje, obsega čas od prvih odstrelav po naselitvi leta 1966 do leta 1995, ko je prenehala veljati nekajletna prekinitev – moratorij odstrela (*grafikon 1*). Za to obdobje je značilno povečanje izločitev v prvih desetih letih, nato so izločitve na leto nihale okrog 20 osebkov brez izrazite težnje po manjšanju ali povečanju. Naselitev gamsov leta 1959 na območju

¹ Analizo dinamike populacije in gospodarjenja z gamsom na Nanosu prikazujemo za obdobje, ko so se začeli prvi odstreli gamsa, torej leta 1966 do vključno leta 2008. Podrobnejša analiza prostorske porazdelitve, sestave, telesnih mas in trofej je opravljena za 14-letno obdobje, 1995–2008, ko se je s populacijo začelo dogovorno enotno gospodariti. Nekatere prikaze v tem zadnjem obdobju smo prikazali v dveh 7-letnih podobdobjih. Prostorsko je analiza opravljena za osem lovišč, ki jih imenujemo tudi bazen za gospodarjenje z gamsom (LD Hrenovice, Nanos, Vojkovo, Vipava, Col, Planina, Črna jama, Bukovje), na skupni površini 36.617 ha. Analiza temelji na izločitvah gamsov (odstrel in izgube), ki kot vzorec iz populacije nakazujejo na stanje celotne populacije.

Nanosa je v celoti uspela, številčnost se je hitro okrepila, oblikovala se je samostojna populacija s številčnostjo, ki je že leta 1966 omogočala odstrel. Prvi so začeli opravljati odstrel v lovišču LD Hrenovice, sledila so lovišča LD Vojkovo, Nanos, Col, Vipava ter nekoliko pozneje Planina. Povečanje številčnosti populacije se je po desetih letih od uvedbe odstrela umirilo. Ker številčnost populacije nikakor ni bila velika in ni kazala težnje povečevanja, so se pojavili dvomi v upravičenost odstrela. Temu je sledilo nekajletno obdobje brez odstrela, za kar so se dogovorila vodstva lovišč s ciljem ponovno povečati številčnost, kot smo opisali v prejšnjem poglavju.

Za drugo štirinajstletno obdobje, 1995–2008, je značilna strma, linearno naraščajoča težnja ($R^2 = 0,9775$) izločitve gamsov v vseh loviščih, kjer so ga lovili že v prvem obdobju, izločitvam sta se pridružili še lovišči LD Črna jama in Bukovje. Z veliko verjetnostjo lahko trdimo, da se je v tem obdobju začela večati tudi številčnost populacije, ki se zdaj še vedno povečuje. Štiriletno neizvajanje lova samo po sebi še ni vzrok za tolikšno povečanje številčnosti populacije v letih, ki so sledila moratoriju. Gotovo pa se je v času neizvajanja lova populacija opomogla in se »pripravila« na bližajočo opravljanje odstrela.

Vzroki, zakaj se številčnost populacije v prvem obdobju do moratorija odstrela ni povečevala ter zakaj se je začela tako strmo povečevati po moratoriju, so številni. Dva morebitna vzroka, poleg drugih (ris, vznemirjanje, sprememba krajine), sta lahko tudi v številu in sestavi izločenih gamsov. Preveliko poseganje v pravkar nastalo populacijo je morebitni vzrok za zmanjšanje številčnosti populacije do uvedbe moratorija. V prvem obdobju je bila intenzivnost posega kar velika in je pred uvedbo moratorija

znašala okrog 20 % spomladanske številčnosti. To pa je intenzivnost posega v populacijo v višini prirastka, ki naj bi veljala za stabilne, že zgrajene populacije. Kar verjetno je, da je nekoliko prevelika intenzivnost posega zavirala povečanje številčnosti populacije.

Znatno pomembnejši dejavnik, ki je zaviral povečanje številčnosti populacije gamsov, pa je sestava izločenih gamsov² oziroma kombinacija delovanja intenzivnosti in sestave odstrela. Morebitni napačni odstrel po sestavi so, kot vzrok za nazadovanje populacije, najpogostejše omenjali tudi predstavniki vpletenih lovišč pri odločitvi za uvedbo moratorija. Med dvema obdobjema se spolna sestava izločenih gamsov ni bistveno spremenila (*preglednica 1*). Vzroka za nazadovanje populacije torej ne moremo iskati, npr., v prevelikem številu odstreljenih koz v obdobju pred moratorijem.

Preglednica 1:

Spolna struktura izločenih gamsov v obdobju 1966–1994 in 1995–2008 (%)

Obdobje	Kozli	Koze	Skupaj
1966–1994	51,4	48,6	100,0
1995–2008	50,5	49,5	100,0

Popolnoma drugačno sliko pokaže starostna sestava izločenih gamsov, ki se med obdobjema značilno spremeni (*preglednica 2*). Deleža posegov v I. (mladi gamsi) in II. (zreli gamsi) starostni razred sta si med dvema obdobjema diametralno nasprotna. Splošni model starostnega poseganja v populacijo gamsov namreč sledi razmerjem po starostnih razredih 60 (I) : 30 (II) : 10 (III) (Dolgoročni načrt ..., 2007). V prvem obdobju po naselitvi gamsov se je (v populacijo) preveč posegalo v II. starostni razred nosilcev populacije; torej med rodne koze in spolno najaktivnejše kozle. Delež izločenih gamsov, okrog 12 %, v III. starostnem razredu se med obdobjema ni spremenil. Enakomeren poseg v stari starostni razred pomeni, da se je v obeh obdobjih posegalo v populacijo v višini prirastka. Nazadovanje populacije v obdobju po naselitvi torej ni posledica prevelikih skupnih izločitev, pač pa predvsem napačnih izločitev v rodnem, srednjem starostnem razredu gamsov.

Preglednica 2:

Starostna struktura izločenih gamsov v obdobju 1966–1994 in 1995–2008 (%)

Obdobje	I. st. r.	II. st. r.	III. st. r.	Skupaj
1966–1994	32,0	55,4	12,6	100,0
1995–2008	55,4	32,4	12,3	100,0

² Primerjava sestave med obdobjema 1966–1994 in 1995–2008 je narejena samo za tisti del izločenih gamsov, za katerega smo za prvo obdobje lahko določili sestavo. Podatke za prvo obdobje je zbral **Bruno Brajlj** iz LD Hrenovice.

Prostorska porazdelitev³ in gostota populacije gamsov v obdobju po moratoriju

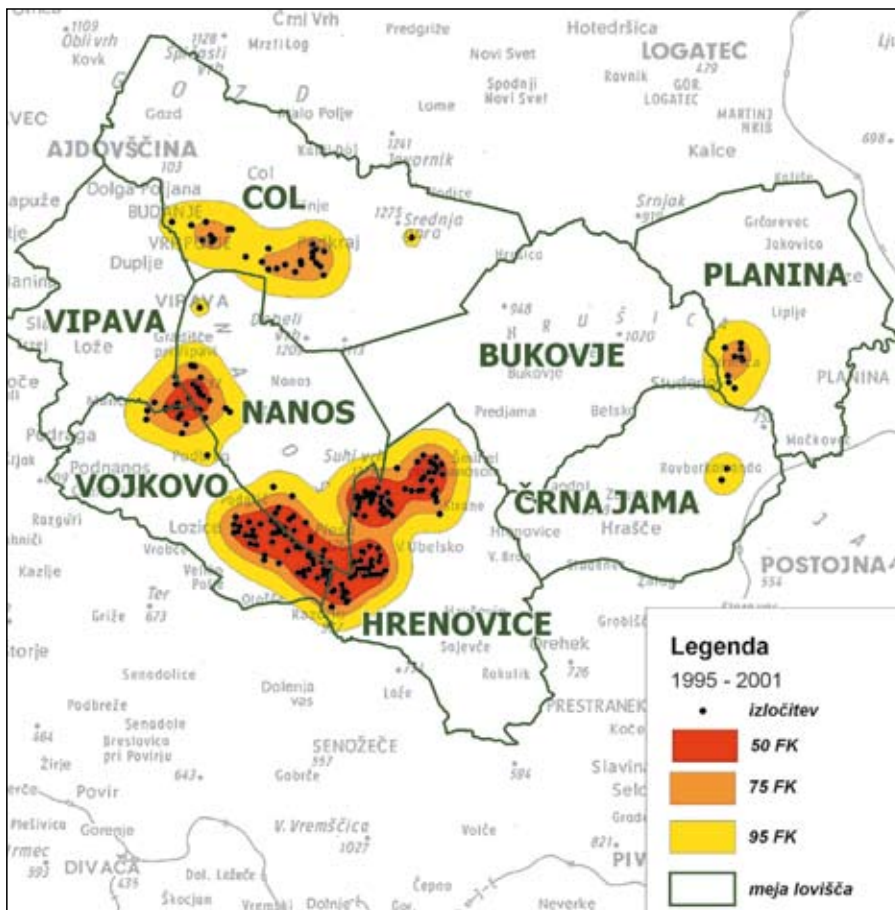
Populacijsko območje gamsa na Nanosu oziroma nanoške populacije prostorsko ni enotno. Za razliko od prostorsko bolj ali manj celovito zaokroženih populacij gamsov v Alpah je nanoška populacija sestavljena iz večjih skupin. Gostota populacije gamsov je pri nanoški populaciji za približno polovico manjša kakor v alpskih populacijah gamsov (Koren, 2006). Skupine gamsov so res prostorsko ločene, vendar so medsebojno povezane, gamsi med skupinami prehajajo po tako imenovanih biokoridorjih. Najpomembnejša skupina gamsov je bila v obdobju 1995–2001 na pobočju Nanosa, Pleši in Suhem vrhu (lovišča LD Vojkovo, Nanos in Hrenovice). Druga skupina je bila na širšem območju Gradiške ture (lovišča LD Vipava). Tretja skupina se razprostira na območju Bele in pobočja nad Vipavsko dolino (lovišča LD Col). Četrta skupina pokriva območje Planinske gore (lovišča LD Planina). Gamsi so poleg naštetih štirih večjih skupin še v nekaj manjših skupinah (npr. v lovišču LD Črna jama). Vsaka skupina ima različno populacijsko gostoto, ki se manjša iz središča skupine proti njenemu robu (slika 1).

V obdobju 2002–2008 se je populacijsko območje gamsov povečalo, skupine iz obdobja 1995–2001 so se začele povečevati in združevati. Tako so se v enotno veliko skupino združili gamsi v loviščih Vipava, Vojkovo, Nanos in Hrenovice. Tudi preostali skupini gamsov sta se prostorsko zelo povečali (slika 2).

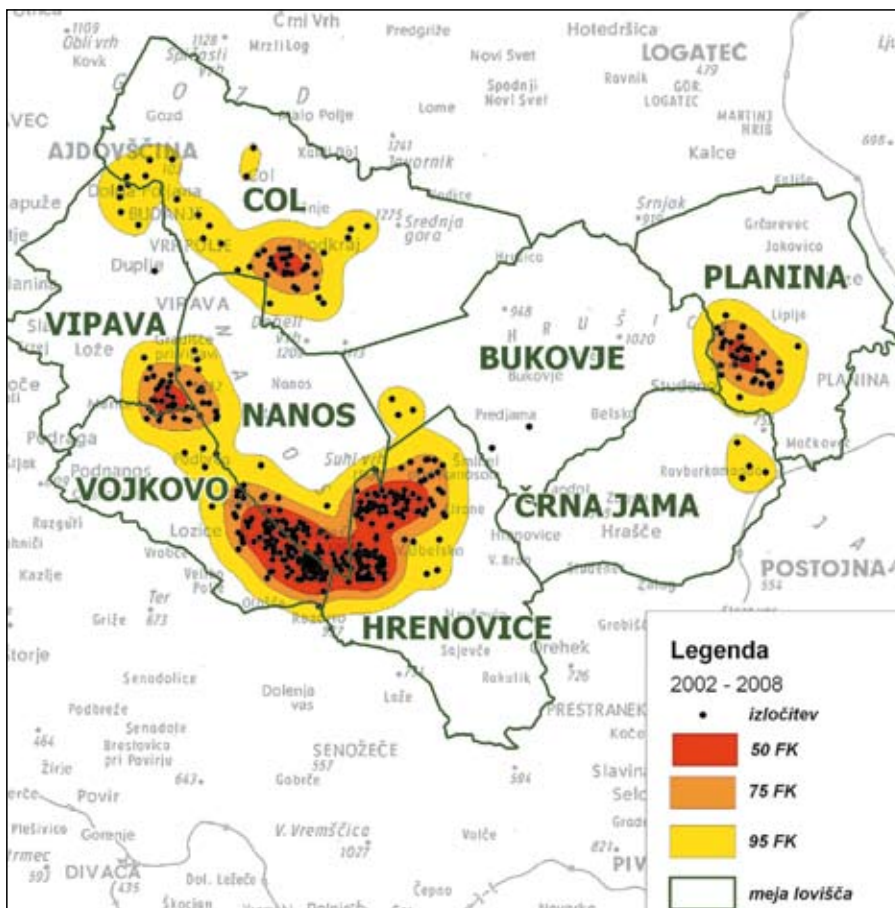
V zadnjih štirinajstih letih se je zunanje populacijsko območje nanoške populacije gamsov povečalo za 38 %. Najgostejši deli populacije so se prostorsko povečali nekoliko manj, za 9 do 18 %. Med dvema sedemletnima obdobjema po koncu moratorija se je število izločenih gamsov povečalo za 92 % ali skoraj za enkrat, gostota populacije pa se je povečala s skoraj enakim deležem kot površina, za 39 % (preglednica 3). Za primerjavo naj navedemo, da je gostota izločenih gamsov v Alpah⁴ 9,71 živali na 1000 ha, kar je za 46 % več kot v nanoški populaciji.

³ Prostorsko analizo populacije smo opravili na podlagi koordinat (XY) izločenih gamsov s fiksno kernelsko metodo (FK). Prostorska analiza je opravljena za obdobje od leta 1995 naprej, saj imamo le v tem obdobju dovolj zanesljive podatke o koordinatah izločitev.

⁴ Primerjava nanoške populacije z alpskimi gamsi je narejena za isto časovno obdobje z osmimi lovišči v Triglavskem LUO (LD Log pod Mangrtom, Soča, Bovec, Čezsoča, Drežnica, Tolmin, Prodi-Razor, Podbrdo) na skupni površini 43.767 ha.

Slika 1: Populacijsko območje gamsov v obdobju 1995–2001 (rdeča je območje 50 % vseh izločenih gamsov, oranžna je območje 75 % in rumena je območje 95 % vseh izločenih gamsov)

Slika 2: Populacijsko območje v obdobju 2002–2008 (rdeča je območje 50 % vseh izločenih gamsov, oranžna je območje 75 % in rumena je območje 95 % vseh izločenih gamsov)

Foto: O. Naglost – Diana

Grafikon 2: *Spolna struktura izločenih gamsov v obdobju 1995–2008*

je bila že omenjena in pomeni krepitev populacije v vseh pogledih, in sicer tako glede gostote, prostorske porazdelitve in socialne sestave. Dosežena starostna sestava izločitev starih gamsov (8,4 %) pa pomeni, da z intenzivnostjo izločanja gamsov ne gre pretiravati, višina izločitev mora slediti dosedanjim težnjam vsaj dotlej, dokler se populacija še prostorsko širi. Za gozdnata območja je namreč populacija lahko številčnejša in s takšno socialno strukturo, ki omogoča izločanje starega razreda tudi prek 10 % (Koren, 2006). Starostna sestava nanoške populacije gamsov je gotovo pravilno sestavljena in stabilna, vendar bi jo kazalo še izboljšati z večjim deležem starih gamsov. Najvišja dosežena starost izločenih kozlov je bila namreč 13,5 leta (LD Col, leta 2007), najvišja starost koz 15,5 leta (4 x v LD Hrenovice in 1 x v LD Nanos, v letih 2002 in 2008). Najvišje starosti izločenih gamsov v nanoški populaciji še ne dosegajo biološko najvišjih mogočih starosti: 15 let pri kozlih in 20 let pri kozah. Slednje daje slutiti, da populacija po sestavi še ni optimalno zgrajena, kot je, na primer, populacija v Alpah, kjer najvišje starosti izločenih gamsov dosežajo tudi najvišje biološke starosti.

Zanimiva je primerjava starostne sestave izločenih gamsov na Nanosu in v Alpah, saj je starostna sestava izločenih kozlov na Nanosu ustrežnejša od tiste v Alpah. V nanoški populaciji izločajo več živali iz mladega razreda in manj iz srednjega razreda ($p = 0,004$). Tudi starostna sestava izločenih koz je različna ($p = 0,010$): v Alpah izločajo več starih in manj mladih koz, medtem ko je delež srednjega starostnega razreda podoben.

Telesne mase in vrednosti trofej gamsov v obdobju po moratoriju

Telesne mase so pomemben biološki kazalnik (bioindikator), saj nakazujejo na spremembe v populacijah gamsov. Povprečne telesne mase kozlov, 19,7 kg, se pričakovano razlikujejo od telesnih mas koz, ki so manjše in v povprečju znašajo 16,4 kg ($p = 0,000$). Največja dosežena telesna masa pri kozlih znaša kar 34 kg; pri kozah je bila največja telesna masa 29 kg. Zanimivo je, da se povprečne mase gamsov v Alpah, loče-

Preglednica 3: *Dinamika velikosti (ha) in gostote populacije (letna izločitev na 1000 ha)*

Območje	Enota	1995–2001	2002–2008	Indeks
50 % FK	ha	1438	1572	109
75 % FK	ha	2976	3510	118
95 % FK	ha	6506	8968	138
N	število (N)	217	416	192
Gostota	N/1000 ha	4,76	6,63	139

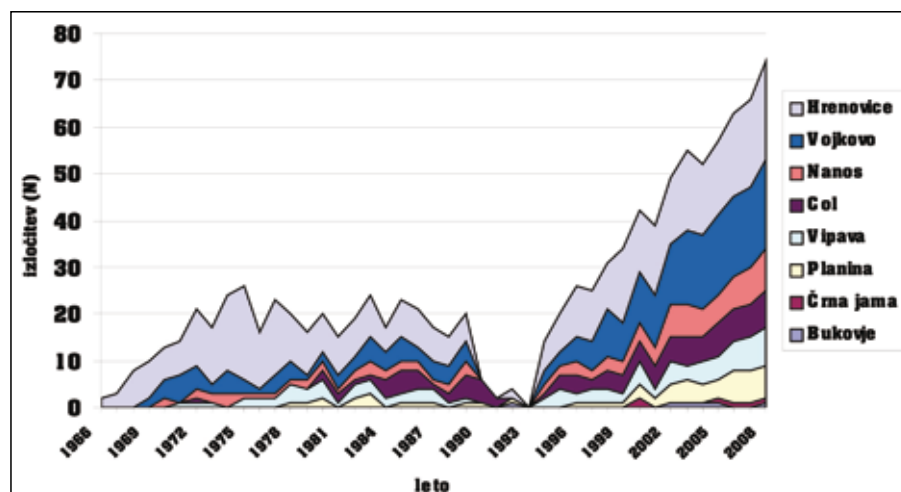
Spolna in starostna sestava populacije gamsov v obdobju po moratoriju

Spolna sestava izločenih gamsov je polovična (1 : 1) in je med leti zelo stabilna; iz populacije izločamo le nekaj več kozlov kot koz, 3 % (grafikon 2). V analiziranih 14 letih se spolna sestava ni spremenila ($p = 0,599$), zanimivo pa je, da ne odstopa tudi od spolne sestave izločenih gamsov v Alpah ($p = 0,991$). Odstopanje od načrtovane polovične

spolne sestave bi lahko pomenilo, da je v populaciji več kozlov kot koz. Lahko pa večje poseganje med moški spol dolgoročno pomeni, da bodo v populaciji prevladovali kozli. Najverjetneje je nekoliko večji delež kozlov v izločitvah posledica varovanja vodečih koz in želja po trofeji – kozlovih rogljih. Spolna sestava celotne populacije nanoških gamsov je gotovo polovična, pravilna in stabilna.

Skupna starostna sestava izločitev gamsov dosega vrednosti 60,2 % mladih, 31,4 % srednje starih in 8,4 % starih gamsov. Med spoloma se dosežena starostna sestava izločitev nekoliko razlikuje; predvsem pri mladih gamsih (1+ in 2+) je večji delež kozlov, najverjetneje kot odraz želje po trofeji (grafikon 3). Dosežena starostna sestava izločenih gamsov sledi smernicam oziroma z načrtom predpisani sestavi (Dolgoročni ..., 2007). Tudi v štirinajstih letih se starostna sestava ne spreminja ($p = 0,262$). Posledica poseganja v populacijo s prikazano starostno sestavo

Grafikon 1: *Dinamika številčnosti populacije gamsov na Nanosu v obdobju 1966–2008*

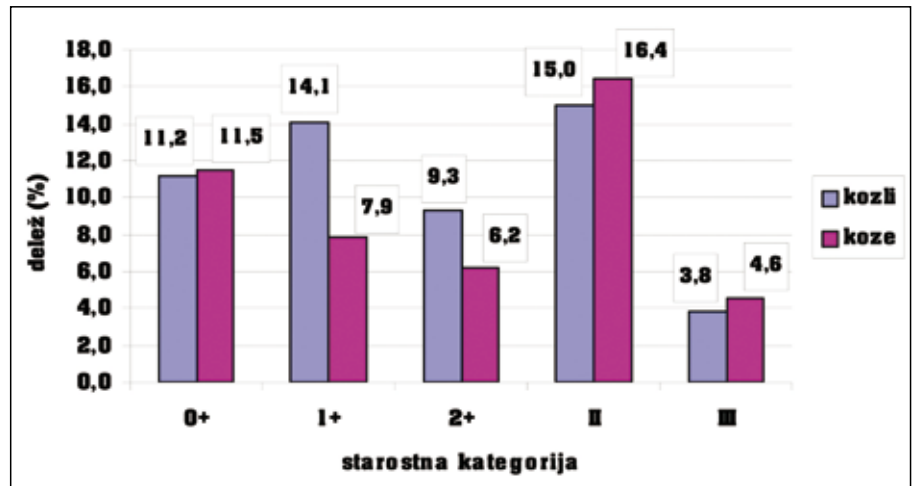

no po spolu, ne razlikujejo od nanoških gamsov ($p_{\text{kozli}} = 0,350$; $p_{\text{koze}} = 0,982$).

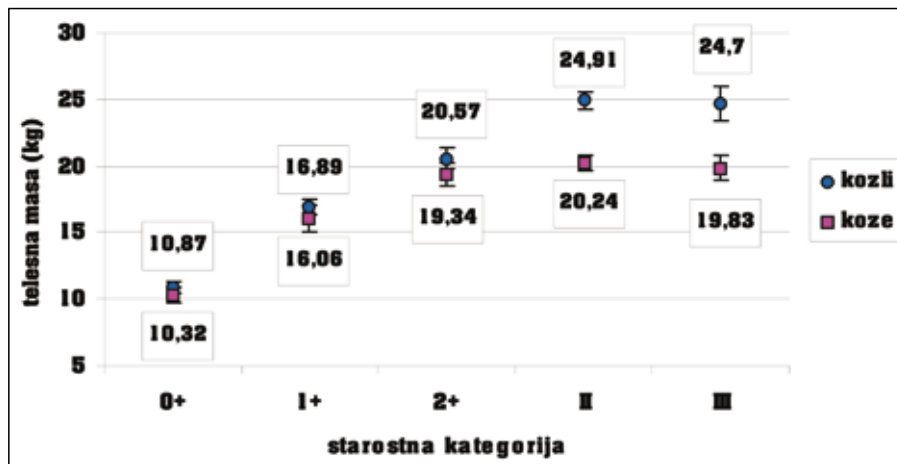
Povprečne telesne mase gamsov so se v drugi polovici štirinajstletnega obdobja, od 1995 do 2008, zmanjšale z 18,4 kg na 17,7 kg ($p = 0,036$). Zmanjšanje telesne mase je opazno le pri kozlih v razredu mladih in je najverjetneje posledica povečane populacijske gostote v tem obdobju.

Telesne mase, ločeno po spolu in starostnih kategorijah, so prikazane v **grafikonu 4**. Od alpskih gamsov se glede telesnih mas pri kozlih razlikujejo le enoletni kozli ($p = 0,012$), nanoški imajo večjo maso. Pri kozah so razlike v več starostih (0+, $p = 0,011$; 1+, $p = 0,005$; 11+, $p = 0,001$), nanoške mlade koze

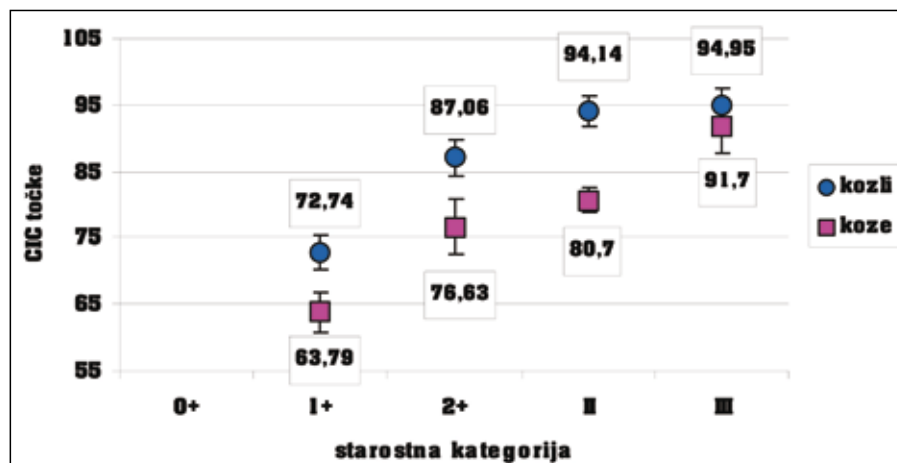
Grafikon 3: Starostna struktura izločenih gamsov v obdobju 1995–2008

Grafikon 4: Telesne mase izločenih gamsov v obdobju 1995–2008

Grafikon 5: Trofejne vrednosti izločenih gamsov v obdobju 1995–2008

imajo večjo maso, stare pa manjšo v primerjavi z alpskimi kozami. Na razlike med telesnimi masami nanoških gamsov v primerjavi z gamsi v Alpah je opozoril že Koren (2006). Nanoški gamsi naj bi imeli večje telesne mase. Bidovec in Kotar (1998) pa nista ugotovila razlik v telesnih masah gamsov med visokogorski in gorski habitati.

Vrednosti trofej se po spolu pričakovano razlikujejo in se večajo s starostjo

gamsov (**grafikon 5**). Pri kozlih je bilo v zadnjih štirinajstih letih izločenih kar 14 trofejno vrhunskih kozlov (v okviru medalj). Trofejno najmočnejši roglji kozla so dosegli 107,13 CIC-točke, uplenjen je bil v starosti 6,5 leta, in sicer leta 2002 v lovišču LD Vipava. Pri kozah je bilo izločenih manj, le šest trofejno vrhunskih koz z roglji za medaljo. Trofejno najmočnejši roglji koze so dosegli 106,06 CIC-točke, uplenjena pa

je bila v starosti 11,5 leta, in sicer leta 2007 v lovišču LD Vojkovo. Zanimiva je primerjava vrednosti trofej z alpskimi gamsi, saj se pri kozlih roglji ne razlikujejo. Razlika v vrednosti trofej v primerjavi z alpskimi gamsi nastane pri enoletnih kozah ($p = 0,015$), ko imajo nanoške koze močnejše roglje, medtem ko imajo v srednjem starostnem razredu nanoške koze roglje z manjšo trofejno vrednostjo ($p = 0,001$).

Sklepne besede

Uspešna naselitev gamsov na Nanosu pred petdesetimi leti se je razvila v številčno močno, po sestavi dobro zgrajeno populacijo, ki se prostorsko še vedno širi in povezuje sosednje skupine gamsov. Enotno gospodarjenje z gamsom v okviru osmih lovišč je od leta 1995 naprej pripomoglo k nadaljnjemu uspešnemu razvoju populacije. Uspešen razvoj je posledica dinamičnega prilagajanja posegov v populacijo gamsov glede na dejansko stanje populacije, pa tudi ustreznega posega glede na njeno sestavo. Z enotnim gospodarjenjem so bili doseženi cilji glede stanja populacije, kot so si jih postavila vodstva lovišč ob uvedbi štiriletne prepovedi lova na gamsa ob prelomu tisočletja. Nanoška populacija gamsov se od večje populacije gamsov v Julijskih Alpah razlikuje le po populacijski gostoti in prostorski porazdelitvi, medtem ko je po sestavi in kakovosti zelo podobna alpski populaciji. Smotno bi bilo, da bi z enotnim gospodarjenjem nadaljevali, in sicer v okviru dosežanih usmeritev in načrtovanih postopkov, saj je stanje populacije mogoče še izboljšati.

Mag. Iztok Koren,
Zavod za gozdove Slovenije
Iztok.koren@zgs.gov.si

Viri so na voljo pri avtorju prispevka.

S pravilnim čiščenjem do varnejšega in natančnejšega orožja

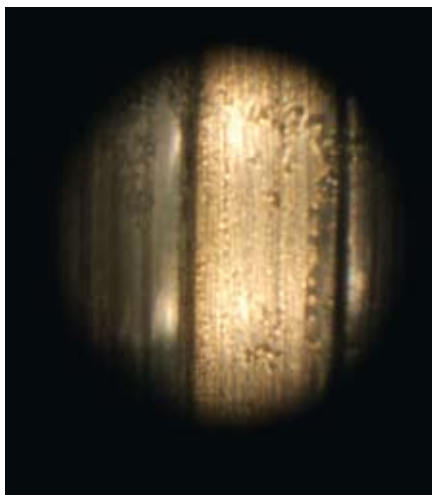
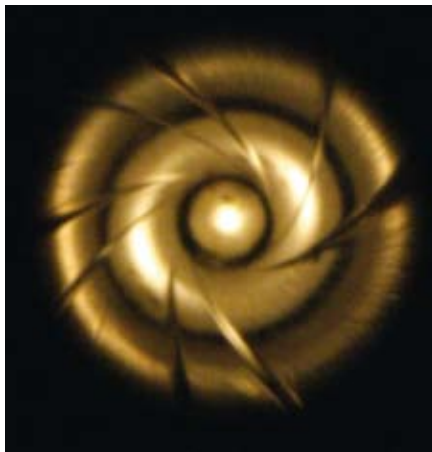
»Samo natančno orožje je zanimivo!«¹ je ena znanih izjav slovitega ameriškega lovca ter pisca številnih knjig in člankov s področja lovstva in orožja, polkovnika **Townsenda Whelena** (1877–1961). Vsi strokovnjaki se strinjajo, da je natančno in varno lahko le orožje, ki je (poleg vsega drugega) tudi pravilno očiščeno. Poskušajmo torej odgovoriti, kako pravilno, učinkovito in predvsem zakaj (o)čistiti cevi lovskih pušk. Ker je zaradi nabiranja ostankov najzahtevnejše prav čiščenje lovskih pušk risanic, bo poudarek predvsem na tem.

V pogovorih z lovci in športnimi strelci sem opazil, da nekateri pomanjkljivo čistijo puškine cevi, nekateri pa svojih pušk sploh ne čistijo, ker menijo, da to ni potrebno. Nekateri celo menijo, da ostanki bakra po strelu ščitijo cev. Nikogar ne želim prepričevati, želim pa deliti izkušnje, ki sem si jih pridobil. Lahko bi napisal veliko več, a naj prispevek ostane pregleden in razumljiv. Naj bo le nekakšna osvežitev znanja o tej tematiki (problematiki) tudi s pomočjo dodanih fotografij, ki sem jih uspel narediti s pomočjo priprave »borescope« in digitalnega fotoaparata. Z njima bomo pogledali v cev, a ker bomo na fotografiji prikazali le nekaj milimetrov notranjosti cevi, le-te niso najostrejše.

Kaj se zgodi po strelu

Vsakič, ko izstrelimo naboj², ustvarimo nadzorovano eksplozijo, ki v cevi pušča ostanke smodnika, netilke in izstrelkov (bakra, svinca, plastike). Pri risanicah pritisk požene oplasčeno lovsko kroglo proti navoju cevi. Tam se žlebovi zajedo v kroglo, pri čemer odstopijo mikroskopski delci bakra, ki se razpršijo vse do ustja cevi. Strel, ki sledi prvemu, ob izjemno velikih temperaturah in pritisku ne doda samo novih ostankov, pač pa so tedaj ostanki bakra pomešani z ostanki smodnika/netilke; začne se proces nalaganja ostankov v plasteh. Po 20 do 30 strelih to postane težava. Nalaganje ostankov je lahko tolikšno, da se ob naslednjih strelah začnejo že mikropoškodbe krogelnih izstrelkov in zaradi zmanjševanja premera cevi se večja tudi tlak v cevi. Oboje pa spremeni lego zadetkov.

Lovske puške risanice so natančno orodje in je zato potrebna ustrezna skrb zanje. Zato je prav, da na vsakih 20 do 30 strelav temeljito, do gole kovine očistimo puškino cev, s čimer se strinjajo vsi strokovnjaki. To storimo tudi ob koncu vsake lovne sezone, ne glede na število izstreljenih nabojev, saj se v času

mirovanja za plastmi ostankov dogaja marsikaj in tudi pregovorno odporne nerjavne cevi so žrtve rje. Ne pozabimo, da je po strelu notranjost cevi popolnoma suha in privablja vlago. Četudi iz cevi ni bilo streljano, pa se (v enaki meri kot na površini cevi) v notranjosti vsakič nabere vlaga, ko orožje z zimskega lova prinesemo v tople prostor. V kombinaciji z neočiščeno cevio in plastmi umazanije je to pravi recept najprej za rjo, nagrizenost in v najslabšem primeru uničeno cev. Poudariti moram, da nagrizenost cevi na natančnost ne vpliva tako, kot bi mogoče pričakovali. Dokler so žlebovi v cevi ohranjeni tako, da opravljajo svojo vlogo vrtečega pomika lovske krogle, bo naša puška še lahko natančna.

Ostanki po strelu in kemična sredstva za odstranjevanje

Ostanke po strelu delimo na ostanke izgorelega smodnika (večinoma ostanki ogljika), netilke in izstrelka. Ostanki izstrelkov so ostanki bakra (oplasčene krogle), svinca (če streljamo svinčene in šibre brez košarice) in plastike (plastična košarica šibrenega naboja). Ostanki smodnika/netilke ostanejo po vsakem strelu ne glede na vrsto lovskega orožja in jih z rednim vzdrževanjem očistimo že z univerzalnimi čistili za orožje (Brunox, Balistol, Break Free CLP), še lažje pa z namenskimi čistili (Gunslick Ultra-Klenz), sploh, če so v cevi že dobro »zapečeni«. Tudi ostanki plastike v ceveh šibrenic niso težavni za čiščenje. Če jih dlje ne odstranimo, lahko povzročijo spremembo vzorca raztrosa šiber, saj se zmanjša premer notranjosti cevi. Odstranjevanje svinca iz cevi je težavno le, če ne poznamo ustreznih tehnik in sredstev, a se z njimi večinoma srečujejo le športni strelci. Odstranjevanje bakra pa je posebna zgodba. Lahko je zahtevno, pogosto je potrebna uporaba posebnih čistil, ki terjajo veliko pozornosti, saj vsebujejo amoniak, ki lahko poškoduje nikljane dele, lak na kopitu in bronuro (taka so čistila Robla Solo-Mil, Barnes CR-10, Tetra Cooper remover, Sweets 7.62 solvent, Montana X-Treme Copper Killer ...). Pri uporabi naštetih čistil upoštevajte navodila proizvajalcev in ne dopustite stika s površinami pušk. Če se to zgodi, takoj obrišite ter z drugo krpicco

¹ »Only accurate guns are interesting!«

² razlaga notranje balistike na <http://www.forum-lov.org>

tja nanesite olje za orožje. Praviloma jih v cevi ne puščamo delovati več kot 15 minut. Največkrat se poškoduje bronura, zato naj bo orožje postavljeno v ležeč položaj, v posebno stojalo in nikoli navpično ali celo navpično z zaprtim zaklepom (v katerega steče vsa umazanija!).

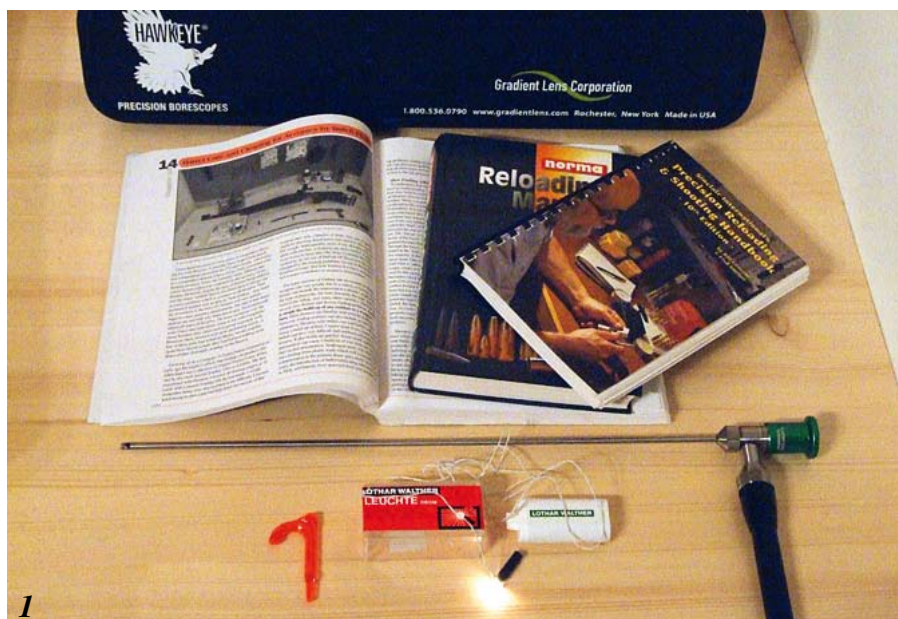
Včasih se lovci ne zavedamo težave z ostanki v cevi. Največ ostankov, seveda tudi bakra, se glede na prej opisano dogajanje ob strelu nabere v prvi tretjini cevi. Če ob pogledu v ustje cevi že s prostim očesom opazimo značilne rdeče črte (baker), je zanesljivo še veliko več tega v prvi tretjini cevi. Včasih lahko že ob čiščenju, glede na upor pri premiku čistilne palice, občutimo, kje v cevi je največ »tesnih mest«, ki nakazujejo na umazanijo. Pri pregledu cevi so nam lahko v pomoč svetlobna vlakna, posebne lučke in »borescope«, t. i. *endoskop* za pregledovanje notranjosti cevi (*fotografija 1*). Pokazatelj, da je (bil) v cevi baker, pa je značilna modra ali zelena barva na krpici v fazi čiščenja (*fotografija 2*).

Količina ostankov po strelu

Količina ostankov v cevi je odvisna od kakovosti izdelave cevi, koraka navoja, od števila in globine žlebov, nagrizenosti, morebitne naknadne obdelave notranjosti. Pri slednjem mislim predvsem na vrhunske cevi podjetij Lilja, Hart, Shilen, Krieger, ki so dodatno »zglajene«. V takih ceveh je občutno manj ostankov, zato je tudi čiščenje lažje. Omenim lahko še postopek »glajenja cevi«, ki je preprost, a dolgotrajen postopek (že opisan v Lovcu pred več leti), s katerim lahko odstranimo manjše nepravilnosti v notranjosti nove cevi. V ta namen lahko uporabimo tudi kroglice, premazane s posebno snovjo.³ Vse to z namenom glajenja cevi in posledično večje natančnosti in lažjega čiščenja. Čeprav sem pri novi puški opravil postopek glajenja cevi, pa sem enakega mnenja kot nekateri strokovnjaki, ki pravijo, da se povprečni lovci s tem ne bi smeli preveč obremenjevati. A o tem kdaj drugič.

Za nabiranje ostankov kroglice (bakra) so zahtevnejši naboji, ki v cevi ustvarjajo visoke tlake »magnum«. V to skupino spadajo predvsem naboji z – glede na maso polnjenja – relativno majhnim premerom kroglice, kot so 17 Remington, .220 Swift, .22-250 Rem., pa tudi nekateri »super magnumi«, npr. .223 WSSM (Winchester super short magnum) in 7 mm RUM (Remington ultra magnum).

Povsem na drugem koncu te razvrstitve so nežni naboji, začenši z .22 lr, .22 WMR, .22 Hornet, .222 Rem., katerih

1

2

čiščenje je nezahtevno, nabiranje bakra pa neznatno ali sploh ne nastane kljub stalni uporabi oplašenih izstrelkov.

V zadnjih letih sem izstrelil nekaj več kot 700 nabojev .338 Lapua Magnum (8,6 x 70). Kljub na videz velikemu številu pa je ob rednem in pravilnem čiščenju notranjost cevi ne samo čista, pač pa tudi zelo ohranjena. Tega ne morem trditi za več pregledanih lovskih pušk, ki so v svojih 10, 20, ali 40 letih uporabe izstrelile manj kot 200 streliv, pa čeprav na njih piše »rostfrei« ali »Böhler rasant«. Razlika je samo v rednem in pravilnem čiščenju, za kar dostikrat ne potrebujemo posebnih čistil, pač pa le univerzalno olje za orožje, olje za čiščenje cevi, palico z ustreznim nastavkom, krpico in nekaj dobre volje. Presenečeni boste, koliko umazanije še imate v cevi, ko boste (če še niste) preskusili sredstvo, namenjeno izključno za čiščenje notranjosti cevi.

Če še vedno verjamete, da čiščenje cevi ni pomembno, si preberite poglavje o negi orožja v priročniku za ponovno polnjenje streliva NORMA⁴. In kaj so napisali švedski strokovnjaki za notranjo balistiko?

»Čiščenje cevi je pomembno z vidika natančnosti in delovanja orožja. Pred

nedavnim smo opravili obsežen test (preskus) z enim od novejših 7-mm »super magnumov«, ne da bi čistili cev. Rezultati preskusa so nam odprli oči, če lahko tako rečemo. Pri streljanju cev ni nikoli postala vroča ali celo zmerno topla. Izstrelili smo le nekaj nabojev in nadaljevali šele, ko se je cev ohladila na sobno temperaturo. Po približno 30 streljih brez čiščenja se je tlak v cevi začel povečevati. Kar so bili v začetku povsem normalni strelji, so potem začeli doseirati tlake »preizkusnih streliv«.⁵ Ko smo nadaljevali s streljanjem, se je pritisk večal, dokler niso začele netilke izpadati iz tulcev. Po kakih 300 streljih je bil tlak tolikšen, da smo uničili merilec pritiska. Ker nismo mogli več meriti tlaka v ležišču cevi, smo prenehali streljati. Na koncu preskusne serije je bila cev tako umazana, da je bil premer cevi za 3/1000 inč⁶ manjši kot ob začetku. Cev je bilo nemogoče očistiti, vendar to ni bilo več pomembno, saj smo jo uničili.«

Lovske kroglice za risanice so narejene iz različnih materialov, najpogosteje iz kombinacije bakra in cinka (razmerje 90/10 % = tombak), nekatere, npr. Barnes TSX, XLC, pa vsebujejo 99,99 % bakra.

Ker so za lovca največja težava prav ostanki bakra, bom največ pozornosti namenil prav pravilnemu in učinkovitemu čiščenju cevi pušk risanic, metode in sredstva pa lahko uporabimo tudi pri čiščenju šibrenic in drugega orožja.

Metode čiščenja lahko razdelimo na *kemično*, *mehanično*, *elektrokemično*. **Kemično** čiščenje zajema uporabo ke-

⁵ 25 do 30 % nad največjimi še dovoljenimi tlaki za določen naboj po standardu C.I.P.

⁶ 3/1000 inč = 0,762 mm

³ <http://www.davidtu bb.com/finalfinish.htm>

⁴ Norma reloading manual, 2004, stran 148

3

4

mičnih čistil, univerzalnih, specializiranih (za notranjost cevi). V to skupino spadajo tudi specializirani razmaščevalci (za cev, strelni mehanizem ipd. ...). **Mehanično** čiščenje zajema uporabo palice, nastavkov, krpic in različnih ščetk, na katere nanašamo kemična sredstva. K mehničnemu čiščenju spada tudi uporaba posebnih brusilnih sredstev (čistilnih past), a o tem več pozneje. Nikoli ne bomo cevi očistili le z drgnjenjem ali le s kemijo; dobro deluje kombinacija obojega. **Elektrokemično** čiščenje je poseben in dolgotrajen postopek. Na kratko: v cev vstavimo posebno palico, cev zatesnimo, vanjo nalijemo prevodno tekočino ter palico in cev priključimo na šibak električni tok. Vse kovine (baker, svinec) se po elektrokemičnem postopku iz notranjosti cevi prenesejo na palico, po končanem postopku pa ostanke zdrgnemo s palice. Primerno res za zelo zanemarjene cevi.⁷ (fotografija 3).

Oprema za čiščenje

Stojalo: Priporočljiva je uporaba stojala (MTM, Lyman, Tipton), ki si ga lah-

⁷ <http://www.gunslick.com/products/chemicals/cleaners.aspx>

4a

ko iz stabilne kartonske škatle pripravimo sami. Stojalo olajša čiščenje, po nanosu čistila pa drži os cevi vodoravno ali pa ustje rahlo navzdol. Preprečiti moramo čistilom in umazaniji, ki odstopa, da bi stekla v ležišče cevi, nabojnik ali celo v prožilni mehanizem. (fotografiji 4, 4a)

Palica: Naj bo kakovostna, če le mogoče prevlečena s stabilno plastiko, ki se ne kruši, saj lahko plastični delčki še dodatno zamažejo vse prej naštetu. Ko taka palica začne izgubljati delčke plastike, jo takoj zavržite in kupite novo. Prevlečena palica tudi ne poškoduje cevi in je odporna proti kemikalijam. Naj ima vrtljiv ročaj, da se pri potiskanju skozi

vrtež prosto vrtil in ne preskakuje žlebov, ampak se sama lepo podaja v polja. Obenem naj bo palica ustrezno dolga in ustreznega premera, da se ne upogiba v cevi. S palico za 5,6 mm lahko očistimo tudi cevi premera 7 mm, vendar verjemite, da je to veliko lažje storiti s palico ustrezne debeline, ki se ne upogiba. Pri palici ne varčujte in izberite res kakovostno (take so palice Dewey, BoreTech, Pro-Shot) (fotografiji 4 a in 5).

Nastavki: Najboljši so tisti, na katere natakemo krpico. Konica na vrhu onemogoča zdrs krpice. Uporabni so tudi nastavki, na katere navijemo krpico ali kosom vate, vendar jih glede uporabnosti težje primerjamo s prvimi, s katerih se krpica sname sama, ko povlečemo nastavek nazaj (fotografija 6).

Ščetke: Nikoli ne uporabljamo jeklenih ščetk! Niti uporaba medeninastih ščetk z jeklenim jedrom ni najprimernejša, saj lahko poškodujemo cev. Ko uporabljamo medeninasto ščetko, naj vedno pogleda iz cevi. Nikoli ne menjamo smeri v sami cevi! Medeninasta/bakrena ščetka naj bo v cevi vedno naoljena, nikoli suha!

Krpice: Priporočljiva je uporaba bombažnih krpic, ki dobro vpijajo in se ne trgajo. Lahko kupite že pripravljene ali pa si jih naredite sami iz stare bombažne majice ali iz posteljnine za enkratno uporabo (vpojna). Nekaj podobnega, izključno v ta namen, uporablja naša vojska in tudi jaz. Velikost krpice prilago-

5

dite premeru cevi in nastavku; če velikost ne ustreza, nastavek položite zunaj središča krpice. Vsa umetnost je v poskušanju. Mogoča je tudi uporaba to-

6

7

8

9

10

11

varniško⁸ narejenih čepkov iz klobučevine (filca), za kar pa potrebujemo poseben nastavek.

Čistila za orožje

Univerzalna čistila za orožje (npr. čistilo Balistol, Brunox, BreakFree CLP) so olja, s katerimi lahko očistimo cev, zaščitimo površino kovin pred zunanjimi vplivi. Z njimi podmažemo gibljive dele, pa še kaj, zato morajo biti na seznamu vsakega lovca. A ker ta čistila »znajo vse«, niso izrazito učinkovita pri čiščenju notranjosti cevi. Spet moram poudariti, da je tudi z njimi mogoče očistiti cev, vendar mora biti čiščenje zelo redno in res temeljito! Za popolno čiščenje največkrat ne zadostujejo, sploh če med lovsko sezono kdaj »zanemarimo« orožje in nato niso več kos trdoživim ostankom (*fotografija 7*).

Namenska čistila so posebna čistila le za čiščenje notranjosti cevi (Hoppe's 9, Milfoam, Butch's bore shine ...). Ker je njihova naloga le odstranjevanje ostankov v cevi, so toliko močnejša. In res delujejo (*fotografija 8*).

Na voljo so še različni **odstranjevalci bakra** z amoniakom (*fotografiji 9, 10*) ter na koncu še **specialna brusna** (abrazivna) – (taki sredstvi sta Corbin, pasta J-B). Med specialna čistila spadajo predvsem razne paste, ki vsebujejo brusna sredstva. Če kljub čiščenju z namenskimi sredstvi na krpicah še vedno vidite zeleno/modro barvo ali v cevi kljub dolgotrajnemu drgnjenju še vedno čutite tesna mesta, potem je čas, da uporabite kaj takega. S tem sredstvom dejansko nežno odbrusimo stran najbolj trdovratne, zapečene delce umazanije. Lahko jih uporabimo redno na vsakih nekaj 100 strelav ali za trdovratne ostanke. Poznamo še **maziva** (lubrikante) za mazanje gibljivih delov, **razmaščevalce** ter posebna olja za **zaščito** (konzerviranje), namenjena za shranjevanje orožja za daljše obdobje (olje Break Free Collector).

Pravilna smer čiščenja

Vedno moramo čistimo v smeri iz ležišča naboja proti ustju cevi!

Pri tem vso umazanijo potiskamo v

smeri, kot jo naredi tudi krogla – samo ven. Umazane krpice ne smemo vleči tudi nazaj, saj tako le vračamo umazanijo v ležišče naboja, nabojnik in prožilni mehanizem.

Že ko v cev vstavljamo palico z nastavkom in krpico, je priporočljiva uporaba vodila palice, s katerim preprečimo, da v prožilni mehanizem in nabojnik (pri karabinkah) po nepotrebem ne vnesemo čistila. Priporočljiva je tudi uporaba takih nastavkov, pri katerih krpica ob izstopu iz cevi pade z nastavka. ‚Benchrest strelci‘ celo odvijajo nastavek, saj ne želijo, da bi pri vrnitvi palice iz cevi poškodovali ustje cevi. Ponovimo – umazanijo vedno potiskamo samo iz smeri ležišča naboja proti ustju in ven. Temu pravilu se težko izognemo pri nekaterih repetirnih puškah z vzvodastim zaklepom (model 1894), pri poteznih in polavtomatskih šibrenicah (razen, če jih razstavimo).

Če čistimo od ustja proti ležišču, uporabimo posebne nastavke, ki preprečujejo poškodbe ustja cevi. Več o nastavkih in o vodilih palice si preberite na prej omenjeni Sinclairjevi spletni strani.

V ta namen lahko uporabimo tudi več sistemov z vrstico, od katerih so morda najbolj znani Hope's BoreSnake, Gunslick Snap-N-Pull in OTIS; predvsem zadnjega uporablja vojska (množično v ZDA, pa tudi naša). Univerzalni sistem OTIS omogoča hitro in preprosto osnovno čiščenje in je zelo primeren, če smo dalj časa daleč od doma. OTIS je uporaben, če nimamo čistilne palice. Z mojim kompletom, ki ga lahko spravim v malo večji žep, lahko očistim cevi premerov 5,6 mm do 8 mm, pištolska 9 mm, kal. .45 ter šibreni kal. 12, odvisno pač od kompleta, ki ga izberete; obstaja tudi komplet za lovce (*fotografija 11*).

Načini čiščenja

Zaradi razlik med lovsкими risanicami in tudi zaradi razlik v količini ostankov je težko določiti en sam postopek čiščenja. Podjetje SINCLAIR⁹ iz ZDA je že 25 let vodilno podjetje za prodajo izdelkov strelcem, ki zahtevajo le najboljše. Njihovi uslužbenci se redno udeležujejo strelskih tekmovanj v vseh mogočih disciplinah, kjer je poudarek na natančnosti. Ko so zaposlili tri najbolj aktivne strelce, naj opišejo njihov postopek čiščenja puške risanice, je prav vsak opisal svoj postopek in svoje priljubljeno čistilo. Gotovo imate tudi vi svoj postopek in sredstva. Ne želim vas odvracati od tega, želim pa poudariti pomembnost rednega vzdrževanja lovskih pušk in uporabo namenskih čistil za čiščenje cevi. Samo tako si lahko res zagotovimo še dolga leta brezskrbno uporabo našega orožja.

⁸ <http://www.vfg.de/>

⁹ <http://www.sinclairintl.com/>

Pred čiščenjem

Najprej preverimo, če je orožje izpraznjeno! Za čiščenje izberemo primeren prostor, tla zaščitimo z vpojno krpo. Zaščitimo strelni daljnogled in lakirana kopita. Če že nimamo nameščenih pokrovčkov ali posebnega pokrivala (ScopeCoat), lahko v ta namen uporabimo tudi nogavico. Sploh če čistimo stoji, se pogosto zgodi, da olja umažejo lažje čistnega daljnogleda. Zaščita lakiranih kopit (Sinclair stock boots, Edgewood stock protector) je priporočljiva predvsem pri uporabi agresivnih sredstev z amoniakom. Po sistemu »naredi si sam« lahko uporabite stabilno kartonasto škatlo z »V« ali »U« izrezom za naslon puške, v njej pa lahko poleg čistil, nastavkov, ščetk, krpic hranite še omenjene krpe. Še boljše je uporabiti za to posebej narejeno stojalo.

Postopek osnovnega čiščenja

1. Skozi cev potisnemo več dobro naoljenih krpic, s čimer odstranimo prvo umazanijo. Učinkoviteje je, če je olje namensko – za čiščenje notranjosti cevi.

2. S sintetično ščetko v notranjost cevi naneseemo namensko čistilo za cev in počakamo 15 ali 30 minut. Obrišemo palico, ščetko.

3. Nato skozi cev (samo naprej) potiskamo suhe krpice, dokler je na njih vidna umazanija; ponavadi za to potrebujemo 4 do 6 krpic. Tako odstranimo prve ostanke.

4. Ponovimo postopek, opisan pod št. 2, ter počakamo 24 ur oz. prek noči. Obrišemo palico, ščetko.

5. Ponovimo postopek pod št. 3.

6. Z naoljeno krpico ali ščetko naneseemo zaščitno plast olja, ki jo odstranimo pred lovom.

Med vsemi postopki vsakič v večjo krpo obrišemo palico, ščetko! Če želimo cev popolnoma očistiti, postopke praviloma ponavljamo, dokler na krpicah opazimo sledove umazanije. Če se umazanije ne moremo znebiti kljub večdnevni drgnjenju, če pričakujemo več ostankov ali pa če smo izstrelili nekoliko več krogel, se odločimo za naslednje postopke.

Napredno čiščenje

1. Skozi cev potisnemo več dobro naoljenih krpic, s čimer odstranimo prvo umazanijo. Uporabimo namensko olje – za čiščenje notranjosti cevi.

2. Na medeninasto ščetko naneseemo (pomocimo v) namensko čistilo za cev ter ščetko potisnemo, da pogleda iz ustja, šele nato jo potegnemo nazaj. Za vsak oddani strel naj sledi en potisk ščetke

do ustja in nazaj. V tej fazi še ni potrebna uporaba čistil z amoniakom (Robla Solo ...).

3. Obrišemo palico, medeninasto ščetko ovijemo s krpo in očistimo z razmaščevalcem (razredčilo za lak za nohte).

4. Nato potiskamo skozi cev suhe krpice, dokler je na njih vidna umazanija. Praviloma bodo že vidni sledovi zelene/modre barve, k čemur je nekaj prispevala tudi ščetka. Ne obremenjujte se s tem, ščetke so poceni, se izrabijo in so potrošno blago.

5. Na sintetično ščetko naneseemo čistilo za cev, naneseemo v notranjost cevi in počakamo 15 ali 30 minut. Obrišemo palico, ščetko.

6. Nato skozi cev potiskamo suhe krpice, dokler je na njih vidna umazanija.

7. Na sintetično ščetko naneseemo čistilo za cev, naneseemo v notranjost cevi in počakamo 24 ur (ali do jutra). Obrišemo palico, ščetko.

Postopke ponavljamo, dokler po večurni obdelavi z namenskim čistilom iz ustja cevi ne pogledajo čiste krpice. Šele nato cev rahlo naoljimo z oljem za orožje. Za zaščito lahko uporabimo univerzalno olje (taki sta olji Brunox, Balistol) ali namensko olje za cev, ki ga lahko brez škode pustimo v cevi tudi dalj časa (Hoppe's 9). Če orožja ne bomo uporabljali dalj časa, lahko uporabimo tudi namensko olje za dolgotrajno zaščito (Gunslick GunSeal).

Postopek uporabe čistilnih pen (Milfoam - Forrest)

1. Pretresemo pločevinko s peno. Cevko vstavimo v ležišče naboja in napolnimo cev s peno, dokler le-ta ne pogleda iz cevi. Pustimo 15 do 30 minut.

2. Skozi cev potiskamo suhe krpice, dokler je na njih vidna umazanija (ponavadi tri krpice).

Obrišemo palico.

3. Ponovimo postopek št. 1 in pustimo 24 ur (ali do jutra, če to počnemo zvečer). Cev naj bo nagnjena z ustjem rahlo navzdol.

4. Ponovimo postopek št. 2.

Ponavljamo, dokler po 24 urah s peno ne vidimo čiste krpice. Najpozneje v dveh dneh lahko popolnoma očistimo srednje umazano cev.

Postopek čiščenja s čistili, ki vsebujejo amoniak (čistilo Robla Solo)

1. Skozi cev potisnemo palico s sintetično ščetko, da pogleda iz ustja, na ščetko naneseemo čistilo ter s potiskanjem sem ter tja navlažimo cev.

2. Palico in ščetko obrišemo. Obenem obrišemo ustje cevi ter ga premažemo z univerzalnim oljem. Tako preprečimo poškodbe bronure.

3. Pustimo največ 15 minut! Ravnajte se po navodilih proizvajalca!

4. Skozi cev potiskamo suhe krpice, dokler je na njih vidna umazanija zelene/modre barve.

Obrišemo palico.

5. Notranjost cevi zaščitimo z univerzalnim/namenskim oljem za orožje.

6. Pozorno zaščitimo tudi zunanost (bronura ...)

Postopek lahko ponavljamo, dokler ne opazimo več sledov ostankov bakra.

Priporočljivo je, da orožje po uporabi čim prej očistimo. Če nimamo časa, da bi ga popolnoma očistili, le z nekaj naoljenimi krpicami iz cevi odstranimo vsaj prve ostanke in notranjost zaščitimo pred škodljivimi vplivi ostankov in pred vlago. Ko imamo v cevi olje, se moramo zavedati, da bo v navpičnem položaju steklo tudi navzdol, v zaklep, v prožilni mehanizem. Zato odstranimo zaklep in če ne drugače, v ležišče naboja pri repetirkah vstavimo krpico ali poseben čep z gumijastim »O-prstanom« (fotografija 12).

12

Za vse druge puške (npr. prelamače) in nasploh za boljše rezultate čiščenja spet priporočam obvezno uporabo stojala.

Vse gibljive dele, kot so zaklep, vponke, bi morali občasno nalahno namažati, če želimo, da pravilno delujejo. Izogibajmo se pretiranemu nanosu olja, ki se lahko z leti osuši in postane tog, podoben gumi, zaradi česar je, npr., v zaklepu onemogočeno normalno delo udarne igle. Ob izjemno nizkih temperaturah lahko višek neprimerne olja tudi zmrzne in v zaklepu onemogoči delovanje udarne igle ali delovanje zaklepa. Če podmazovanja niste večji, delo raje zaupajte vašemu puškarju.

Gregor Hodnik
Gregor.hodnik@gmail.com

(NASLEDNJIČ:
Čiščenje trdovratnih ostankov v cevi
»Specialisti« za čiščenje cevi)

Odlovljen prvi volk v okviru projekta Life+ SLOWOLF

V četrty številki letošnje revije Lovec smo podrobneje predstavili štiriletni projekt na temo varstva in upravljanja z volkom v Sloveniji Life+ z akronimom SLOWOLF. V okviru projekta poteka tudi odlavljanje in opremljanje volkov s telemetričnimi ovraticami, ki s pomočjo GPS-naprave zajemajo podatke o njihovem

gibanju. Ker sneg najprej skopni na Primorskem in je tako omogočen lov s pastmi, smo tam že februarja začeli s pripravami na odlov. Poleg tega je bilo na tamkajšnjem območju lani zelo veliko napadov na drobnico, kar je bil še dodaten motiv. Ob organizacijski pomoči vodje Sektorja za lovstvo in gozdne živali na OE ZGS Sežana **Andrejem Silo** sta koordinatorka projekta mag. **Aleksandra Majić Skrbinišek** in prof. dr. **Ivan Kos** na občnem zboru Primorsko-Kraškega OZUL predstavila projekt in dobila podporo za sodelovanje. V naslednjih tednih smo si ogledali posamezna območja, kjer so v bližnji preteklosti nastajali napadi na drobnico oziroma so lovci opazili znamenja

prisotnosti volkov. Tako smo konec marca začeli intenzivno proučevati širše območje Slavnika in iskati »sveža« znamenja prisotnosti volkov, zlasti njihove iztrebke, ki omogočajo tudi pridobivanje genetskih podatkov. Do začetka aprila nam je uspelo določiti nekaj mest, kjer so se volkovi v zadnjih mesecih večkrat zadrževali, in postaviti prve pasti – lovke. Volkovi imajo izjemno sposobnost zaznavanja vonjev, zato pri odlovu pustimo pasti en teden neaktivirane, da se »razdišijo«. Tako smo pasti aktivirali šele 7. aprila oziroma 10. Takšen način odlavljanja volkov je časovno izredno zahteven, lovni uspeh pa majhen, saj je pri izkušenih raziskovalcih lovni uspeh pri 10 do

15 pasteh en odlovljen volk na dva meseca. Tako nikakor nismo pričakovali, da nam bo boginja Diana že tako kmalu naklonjena. 13. aprila je bila ob jutranjem pregledu pasti ena izmed njih sprožena, v neposredni bližini pa smo našli svež volčji iztrebek. Pasti namreč niso pritrjene, pač pa opremljene s sidrom, ki omogoča, da se volk umakne v bližnjo goščavo, kjer se s sidrom in verigo zaplete v veje, debla in korenine. Tam ima žival varnejši občutek in tako mirneje počaka do prihoda odlovne ekipe. Na območju, kjer se je ujel volk, so obsežnejši gosti sestoji brinja, kar je zelo otežilo iskanje ujetega volka, še zlasti, ker se takšen volk rad pritaji pred ljudmi. Zaradi travnate pod-

lage je bilo iskanje sledi vleke sidra še toliko težje. Pri iskanju nam je na pomoč priskočil lovec LD Videž - Kozina **Dario Jelušič** s svojim brakjazbečarjem. Po začetni negotovosti (pes kljub starosti še nikoli ni bil postavljen pred takšno nalogo) je pes po približno 30 minutah našel volka globoko v brinju, 130 metrov od postavitve pasti. Volku smo uspešno namestili GPS-GSM-ovratnico ter opravili biometrične meritve. Volk je samec, težak 38 kg in po oceni obrabljenosti zobovja star tri leta. Po brinju, v katerem se je ujel, smo ga tudi poimenovali – **Brin**. Pričakovali smo, da je član tropa, kar se je pozneje tudi potrdilo, saj smo v bližnji okolici našli več svežih volčjih iztrebkov. Upamo, da nam bodo poznejše genetske analize omogočile ugotoviti, koliko je volkov v tropu. Prvi podatki o gibanju kažejo, da se njegovo krdelo giblje na območju od meje z Italijo, zahodno od AC Ljubljana-Koper pa vse do vzhodnega roba Čičarije globoko na Hrvaškem, skoraj do Reke. Pričakujemo, da nam bo GPS-GSM-ovratnica v naslednjem letu posredovala mnoge podatke in nova spoznanja o gibanju spremljanega volka in njegovega tropa, velikosti

domačega okoliša, o rabi prostora, približevanju naseljem, stopnji plenjenja ter o vplivu, ki ga imajo volkovi na divjad in drobnico na Primorskem.

Pričakujemo, da bomo novo znanje lahko uporabili tudi za učinkovitejše zmanjševanje škode na drobnici, čemur je namenjen velik del projekta.

V času jesenskega odstrela volkov naprošamo vse lovce, **naj bodo na območju Primorske pozorni na volka z rumeno ovratnico in naj ga naj ne odstrelijo**. Za opremljanje volka z ovratnico je namreč potrebno veliko truda, ki bi bil izničen z odstrelom živali.

Maja smo začeli tudi z odlavljanjem volkov iz drugih tropov na drugih območjih, kar bo trajalo vse do oktobra, z odlovom pa bomo nadaljevali tudi v prihodnjih letih. Uspešnost odlova je nedvomno v veliki meri odvisna tudi od podatkov in izkušenj lokalnih lovcev, **zato še enkrat prosimo vse upravljavce z lovišči, naj bodo pozorni na vsa znamenja prisotnosti volkov na celotnem območju Slovenije**: neposredna opažanja, fotografije, najdeni iztrebki, stopinje, ostanke plena, mesta označevanja (markiranja) in zabeleženo oglašanje (zbiranje vseh podatkov bo potekalo v času celotnega trajanja projekta), saj so izjemno dragoceni za spremljanje populacije volka v Sloveniji pa tudi za uspešno odlavljanje in proučevanje volkov. Svoja opažanja lahko sporočate pooblaščenim na območnih enotah ZGS, vodstvu LD ali OZUL-ov, lahko pa z nami stopite v stik tudi neposredno (naslovi so objavljeni v 4. številki revije Lovec, 2010) ali na www.volkovi.si.

*Biotehniška fakulteta, za Skupino za ekologijo živali:
dr. Hubert Potočnik,
univ. dipl. biol.*

Dr. Hubert Potočnik pri nameščanju telemetrične ovratnice

Foto: M. Krofel

Volk z nameščeno ovratnico med prebujanjem

Foto: M. Krofel

Na kratko iz tujega tiska ...

Namibija: NAPHA, združenje poklicnih lovcev te afriške države, je sporočilo, da bo junija ponovno dovoljen lov na leoparda in geparda, ki je bil v minulem letu prepovedan. Dovoljena letna kvota za odstrel znaša 250 leopardov in 150 gepardov ter zagotavlja trajnostno upravljanje z obema vrstama velikih afriških zveri. Natančnejši predpisi bodo omogočili tudi boljši nadzor predvsem glede odstrela živali iz proste narave in ne morebitnega »lova« živali iz obor. Po novem je prepovedan tudi lov s tropi psov, ki je bil v preteklosti pogost in je zagotavljal praktično 100 % uspeh. Lov bo dovoljen zgolj pri dnevnih svetlobi, kar pomeni, da je po novem prepovedana tudi doslej pogosta oblika lova s pomočjo reflektorja ob položenih vabah. Uvoz trofej omenjenih živali na območje evropske skupnosti bo dovoljen v skladu z določili konvencije CITES.

(Wild und Hund, 7/2010)

Nemčija: Raziskovalci gozdarskega raziskovalnega zavoda iz Göttingena so potrdili, da dolga in huda zima ne zmanjša števila žuželk v prihodnjem letu. Na število žuželk negativno vpliva mokra pomlad z izmenjajočimi se toplimi in hladnimi obdobji, ki ugodno vplivajo na razvoj zajedavskih gliv, ki zmanjšajo število insektov.

(Wild und Hund, 7/2010)

Nemčija: Nenavadna, pa vendar tragična nesreča se je zgodila pri kraju Flörsheim v zvezni deželi Hessen. 44-letni lovec je pri lovu z vretico (udomačena vrsta stepskega dihurja) na kunce neprevidno prečkal železniške tirne, pri čemer je preslišal opozorilni pisk vlakovodje pa tudi klic enega od dveh solovcev in ga je povozil vlak. Vlakovodja je poskusil nesrečo preprečiti tudi z uporabo zasilne zavore, vendar žal neuspešno. Po nesreči je bila železniška proga zaprta več ur.

(Wild und Hund, 7/2010)

Nemčija: Na območju nemškega glavnega mesta Berlin se večja potreba po vse številnejših intervencijah, tudi s strelnim orožjem. Pristojna gozdarska služba je tako zaprosila za

Na Finskem se hitro večja populacija risa.

testiranje posebnih vrst krogel, ki so sicer znane v policijskih krogih in katerih značilnost je skoraj popolna oddaja energije pri vstopu v telo brez izstopne rane in brez razdrobitve. Taka je 6,1 g teška krogla, ki jo izdeluje RUAG, in sicer Action 4 v kalibru 9 x 19 mm. Vrh krogle je iz umetne mase, ki se ob vstopu v telo kontrolirano preoblikuje na premer približno 11,5 mm in pri tem odda veliko večino svoje energije, tako da sta izstrel pa tudi drobljenje krogle malo verjetna. Z uporabo omenjene krogle za usmrtilne strele bi bilo pri oddaji strel v mestnem okolju manj možnosti nesreč.

(Pirsch, 6/2010)

Nemčija: Smučarji, ki bodo na območju smučišča Feldberg v Schwarzwald zapustili območje smučišča, bodo lahko kaznovani z denarno globo do 500 evrov, saj zgolj opozorila ne delujejo več. Smučarji, ki so smučali zunaj urejenih prog, so v preteklosti že povzročili pogine divjadi zaradi preganjanja v visokem snegu.

(Pirsch, 5/2010)

Nemčija: Po podatkih nemške lovske zveze (Deutscher Jagdschutz Verband) se je število lovov z veljavnim lovskim

dovoljenjem povečalo že na 10 %. Pred 15 leti je bilo v lovskih vrstah zgolj 1 % žensk. V lovskem letu 2009/10 je imelo veljavno lovsko dovoljenje 350.881 lovcev, kar je sicer največ doslej.

(Pirsch, 5/2010)

Nemčija: Pri kraju Hannover-sch-Munden na spodnjem Saškem so arheologi na zavarovanem najdišču 2.000 let starega rimskega tabora odkrili pravo razdejanje. Po natančnejšem pregledu so ugotovili, da ni vandalizem, temveč so ostanke rimskega tabora spodkopali divji prašiči, ko so rili za hrano. Arheologom ni preostalo drugega, da so kraj ponovno pregledali in pobrali najdene ostanke starega tabora.

(Pirsch, 5/2010)

Nemčija: Projekt preprečevanja okuženosti lisic s t.i. malo lisičjo trakuljo (*Echinococcus multilocularis*) na območju okrožja Starnberg, ki ga v sodelovanju z lokalnimi oblastmi izvaja oddelek za biologijo divjadi Tehniške univerze iz Münchna, je po štiriletnem izvajanju pokazal odlične rezultate. Na območju omenjenega okrožja je stopnja okuženosti lisic pred začetkom projekta znašala več kot 50 %, po zadnjih rezultatih pa se

je le-ta zmanjšala na manj kot 3 %. Tako je zadnje testiranje v času od 1. aprila do 30. septembra 2009 pokazalo, da je bila od 49 preiskanih lisic z malo lisičjo trakuljo okužena le ena. Vabe z ustreznim cepivom so sicer polagali s helikopterji, na območju naselij pa ročno s pomočjo svojih sodelavcev. V okolici lisičin so vabe polagali tudi lovci. Možnost okužbe ljudi z omenjeno trakuljo se je tako bistveno zmanjšala.

(Pirsch, 6/2010)

Finska: V tej državi se hitro večja populacija risa. Na Finskem trenutno številčnost risov ocenjujejo na več kot 2.000 živali, kar je skoraj 400 živali več, kot so jih našli leto prej. Hkrati so strokovnjaki zabeležili velik padec številčnosti zajcev. Posledica zmanjšanja številčnosti zajcev je manjši strah risov pred ljudmi, saj se pri iskanju hrane bližajo človeškim bivališčem. Tako so celo na območju mesta Helsinki opazili rise, ko so iskali hrano.

(Pirsch, 5/2010)

Nemčija: V zvezni deželi Brandenburg je ministrstvo za promet odločilo, da bodo še letos začeli graditi tri nove mostove za prehod divjadi prek avtocest. Na tak način naj bi zmanjšali negativne vplive drobljenja (fragmentacije) življenjskega prostora divjih živali. V ta namen so že rezervirali 21,3 milijona evrov. Zeleni mostovi bodo široki do 50 m in vsaj deloma pogozdeni.

(Wild und Hund, 8/2010)

Nemčija: Pri kraju Bad Grund so februarja letos našli mrtvega risjega samca, ki je bil od septembra minulega leta opremljen tudi s telemetrično ovratnico. Mrtvega risa so našli kar nekaj kilometrov zunaj njegovega siceršnjega areala aktivnosti. Obdukcija je pokazala številne ugrize na glavi in vratu ter velike poškodbe zaradi krempljev po trebuhu. Očitno je omenjenega risa pri boju ob paritvi smrtno poškodoval drugi samec.

(Wild und Hund, 8/2010)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Nebo se je stemnilo, nevihtni oblaki so zastrli nebo. Zagrmelo je in ulila se je spomladanska ploha. Hugo se je stisnil pod svoj dežnik, ki mu ga skoraj odnesel hrumeči veter. Na poti iz službe ga je ujela popoldanska nevihta. Nekoliko premočen je prišel do domačega praga.

»Še malo, pa bo nevihta mimo,« si je zabundal v brado. Vedel je, zakaj se Cigani smejejo, ko dežuje. »*Za dežjem pride sonce,*« je dejal in si pripravil nahrbtnik. »*Na lov, na srnjaka,*« se je razveselil svetle misli. »*Najbolje je, da od doma odrinem, ko bo še deževalo,*« si je zamislil. Vedel je, da bo srnjad takoj nato izstopila iz premočenega gozda, drobne kapljice jo bodo pregnale na plano.

Hugo, ki je živel na obrobju mesta, ni imel daleč do gozda. Lovsko oprav-

Hugo je tako kot drugi lovci sovražil plastiko, ki je tudi sicer dodobra uničila naravo. Z lovskim tovariši je že večkrat čistil okolico, vsakič pa se je pridušal, da ne bo več pobiral smeti za nemarneži. A se je vsakič ugriznil v jezik. Čeprav lovcem tudi javno ne priznajo njihovega vložnega truda, je vseeno z ljubeznijo mislil na naravo. Takšen človek je bil pač Hugo!

Nebesni svod se je počasi, kar nekako boječje odprl, dežne kaplje so postale redkejše. Sončni žarki so se prikradli v namočeno pokrajino. Nekje pod Gornjanci se je pojavila živopisna mavrica. Hugo, ki ga je prevzela narava v vsej veličini, se je po lestvi previdno povzpel na svoje visoko prežo. Klop je pogrnil s pregrinjalom, svoj nahrbtnik je zavihel in ga obesil na žebelj. Lovsko puško, čudovito mannliherico, ki jo je podedoval po očetu, je prislonil v kot in v roke vzel svoj daljnogled.

in vsemogočni. Po Hugovem prepričanju je življenje oda radosti, brezkončno veselje in zadovoljstvo. In tako se je tudi pojavil človek, ki je bil sprva lovec. Tudi Hugo je bil lovec, mlad lovec, ves zanesen, saj je marca tisto leto uspešno opravil lovski izpit. Ponosen je bil na svoje prednike, na očeta lovca, na vse ljudi, ki se preživljajo z lovom ali pa jim lov pomeni način njihovega življenja. Človek – lovec predstavlja usodo planeta. Hugo je vedel, da je lovec plemenit poklic, ki bo potreben vse dotlej, dokler bo na Zemlji življenje. Po njegovem mnenju je lovčeva usoda udejanjanje plemenitosti in ljubezni do življenja.

Misli so Huga odnesle daleč v zgodovino. Užival je; predvsem, ker je bil na preži sam, daleč od vsakdanjega sveta. Tod je vsakič doživel nekaj novega, nekaj neponovljivega. Srnjad je bila njegova velika ljubezen že od

Gumbar

MATIJA AVBAR

23. nagrada javnega natečaja za najboljšo lovsko pripoved (2008–09)

ljen se je odpeljal do bližnje vasi, ki je ležala na obronku gozda. Dež je počasi pojenjal, temni oblaki so se izgubljali v daljavo. Nad Srobotnikom se je pojavila mavrica, ki je zasijala v svoji lepoti številnih barv. Lovec se je od svojega vozila, ki ga je pustil ob poljski poti, počasi pomikal proti gozdnemu robu. Kot mačka se je plazil proti svoji visoki preži in tenkočutno oprezal za divjadjo. Prežo je postavil na robu gozda, z nje je imel čudovit pogled na gozdni rob in opuščen vinograd pri daljnovodu, pod njo pa se je razprostiralo bogato polje. Kmetje so ga pridno obdelovali, nekaj težav so jim povzročali le divji prašiči, ki so se v zadnjih letih iz višinskega dela lovišča razširili vse do naselij. Hugo je ves zadihan prišel do preže, kjer se je ustavil. Z daljnogledom je preiskoval okolico. Po nevihti je bila pokrajina kot prerोजना. Občutil je svežino v zraku; močan dež je spral do naliva s plini zasičeno ozračje. Prav užival je v pogledu na visoko travo, ki je polegla na Burkatovem travniku, kjer je kmetič zamujal s košnjo. Drugi so že pokosili in kar nekaj kupov bal s senom je bilo opaziti na različnih delih polja.

Razgledoval se je po pokrajini. Kar onemel je, prevzela ga je opojna lepota. Pod njim se je nekaj sto metrov nižje vila zelena reka, na kateri je bilo opaziti veliko življenja. Race mlakarice in črne liske so v jatah plavale po nemirni vodni površini. Ob reki je na poplavnih travnikih opazil sivo čapljo; ne eno, več jih je bilo. Pritegnili so ga nenavadni zvoki. Zdrznil se je, po reki nizvodno je hrupno priletela jata labodov; skozi zrak so jadrali kot nekakšna mitološka bitja. Slišal je čivkanje lastovk, ki so se prav tedaj dvignile v nebo. Bilo je neponovljivo lepo. Pogled na čudovite ptice mu je vzel dih. O, ti reka, Krka, o kateri je pisatelj Jože Dular napisal nekaj čudovitih knjig. Krka teče, Krka umira ... »*Mar res? Morebiti, a danes ne!*« je skoraj glasno vzkliknil Hugo in se zamislil. Zemlja in njen nastanek. Po velikem poku se je zgodilo nekaj čudovitega. Trčenje planeta, sorodnega Zemlji, je povzročilo, da se je iz vesoljskih delcev oblikovala Luna, ki tako odločilno vpliva na življenje na Zemlji. Vulkani, njihovi izbruhi in tisočletna deževja so oblikovali atmosfero. Nastalo je življenje, življenje na Zemlji, edini

malih nog. Vsakič je odrevenel, ko je na robu gozda zagledal lepega srnjaka. Nobenega pa še ni uplenil; zavidal je starejšim lovcem, ki so se bahali s svojimi trofejami – rogovji uplenjenih srnjakov. Odločen je bil, da bo ravno danes uplenil srnjaka - lanščaka, ki na svoji glavi nosi le majhne rožene gumbce. Zato lovci takšnega srnjaka v njegovi lovski družini in širše imenujejo »gumbar« – žival, ki je pravzaprav sodoprsti kopitar iz družine jelenov (cervidov), ki še nima pravega rogovja s parožki. Znano mu je bilo, da se vsako leto ravno pri visoki preži, na kateri je udobno sedel in opazoval dogajanje med reko in gozdnim robom, pojavi kakšen slaboten lanščak, enoletnik, ki ustreza takšnemu srnjaku, ki bi ga bo po vseh domenjenih lovskih merilih lahko upravičeno uplenil. Po navadi je radovedni lanščak plaho pristopical na travnik iz starega, že na pol opuščenega vinograda s samorodnico, ki se je razprostiral med poljem in zapuščenim vinogradom. Zato je Hugo ves čas mislil na Diano in sv. Huberta; upal je, da mu bosta stala ob strani in mu prav ta dan podarila kakšnega gum-

barja. A lovska sreča je opoteča! To mu je bilo tudi znano.

Z visoke lovske preže je pozorno opazoval dogajanje okoli sebe, ko mu je pogled pritegnila cesta na drugem bregu Krke, a promet na njej je bil redek. Koliko izgub divjadi je že prinesla ta črna kača, po kateri so dan in noč drveli avtomobili! Tudi na vaški cesti ni opazil vozil. Le sem in tja je se je pripeljalo vozilo, ki je zavilo k hišam ali pa ga je pogoltnila cesta skozi gozd. Pogled se mu je nehote ustavil na dvorišču vaške gostilne *Pod kostanji* v domači vasi. Opazil je, da so se tja pravkar pripeljali neki ljudje. Videti so bili kot lovci, ki se odpravljajo na lov v Reber. Res, skozi daljnogled je prepoznal lovske tovariše Pavla, Toneta in Luko, pa še nekdo je bil z njimi. »Skupaj gredo na lov,« je pomislil. Njegovo ugibanje se je pokazalo kot resnično, saj so lovci z orožjem sedli v terensko vozilo in se odpeljali proti Srobotniku. »Aha,« je pomislil Hugo, »v višinski del lovišča gredo.« Lovili bodo srnjaka, hkrati pa oprezali tudi za divjimi prašiči, ki v času poleganja div-

jih svinj brez vodnic tavajo po lovišču od krmišča do krmišča.

V opojni naravni lepoti, brez misli na vsakdanje tegobe, se je mladi lovec tako zatopil v svoje razmišljanje, da sploh ni opazil, kdaj se je na travniku pred njim pojavila srna. Vsaj tako si je mislil. V roko je vzel svoj daljnogled in si jo ogledoval. Kar zatrepetal je, ko je spoznal, da je srna pravzaprav lanščak – telesno slaboten lanski mladič moškega spola! Na njeni glavici je razločno videl dve drobni in kratki šili, ki sta bili dolgi le nekaj centimetrov. »Gumbar!« je vzdihnil. Premeril ga je po dolgem in počez. Kar verjeti ni mogel svojim očem, da je pred njim stala »trofeja«, ki si jo je tako zelo želel že lep čas. Brez oklevanja, a notranje vseeno nekoliko razdvojen, se je odločil, da bo uplenil srnjačka, ki se je plaho in nič hudega sluteč pasel streljaj od njegove preže. Z drgetajočo desnico je zgrabil lovsko puško. Nekoliko nerodno jo je prislonil na leseno ogrado preže, pri čemer jo je z dlanjo levice od spodaj držal za njen leseni del. Cev risanice se je usmerila proti srnjaku in ves vznemirjen se je

pripravil na strel. Srce mu je vse močnejše razbijalo, čutil ga je v svojem grlu. Oblil ga je znoj, ves je bil vznemirjen. Napetost je naredila svoje; nikakor se ni mogel umiriti. Pogled skozi objektiv strelnega daljnogleda mu je zamaglil izdih vlažnega zraka. Odmakniti je moral puško in s krpico očistiti okular ter se ponovno pripravil za strel. Medtem pa se je srnjaček nemirno premikal po travniku in obenem približeval preži, zmanjševal je strelno razdaljo, predvsem pa je postajal kot za strel iz sekundo v sekundo bolj strm. Še nekaj korakov in srnjak bi prišel v kritje starih trt, ki so križem slonele na starih kostanjevih kolih. Hugo se je ustrašil, da bo srnjak vsak čas izginil med trtami v vinogradu. S tresočima rokama, ki sta krčevito oklepali lovsko puško, je pritegnil orožje k sebi. Bolj kot ga je stiskal, bolj je občutil, kot da v rokah drži gasilsko cev in ne lovske puške. Ni imel časa, da bi tiho ponovil pravilo merjenja in proženja, kot se je tega učil pri strelstvu, na lovskem tečaju. Nekako zadnji hip je srnjaka ujel v križ strelnega daljnogleda in ... Zagrmel je

strel, jata mlakaric se je plaho dvignila iz ločja v reki. Hugo se je zdrzil, s pogledom je iskal svojega srnjaka, ki je obležal v jarku ob zapuščenem vinogradu. »Lovski blagor,« si je ob misli na lovski uspeh voščil Hugo. Počasi se je spustil po klinih s preže in se napotil k svoji »trofeji«. A glej, ko se je približal nastrelu, se je srnjak naenkrat dvignil in se pognal v beg. Kakšnih petdeset korakov se je umaknil pred Hugom po polju proti reki. Hugo je dobro videl, da je srnjak ranjen, v predelu pod njegovim trebuhom je razločno opazil večji rjavo-rdeč madež. Pomislil je, da bo srnjak, ki ga je krogla očitno zadela nekoliko nizko, izkrvavel in omagal po nekaj minutah. Zato je stopil na breg, si prižgal cigareto in jo počasi pokadil. Odločil se je, da bo delo opravil sam. »Nikogar ne bom klical na pomoč!« je bil odločen. Neučakan je počasi krenil proti srnjaku, ki se je ulegel v travo in utrujeno počival. In glej, ko se mu je Hugo približal na nekaj korakov, se je ranjeni srnjak spet dvignil in se pred neizkušenim lovcem umaknil proti reki. Mladega lovca je zgrabila panika: streljati na ranjenega srnjaka si ni upal, le sledil mu je. Srnjak pa se je vsakič, ko se mu je približal na nekaj korakov, postavil na noge in se prestrašeno pomikal proti vodi. Hugo je upal, da ga bo dobil pri vodi, a se je grdo uštel. Niti sanjalo se mu ni, da se bo srnjak, ki ga je prignal do reke, takoj vrgel v vodo in odplaval proti drugemu bregu. In ravno to se je zgodilo. Ranjeni gumbar se je v smrtnem strahu pred njim pognal v valove reke in zaplaval na drugo stran. Huga bi skoraj kap, nekje iz žepa je v ihti potegnil svoj prenosni telefon. Vedel je, da zdaj mora poklicati pomoč. Bil je tako vznemirjen in razburjen, da je poklical kar prvo številko, ki jo je našel v svojem imeniku. Oglasil se mu je lovec Franc, ki ga je le začasno pomiril s svojo izjavo, naj ga počaka v vaški gostilni. Zagotovil mu je, da se bo tam oglasil s kolegi na poti domov z lova v višinskem delu lovišča.

Hugo je skrušeno prisopihal na dvorišče gostišča Pod kostanji; lovski nahrbtnik je v naglici pozabil na preži. Nič mu ni bilo zanj, skrbela ga je le srnjakova usoda. Ni verjel, da se bo rešil, bregovi reke na drugi strani so bili visoki in strmi, še človek bi se s težavami povzpел nanje. Počutil se je kot izgubljena duša, kot Taras Bulba. V gostišču ni spregovoril besedice z nikomer, tudi z natararico ne. Čakanje ga je spravljal v bes, zdelo se mu je, da lovskih tovarišev celo večnost ni od nikoder. Ko pa so prišli, jim v svoji

razburjenosti ni znal razločno pojasniti, kaj se mu je sploh zgodilo. Skušali so ga pomiriti, a zaman. Da bi preverili, kaj se je zgodilo, so se odpeljali po vaški poti do preže pri zapuščenem vinogradu. Lovca Franc in Tone, ki sta pregledala nastrel, sta ugotovila, da je Hugo s strelom iz lovske puške sicer zadel srnjaka, a zelo nizko. Krogla mu je odprla trebušno votlino. V njihovi lovski družini so starejši lovci takšne nizke strele v telo srnjadi imenovali »flaš«. Nič slovensko, toda vsi so vedeli, kakšen strel je to. Pretresenega Huga sta lovska tovariša Tone in Franc spraševala, če jima lahko pokaže, kje se je srnjak pognal v vodo in kje bi lahko prišel iz nje. Hugo je bil tako raztresen, da je kazal vse drugo, le tistega ne, kar sta ga vprašala. In padla je odločitev, da bodo preiskali nasprotni breg v upanju, da bodo našli obstreljenega gumbarja. Lovci so se usedli v svoja vozila in se čez bližnji lesen most odpeljali na drugo stran reke, lovcu Luki pa so naročili, da gre lahko domov, saj bodo nalogo opravili brez njega. Užaljeni lovec Luka pa se ni dal odgnati kar tako: vztrajal je, da bo šel zraven, ker ga je zelo zanimalo, kako bodo kar brez psa krvosledca izsledili ranjeno divjad. Dobrih dvajset minut je trajala vožnja do Broda, ki se razprostira na desnem bregu zelene reke, kjer naj bi bil po mnenju iskalcev ranjeni srnjak. Lovci, nabralo se jih je kar nekaj, Hugu ni bilo znano, kdo jih je obvestil, so se s svojimi vozili kar po nezorani njivi trumoma zapeljali do obrežja reke. Medtem se je znočilo in srnjaka so iskali z ročnimi svetilkami. Bili so glasni kot roj divjih čebel. Zapodili so se proti sotočju reke s potokom, ki se je izlival v zeleno reko. Med starimi lovci – za plenom so zdirljali kot krdelo volkov – se je Hugo kar nekam izgubil, a ni več občutil tolikšne krivde kot takrat, ko se je srnjak pognal v reko. Le lovec Luka se je med starimi lovci držal bolj zase. Obstal je na prodnati usedlini in nekaj godrnjal. Prisluhnil je nemi reki, ki se je tiho in leno vila proti jugu. Slišal je gaganje rac, črnih lisk ni več opazil. Le odsev luči je krasil vodno gladino, ki se je lesketala v škrlatnih barvah. V nekem trenutku je Luka spoznal, da je ostal sam, glasovi ljudi so se izgubili v temačnosti noči. Gluho tišino je presekala šum. Da, šum. »Toda, čigav šum je to?« se je začudeno vprašal lovec. Sprva je mislil, da se mu vse skupaj dozdeva, a je vseeno nejeverno obmiroval in ponovno prisluhnil tišini noči. Čez čas je spet slišal enak šum. Kot bi se nekaj premaknilo v bližnjem grmovju ob vodi. Stopil je nekaj korakov proti zele-

nju in z rokama razmaknil veje ... Glej ga! Pod vejami obvodne grmovnice je tiho drgetal ranjeni srnjak - gumbar. Ležal je spokojno, glavica mu je drhtela v groznem pričakovanju. Moči, da bi ponovno vstal, ni imel več. Smrtno zadet je počasi umiral. Luka je onemel, tudi kot starega lovca ga je spreletel srh. Poklical je lovske tovariše, ki se sprva niso zmenili za njegove klice. Komaj jim je dopovedal, da je že našel ranjenega srnjaka. Niso mu verjeli in trdili, da ga je odnesel tok reke. Naposled je le nekdo prinesel lovsko puško; odjeknil je strel odrešitve ...

Hugo je prebledel: njegov prvi lovski podvig je postala njegova nočna mora. Ni se spomnil, kako je prišel domov. Tako nenadoma se je zrušil njegov svet idealov, svet pravljic. Spoznal je kruto resničnost. Bil je tako zelo prepričan, da je močan kot panter v istoimenski pesmi slavnega pesnika Franca Kafke. Pa ni bilo tako. Nikoli doslej se ni niti vprašal, kaj je svetost življenja, do katerega ima pravico sleherni živo bitje. Spomnil se je predavatelja, ki mu je na lovskem tečaju razlagal, da mora lovec loviti pravično. Pravično in samo pravično, mu je donelo v njegovi glavi, ki so mu jo zdaj razganjale bridke misli. Lovec sme streljati na divjad le, če je prepričan, da bo padla »v ognju«! Zapoved, ki jo je kršil iz lastne krivde. Hugo se je kot človek in lovec vse bolj zavedal, da njegov prvi srnjak ni padel v ognju! Doma se je postavil pred zemljevid domačega kraja, ki je visel na steni njegove sobe. Na njem je ugotovil, da se je ranjeni srnjak pred njim od nastrela do vode umikal okrog štiristo metrov – pa mu ni niti poskusil oddati usmrtilnega strela (rekel bi »milostnega«, ki pa ga tako ni imenovati saj je dejanje povezano s smrtjo) niti ni takoj, kot velevalo pravila, poklical na pomoč vodnika krvosledca. Zemljevid mu je dokazoval, da je reka tam, kjer se je ranjeni srnjak pognal v njene mrzle valove, široka okrog osemdeset metrov. Kako je ranjeno bitje trpelo strah in bolečine pred preganjalcem, koliko moči je potrebovalo, da je premagalo reko, tega ne bo nihče nikoli izvedel.

Hugo si je svojo nepremišljenost zapomnil za vse življenje. Obljubil si je, da nikoli več ne bo ranil nobene živali, ker bi ga zavedla sla, želja po plenjenju – brez razuma in potrebnega znanja.

Nad Hugovo domačijo se je ponoči znova zgrnila nevihta, treskalo je, da je kar bobnelo. Z vso ognjevitostjo se je – kot bi nekaj izgubila – se mu je v očita-joč opomin oglasila narava ... Človek, kaj si mi storil?!

Foto: W. Nögel

So (nas) počistili?

Očistimo Slovenijo v enem dnevu!

V tem prispevku sem po daljšem času znova nameraval pisati o lovski kulturi, predvsem

tisti, ki je najbolj vidna – petje in igranje na lovske rogove. Kot poudarjamo, je lovška kultura še mnogo več: je tudi odnos do sočloveka in lovca, do divjadi in predvsem do narave.

Za nami je izjemno uspešna akcija *Očistimo Slovenijo v enem dnevu*. Verjetno je le malokdo pričakoval takšen odziv prebivalcev Slovenije. Naravo in okolico je čistilo okrog 250.000 občanov; moških, žensk, otrok, vseh starosti, poklicev in izobrazb. Na vseh koncih in krajih so ob ceste, vrh brežin, iz rek in jezer, podzemnih jam in divjih odlagališč naložili na tone odpadkov (žal ponekod vseh kupov smeti do konca aprila še vedno niso odpeljali, nepobrani pa ostajajo tudi najnevarnejši kupi odpadkov). Ob pobiranju je bilo zaskrbljujoče opazovati, kaj vse smo prizadejali materi naravi, in obenem ohrabrujoče, da ogromne-

mu številu ljudi ni vseeno. Toda kot na dlani se pokažejo tudi pomanjkljivosti takšnih akcij – predvsem, ko so končana. Zaključna logistika takšnih akcij ni zadovoljiva. In prav na to smo lovci, ki imamo s takimi akcijami že desetletne izkušnje, opozarjali vnaprej (glej uvodnik mag. **L. Bradača** v Lovcu, 2/2010).

Med tistimi, ki nam ni vseeno, kaj se dogaja z naravo, smo in moramo biti zagotovo tudi lovci. In da je to res, že več kot 10 let skupaj z ribiči, taborniki, planinci in gasilci čistimo Slovenijo.

Se še spominjamo našega slogana izpred desetih let?

Čeprav je številka našega skupnega članstva veličastna, pa vendar nismo prešli prek kritične meje, predvsem pa nismo znali za seboj potegniti tolikšne množice ljudi, kot jih je zadnja akcija, čeprav so se nam prav tako ponekod priključili občani in šolska mladina. Mnogi med nami smo tudi tokrat aktivno sodelovali predvsem pri odkrivanju lokacij divjih smetišč, pri čiščenju, mnogokje so prav lovci vodili ljudi na terenu oz. bili z vsako skupino, ki je čistila gozdove. Prav lovci smo tisti, ki dejansko poznamo vsak kotiček narave, vse dostopne in nedostopne kotičke. Z lovsko pomočjo so bila popisana številna divja odlagališča, tudi takšna, ki smo jih v preteklosti bolj ali manj uspešno čistili sami; pa so vsako leto nastajala nova.

Vendar moramo samokritično priznati, da smo znova zamudili

priložnost pokazati javnosti, da to lovci počnemo že desetletje in več. Se spomnite, katerega leta smo na prvi vseslovenski lovski akciji v organizaciji Lovske zveze Slovenije nosili majice z napisom *Naravi krademo smeti!* In na drugi strani: *Gozd ni koš za odpadke!* ? 24. aprila 1999 je bilo to! In akcijo smo nato ponavljali iz leta v leto (pobirali smo celo nevarne odpadke!). Zadeve so dokumentirane v Lovcu, 6/99, in nato v vsakem letniku. Tudi naše pripombe in priporočila državi in ministrstvu.

Letos je bila Lovska zveza Slovenije v akciji sicer eden izmed partnerjev, vendar njena vloga ni bila dovolj poudarjena, predvsem pa so naše minulo delo bolj ali manj pozabili ali hote prezrli. Letošnjo akcijo so vodili mladi ekologi, v opazni vlogi so bili gozdarji (mnogi med njimi tudi lovci, ki pred ekrani sramežljivo niso želeli povedati, da je večina gozdarjev tudi lovcev, niso pa pozabili povedati, da so nekateri gasilci), politiki. Bojim se, da nihče med njimi ni zaznal (ali hotel priznati) velikega potenciala slovenskih lovcev. Verjetno pa smo za neopaznost krivi

tudi sami. V zadnjih letih nas je družba potisnila v pasivno vlogo, v obrambo, iz dneva v dan moramo dokazovati, da nismo zgolj streljači, pač pa iskreni ljubitelji narave in da kljub streljanju (od države določenih in sprejetih načrtih odstrela, ki smo jih dolžni uresničiti) tudi ljubitelji divjadi. Tudi približno nisem videl, slišal ali prebral vseh pogovorov, prispevkov, člankov, toda v tistih, ki sem jih, nikjer nisem zasledil izjave lovca. Lovska organizacija kot partnerska organizacija v zadnji akciji je bila omenjena zgolj slučajno. Družba nas potiska na rob, sami pa nismo in ne znamo biti dovolj aktivni, prodorni in prepoznavni. Doslej je bilo prav čiščenje naravnega okolja eno izmed največjih pozitivnih lastnosti našega delovanja, ki pa smo ga žal premalo poudarjali, zato pa morda toliko več naredili za naravo. Ne gre za užaljenost, temveč za dejstva. Že pred enajstimi leti je potekala akcija *Naravi krademo smeti* in vsako naslednje leto smo skupaj s posameznimi društvi in prostovoljci v naši državi pobrali na tone smeti. Mnogi lovci med nami so z leti začeli nergati, da

smo lovci postali »smetarji«, saj so po našem delu nastajali novi in novi kupi. Na Koroškem so ugotovili, da je večinoma manj divjih odlagališč. Zato, ker so v zadnjem desetletju lovci skupaj z ribiči, planinci, taborniki in gasilci vse že odstranili.

Ocenjujem, da se je v preteklosti čistilnih akcij udeležila tretjina lovcev. Če je bilo v naravi približno toliko tudi ribičev, morda tabornikov, pa planincev in gasilcev, tudi številka v desetisočih ni bila zanemarljiva. V minulih letih so bolj ali manj z nami sodelovali tudi najmlajši, otroci v vrtcih in osnovnih šolah. Prav to je bila najboljša naložba, saj so mladi na svojem primeru videli, kam nas vodi onesnaževanje, ob tem pa tudi spoznavali, da lovci počnemo še kaj druge-

v kakršno smo stopili. Prav nič pa ne bo narobe, če bomo imeli v nahrbtniku prazno vrečko za smeti, pobrali kakšno konzervo, plastenko ali drugo »kramo« in jo nato odložili v koš za smeti. Verjamem, da mnogi to že počnete, pa ne samo ob čistilnem dnevu, temveč redno in na vseh obhodih. Tudi zato se sprašujem, ali nam družba in država kot glavni upravljavec dovolj zaupa. Menim, da se ne zaveda izjemne priložnosti, saj ima na voljo 22 tisoč prostovoljcev, ki so v naravi tako rekoč noč in dan ter po svojih možnostih skrbijo tudi za red in čistočo. Težava je v pristojnostih, saj smo na papirju lovci sicer res naravovarstveniki in varuhi narave, vendar brez pravih praktičnih pooblastil. Vsak dan se srečujemo z

Foto: B. Krže

Izkušnost in mladost na čistilni akciji v Ribnici (17. 4. 2010).

Lovska zveza Slovenije

V okviru DNEVOV SLOVENSKEGA LOVSTVA in svetovnega leta biotske raznovrstnosti vabimo vse zainteresirane člane slovenske lovske organizacije

13. JUNIJA 2010, v šolski center GRM (Sevno 13, pri Novem mestu)

na

strokovno srečanje z naslovom

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST IN SLOVENSKO LOVSTVO

Program srečanja:

9.30	Začetek srečanja
9.45 do 13.00	Uvodna predavanja
13.00 do 14.00	Kosilo
14.00 do 16.00	Predstavitve primerov iz prakse
16.00 do 17.00	Zaključna razprava in sklepi

S posvetovanjem želimo razširiti vedenje o naših uspehih in pomembnosti lova za ohranjanje biotske pestrosti ter opozoriti na možnosti, ki jih v ta namen nudijo razni evropski skladi.

Prijazno vabljeni!

ga, kot streljamo. Žal se je številčnost otrok zaradi odgovornosti učiteljev za varnost otrok zmanjševala iz leta v leto. Tudi na takšnih akcijah smo bili lovci mladim vzor varuhov narave, ob druženju pa smo rekli tudi marsikatero »lovsko«.

Skrb za okolje ne pomeni samo čistilnih akcij, kot je pobiranje smeti. Lovci že leta skrbimo, da se ne zarastejo številne planjave, visokogorski pašniki in gore. V zadnjem času so bile takšne akcije zelo odmevne tudi v tujini, saj se številčnost nekaterih živalskih vrst manjša predvsem zaradi slabšanja življenjskih razmer za živali v okolju in že dolgo ne zaradi puške!

Najbrž pa je res, da tudi vsi lovci nismo povsem nedolžni. Tudi za nami vse prevečkrat ostajajo razne smeti, plastenke, vrečke, konzerve, če ne drugega, pa tulci izstreljenih praznih nabojev za šibrenico. Potrudimo se, da naravo pustimo vsaj takšno,

objestnimi vozniki dvokoles za kros ali štirikolesnikov ATV, z gorskimi kolesarji, pohodniki, nabiralci gozdnih sadežev, ki ob nabiranju še zelenih borovnic ali brusnic pulijo kar podrastje, pozimi smučarji preganjajo in plašijo onemoglo divjad. Tudi to je neka oblika onesnaževanja narave. Bolj ali manj je vse, kar lovec lahko stori, to, da jih opozori. Tudi kmetovalce, najemnike zemljišč Sklada kmetijskih zemljišč, ki ne upoštevajo zakonskih določil, kdaj je dovoljeno čistiti (sečnja) gozdne robove in bregove kanalov (tudi če gre za Krajski park Ljubljansko barje!) Če država prizna, da ji v zadnjem letu ali letih ni uspelo oglobiti niti enega večjega onesnaževalca ali drugega kršilca naravovarstvene zakonodaje, potem se ne čudimo, da tudi sami nimamo moči.

»Kapo dol« pred *ekologi brez meja*, mladenkami in mladeniči, ki so po poklicu ali zanimanju

blizu ekologiji. Iz skupine 16-ih ustanovnih članov je v pol leta gibanje preraslo v akcijo nepričakovanih razsežnosti. K akciji so uspeli pritegniti najširši krog zainteresirane javnosti, pridobili so potrebne pokrovitelje, politike, predvsem pa so prek medijev vzbudili pozitiven odziv ljudi. Izjemen elan, optimizem in volja so pognali kolo, ki se bo, upam, vrtelo naprej. Toda le, če bodo čistilno akcijo tudi dejansko pripeljali do konca! Temu zaenkrat ni tako. Ko bodo iz narave izginili tudi vsi nepobrani kupi smeti in bodo odstranjena mnoga odlagališča nevarnih odpadkov in gradbenega materiala, ki čakajo na odvoz (konec aprila), vam bomo priznali tudi končni uspeh. Predvsem pa, ko nam bo vsem, tudi z državo, z učinkovitimi ukrepi uspelo že jutri preprečiti nastajanje novih in novih kupov smeti! Toda v to takoj podvomimo, ko, npr., na ljubljanskem odlagališču Barje dobimo v roke cenik, na katerem piše, koliko mora posameznik plačati za vsak tam puščen kilogram ali m³ odpadne salonitne kritine, odpadnih gum ali gradbenega materiala, ki ga pripelje v malo večji količini ... Velika škoda bi bila, če bi si vsi s čistilno akcijo le olajšali slabo vest in potem spet nemarno živeli naprej. Žal se je prav to po izkušnjah (naših lovskih) dogajalo zadnje desetletje in prav tu je po nekaj letih lovskih čistilnih akcij nekoliko pojenjala naša dobra volja! Rek, »Naj čistijo tisti, ki naravo svinjajo«, tudi ne zdrži, saj takih na akciji sploh ni bilo! Zagotovo pa bo vsak med nami, ki je Slovenijo čistil **17. aprila 2010**, pa tudi prej ali pozneje, pazil ali vsaj bolj skrbel za naše okolje. Lovci se bomo ne glede na nadaljnje akcije v naravi obnašali še naprej odgovorno, kulturno. **Naloga državnih javnih služb in resornega ministrstva pa naj bo sproten nadzor nad divjimi odlagališči** (spisek lokacij s koordinatami je v njihovih rokah), poskrbijo naj za odvoz tudi nevarnih odpadkov, ki so še vedno v velikih količinah ostali v naravi in za katere so obljubile, da bodo zadležile pristojne komunalne službe. To so predstavniki LZS tudi predlagali na skupnem marčnem sestanku s predstavniki MOP, kjer so govorili o pripravah na akcijo. Skratka, o pravem uspehu letošnje akcije bomo lahko sodili šele **po končnem dejanju in njenih učinkih v prihodnosti**. Zaenkrat lahko pokažemo nav-

Lovci LD Tišina na čistilni akciji

Čistilna akcija LD Tišina je več kot uspeša.

dušenje samo nad **javno izkazano visoko ekološko zavestjo, ki jo je naš narod dokazal s svojo množično udeležbo.**

Marjan Fortin

Čistili ob strugi potoka Dobra

Tudi člani zelene bratovščine LD Tišina so se v soboto, 17. aprila, odzvali vseslovenski čistilni akciji. Najprej so se zbrali pri njihovem lovskem domu, od koder so se podali na spomladansko čiščenje in pobiranje najrazličnejših odpadkov v naravnem okolju. Od 22 lovcev se je čistilne akcije udeležilo 18 članov zelene bratovščine. Lovci so si kot nalogo pri čiščenju zadali, da se bodo lotili čiščenja potoka Doble, ki teče skozi Občino Tišina, in sicer v njihovem lovskem revirju od Rankovcev do Murskih Črncev. To je približno 3,5 kilometra lovskega revirja, ki ga z obeh strani vode porašča gozd. Namen akcije je bil, kar jim je ob koncu tudi uspelo, da bi poslej divjad lahko mirno pri-

šla do pitne vode, da bo gozdni prostor čist. V njihovem lovišču prevladuje predvsem velika divjad, kot so srne in srnjaki, nekaj pa je tudi male divjadi (zajci in fazani). Lovci vzdržujejo tudi precej lovskih prež.

Na čistilni akciji LD Tišina, nad katero je bdel starešina Evgen Hašaj, so lovci nabrali veliko količino najrazličnejšega odpadnega materiala: plastiko, pločevinke, nevarne snovi, škropiva

itn. V nadaljevanju vseslovenske čistilne akcije so lovci v soboto, 24. aprila, organizirali še dodatno samostojno čistilno akcijo, predvsem okrog lovske kočje in gozda pri Črnskih mejah, kjer imajo lovci svoj lovski dom, lovske preže, koruznjak in druge objekte. Med čiščenjem bodo odstranili tudi nekaj dreves. Lovci med letom pripravljajo družinsko lovsko streljanje (konec maja) na glinaste golobe – tarča na srnjaka.

Bojan Žerđin

Skoraj polovica prleških lovcev na čistilni akciji

Čeprav si ob letošnji vseslovenski čistilni akciji *Očistimo Slovenijo v enem dnevu* zasluži pohvale praktično vsak četrti državljan Slovenije, so posamezniki, ustanove, društva in združenja, ki so še posebno izstopala. To vsekakor velja tudi za lovce, katerih poslanstvo je poleg gojitve divjadi in skrbi za v naravi živeče živali tudi varstvo narave in okolja. Zato so se v veliki meri udeležili akcije, s katero so lovci začeli že pred desetimi leti. To še posebno velja za prleško zeleno bratovščino iz **Zveze lovskih družine Prlekije**, ki jo zaokroža osem LD s skoraj 550 članic in članov. Čistilne akcije se je, po besedah predsednika ZLD Prlekije **Antona Holca**, udeležilo kar 235 članic in članov, torej slaba polovica. Če temu dodamo, da se je veliko lovcev – funkcionarjev v KS in drugih institucijah akcije udeležilo drugje, je jasno, da je bilo na akciji vsaj 50 % vseh prleških lovcev, čeprav preostala javnost o tem ne ve veliko.

Skupina prleških lovcev, ki so sodelovali na aprilski vseslovenski čistilni akciji.

Izmed vseh LD so se najbolj izkazali lovci iz LD Negova, ki jih je bilo na akciji več kot 70 %. Vsekakor so lovci v veliki meri pomagali tudi v pripravah pred samo akcijo, ko so odkrivali in beležili divja odlagališča. Lovci so opravljali različna dela: od čiščenja divjih odlagališč, zbiranja in ločevanja drugih odpadkov in smeti do košnje. Nekateri so že začeli tudi s sajenjem novih dreves ipd. Lovci so akcijo izkoristili tudi za druženje, dogovor o naslednjih aktivnostih ter o sodelovanju na drugih akcijah. V lovskem domu Gornja Radgona je **Milan Kolarič**, novi starešina

Odvoz zbranih smeti ...

Foto: O. Bakal

vanje s kmetijci, vinogradniki in sploh z drugimi uporabniki prostora.

Oste Bakal

LD Jurklošter ima vsako leto čistilno akcijo

V okviru akcije *Očistimo Slovenijo v enem dnevu* smo lovci **Lovske družine Jurklošter** v soboto, 17. 4. 2010, sodelovali v akciji na območju Krajevne skupnosti Jurklošter, kjer ima LD Jurklošter svoj sedež. Lovci naše LD že vrsto let sodelujemo s krajanji omenjene KS v čistilnih akcijah, ki so vsako leto in so praktično postale že tradicija. Območje naše LD je dokaj čistejše, saj smo v minulih letih v sodelovanju s krajanji očistili več večjih črnih odlagališč, ki so bila na težko dostopnih krajih, globoko v gozdu. Na njih je bilo veliko naka-pičenega odpadnega materiala, starih odsluženih vozil, raznih gospodinskih aparatov, starih avtomobilskih in traktorskih gum. V zadnjih letih je opaziti več raznih odpadnih folij s silosov in od silažnih bal.

Čeprav že vrsto let na posameznih krajih vsako leto očistimo odpadke, pa se le-ti ponekod naberejo vedno znova, kar kaže, da posameznikom ni mar, v kakšnem okolju živijo.

Ker že vrsto let sodelujem v omenjenih čistilnih akcijah, moram napisati, da je odziv občanov in lovcev naše lovske družine dokaj dober. Pohvaliti moram tudi vodstvo KS Jurklošter, ki ima velik posluš in pravičen pristop pri organizaciji in izvedbi čistilne akcije. Hkrati moram navesti, da je nekoliko slabši odziv drugih uporabnikov prostora, ki imajo prav tako sedež na tem območju.

Naša LD dobro sodeluje s krajanji in vodstvom KS, saj že vrsto let ne beležimo sporov. Tudi čistilna akcija je neke vrste druženje krajanov in lovcev, zato naj bo slednje v razmislek tudi tistim lovcem, ki se takih in podobnih akcij na območju, kjer lovijo, še niso udeležili. Onesnaževalci narave smo tudi lovci, ki smo praktično vsak dan v naravi, zato bi morala biti skrb vseh lovcev še toliko večja.

Kot je že tradicija, se na koncu čistilne akcije vedno zberemo pri starem objektu kartuzije, kjer ob malici in kozarčku rečemo besedo ali dve ter se po krajšem kramljanju tudi razidemo.

Željko Grofelnik

Čistilna akcija članov LD Preddvor. Vključili so se v čiščenje okolice strelišča v Dragi, kjer je tudi sedež LD. Čeprav tod sproti odstranjujejo takšne in drugačne odpadke, ostane še največ tistih, ki jih odmetavajo priložnostni obiskovalci. Lovci so uredili tudi travnate površine, jih očistili vejevja itn. Vseh odpadkov se je nabralo za »dobro« prikolico.

Foto: F. Ekar

V letošnji čistilni akciji Očistimo tudi gozd so lovci opomnili, kdo naj odstrani t. i. zaščitne tulce, ki varujejo sadike mladega drevja pred objedanjem in drgnjenjem, ki ga povzroča divjad. Smo namreč priča primerom, ko na stotine in več razpadajočih plastičnih tulcev leži na gozdni površini, kjer so jih nameščali na sadike ob pogozdovanju.

Foto: F. Ekar

LD Radgona, že pred začetkom akcije »razporedil« dobro polovico članic in članov družine na različne naloge. Sam pa se je s traktorjem podal na divje odlagališče v bližnji gozd, od koder so odpeljali veliko odpadkov. Podobno, dobro organizirano je bilo tudi v drugih lovskih organizacijah v Prlekiji.

Potem ko so se že pred dobri dvajsetimi (1987) leti združili v svojo Zvezo lovskih dru-žin Prlekije, je ta v minulih letih opravila mnoga pomembna poslanstva v interesu vseh članov osmih LD. Zdaj so v omenjeni ZLD LD Apače, Gornja Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Ljutomer, Mala Nedelja, Negova, Radenci in Videm. Temeljna dejavnost prleške zveze oz. tam včlanjenih društev – tako kot v vseh lovskih organizacijah – je predvsem gojitev divjadi in skrb za v naravi živeče živali, kjer so, po besedah predsednika zveze, Holca, kljub nekaterim objektivnim in subjektivnim težavam bolj uspešni kot ne. »Vsekakor vlagamo veliko truda v obliki svojega neplačanega dela in uspeh ne izostaja, čeprav obstajajo tudi nekatere ovire. Preveč je namreč poseganja v naravo, spreminjanja naravnega okolja kar vsekakor vpliva tudi na številčnost divjadi. V našem okolju je glavna divjad srnjad, pred leti pa so to bili zajec, fazan, jerebica ..., katerih je zdaj veliko manj. Še posebej se trudimo obnoviti stalež poljskega zajca. Prej namreč nihče ni pripravil prave strokovne raziskave zakaj določene vrste divjadi bolj kot ne izumirajo, oz. se bistveno znižuje njihovo število. Sicer pa imamo na območju Prlekije imamo tudi nekaj prehodne divjadi, kot je divji prašič ...«, je povedal Holc, ki je omenil tudi dobro sodelo-

LD Peca - Mežica čisti svoje lovišče že 15 let

Letošnja akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu me je navdahnila, da sem se odločil napisati članek z navedenim naslovom. Slovensko lovstvo želim vzpodbuditi, da bi v lovskih družinah v prihodnje tako koristne čistilne akcije narave potekale vsako leto!

Vodstvo naše LD se je že 6. maja 1995 odločilo, da bomo v okviru leta varstva narave prvič uradno na ta dan naše lovišče očistili škodljive navlake. Čistilna akcija je zelo dobro uspeła.

Zbiranje lovcev LD Peca - Mežica za čistilno akcijo Očistimo Slovenijo v enem dnevu.

Naše lovišče obsega 4.372 ha. Na srečo imamo pri nas še veliko kmetovalcev. Med njimi so številčno dobro zastopani tudi člani naše LD.

Kmetje so naše početje sprejeli z velikim odobravanjem in nam priskočili na pomoč. Že takrat so obsodili vse neodgovorne, ki z odmetavanjem neprimernih, škodljivih odpadkov uničujejo naravno okolje in škodujejo divjim živalim!

Menim, da smo že takrat nakazali začetek tako pomembnega početja, kar smo nadaljevali vsa naslednja leta. Z družinskimi akti smo celo utrdili, da je udeležba na čistilni akciji točkovno priznana vsem udeležencem kot delo v lovišču.

Ker smo opravljali koristno delo tudi za lepšo podobo Občine Mežica, se nam je 7. 4. 2001 pridružilo Komunalno podjetje Občine Mežica z udeleženci nekaterih organizacij in društev. Čistilne akcije so se tako razširile tudi na urbane dele Mežice, kjer je bilo celo nekaj večjih divjih odlagališč. S takim sodelovanjem smo lovci dobili

partnerja, ki nam je ustregel z odvozom nabranih odpadkov na urejeno odlagališče Holmec, ki že od nekdaj služi za odlaganje odpadkov Mežiške doline.

V vseh petnajstih letih nam je uspelo odstraniti nekaj večjih divjih odlagališč, lovišče pa je postalo čistejše!

Zadnja leta sem tudi v našem glasilu Lovec večkrat z veseljem prebral in gledal objavljene fotografije kupov odpadkov, saj so že v mnogih LD pred časom začeli s tem koristnim naravovarstvenim početjem.

Višek zadovoljstva pa sem doživel, ko sem prav v našem marčevskem glasilu Lovec na strani 149 prebral prispevek uredništva

skrbelo za dobro izvedbo projekta čistilne akcije.

Glede na taka navodila smo se 17. 4. 2010 že ob 8. uri začeli zbirati pred Narodnim domom, kjer smo pred začetkom akcije dobili od **Kocena**, direktorja Komunalnega podjetja, vsa potrebna navodila, dogovorjene razporede in drugo. Nas, lovce, sta po predhodnem dogovoru razporedila na določena območja starešina **Pavel Steblovnik** in gospodar **Rok Praper**, ki sta poskrbela za vse potrebno!

Udeležba na naši čistilni akciji je preseгла vsa pričakovanja, saj je bilo popisanih kar 382 ljudi. Kampanja za akcijo in naravovarstveno ozaveščanje sta se dobro obrestovala! Sodelovali so osnovnošolci, učitelji, dijaki, študentje, ribiči, gasilci, planinci, taborniki, športniki, turistično društvo, prosvetno društvo in 44 lovcev LD Peca - Mežica, kar je pomenilo doslej najštevilčnejšo udeležbo.

Med preostalimi občani so bili navzoči tudi: **Miro Petek**, poslanec DZRS, župan Občine Mežica **Dušan Krebel** in nekaj občinskih svetnikov.

Vseslovenska akcija Očistimo Slovenijo v enem dnevu je v Mežici zelo dobro uspela. Skupno smo pobrali in odpeljali na registrirano odlagališče Holmec okrog 90 m³ odpadkov. Do določenih zbirnih mest, kjer so odpadke že razvrščali, so za prevoz s svojimi traktorji poskrbeli prav lovci - kmetje z območij, kot so Plat, Onkraj, Lom, Podkraj in Podpeca. Tako so organizatorjem velike akcije gotovo pomagali hitreje odstranjevati odpadke na za to določeno mesto.

Prispevek bom sklenil z zahvalo vsem, ki so kakor koli so-

delovali v izjemno koristni akciji. Zopet se je izkazalo geslo »V slogi je moč!« Poudariti tudi moram, kako malo je treba storiti, da smo lovci »opaženi« in da opravimo veliko delo!

Mirko Skudnik - Fridl

Razstava Rod Štefe in Arpada (ris v Sloveniji)

– sodobnejši koncept predstavitve neke tematike

Na dan Zemlje, 22. 4. 2010, je bila v prostorih Tehniškega muzeja Slovenije (TMS) v Bistri pri Vrhniki skupna slovesnost ob odprtju dveh tematsko različnih razstav. V bistvu sta simbolično povezani, če upoštevamo, da so bili leta 1973 ponovno naseljeni risi slovaškega izvora. V sodelovanju z Oddelkom za biologijo, fakultete Univerze v Ljubljani, Društvom Dinaricum in Lovsko zvezo Slovenije ter pod vodstvom kustosinje Slovenskega lovškega muzeja v Bistri, mag. **Romane Erhatici Širnirk**, so si udeleženci po uvodnem delu lahko ogledali razstavo **ROD ŠTEFE IN ARPADA: Ris v Sloveniji**. Soavtorji razstavnega projekta so bili še **Gregor Bolčina** (LZS), mag. **Dolores Čarga**, dr. **Ivan Kos**, **Miha Krofel**, mag. **Aleksandra Majić Skrbinšek** in **Ciril Štrumbelj**. Za sodobno obliko razstave sta poskrbeli **Dolores Gerbec** in **Sanja Jurca Avci**.

V drugem delu razstavnih prostorov pa je TMS sočasno – v sodelovanju s Slovaškim tehničkim muzejem in Slovaškim narodnim muzejem – pripravil razstavo **SLOVAŠKE OSEBNOSTI IZ SVETA ZNANOSTI IN TEHNOLOGIJE**.

Na skupni slovesnosti ob odprtju, v katerem so v programu nastopili tudi učenci Glasbene šole Vrhnika in KUD Domžalski rogisti, so goste v uvodu nagovorili: direktor TMS dr. **Orest Jarh**, dr. **Marianna Oravcova**, veleposlanica Slovaške republike v Sloveniji, in inž. **Ladislav Klima**, vodja Oddelka za zgodovino znanosti in tehnike Slovaškega tehniškega muzeja.

O namenu razstave o risu v Sloveniji so v svojih nagovorih nekaj uvodnih besed povedali podpredsednik LZS mag. **Vlado Bradač**, prof. dr. **Ivan Kos** z Oddelka za biologijo BF Univerze v Ljubljani in inž. **Ciril Štrumbelj**, nekdanji delavec GL Rog - Kočevje, ki je leta 1973

Odvoz zbranih odpadkov je bil organiziran na deponijo, kjer so jih ločevali.

Pogled na delček razstavnega prostora

sodeloval pri ponovni naselitvi risa.

Po uvodnih nagovorih je obe razstavi odprl **Gojko Zupan**, sekretar Direktorata za kulturno dediščino Ministrstva za kulturo.

O razstavi o risu, ki nas je kot lovce še najbolj zanimala, so govorci povedali, da je evropska civilizacija dolga stoletja vse živali v naravi ločevala na koristne in škodljive. Vse, kar ni bilo po meri človeka, so menili, je treba uničiti. Človek je bil nad naravo. In prav zato je bil ris (*Lynx lynx*) v Sloveniji iztrebljen. Ker so se časi spreminjali, so v našo zavest počasi prodirala nova spoznavanja in obravnavanja narave. Leta 1972 je švicarski lovski gost **Karl Weber**, ki je hodil na lov v Gojitveno lovišče Rog - Kočevje, takratnemu direktorju **Ladu Šviglju** ponudil možnost financirati ponovno naselitev risa v kočevske gozdove. Švigelj je takoj sprejel ponujeno možnost. Štrumbelj, ki je bil takrat njegov pomočnik in se vseh teh dogodkov dobro spominja, je ob odprtju razstave povedal, da je direktor Švigelj rekel: »Če take ponudbe kot gojitveno lovišče ne sprejmemo, potem nas poklicnih lovcev sploh ni treba, saj je to naša osnovna naloga.« In sprejel je ponudbo. Pod strokovnim vodstvom dipl. biologa **Janeza Čopa** z Gozdarskega inštituta Slovenije je stekla uspešna ponovna naselitev risov v Sloveniji, ki je bila, za švicarsko, najuspešnejša v Evropi. Naselitvi so mnogi nasprotovali in v člankih celo grozili in opozarjali. Švigelj in vodstvo lovišča pa sta

merno ohranjati tudi njihove habitate.

Razstava o risu je namenjena predvsem široki slovenski javnosti, zato v svojem sporočilu želi ljudem predstaviti risa takega, kakršen je. Se pa prav v povezavi z risom, ki je v naših gozdovih postal spet tako redek, da jih živi le toliko, da bi jih lahko prešteli na prste dveh rok, dogajajo zadeve, o katerih bo morala svoje povedati znanost. Odnosi med okoljem, plenom in plenilcem so sestavni del zapletenih naravnih soodvisnosti, na katere pa v zdajšnjem času zelo vpliva človek. Z razstavo, ki bo na ogled do 3. decembra, organizatorji želijo risa prikazati v pravi luči. Tisti, ki ga bolje spozna, mu bo priznal tudi domovinsko pravico in vlogo v našem okolju. Ker imajo vse velike zveri velik areal aktivnosti, ki presega državne meje, je v prihodnje

Tudi s smešnimi ilustracijami ponazorjene neresnice o risu so popestrile razstavo.

se zavedala, da so velike zveri v ohranjenem in primernem okolju zanje velika naravna in narodova vrednota. Varovanje velikih zveri je temeljna naloga države in urejenega lovstva. Toda ne le zveri, sočasno temu je treba pri-

treba zagotoviti tudi učinkovito čezmejno sodelovanje s strokovnjaki iz Hrvaške in še naprej, so poudarili uvodničarji. Dinaridi so namreč skupen življenjski prostor vseh treh vrst: medveda, volka in risa.

Blaž Krže, Ciril Štrumbelj in Janez Čop obujajo spomine na časopovne naselitve risa v Slovenijo.

Razstava je poučno, obenem pa oblikovno sodobno postavljena v prostorih stalne, žal pa ne več sodobne postavitve zbirke Slovenskega lovskega muzeja v TMS, ki je stara že 35 let. Kot smo že večkrat pisali, bi bila celotna zbirka nujno potrebna posodobitve in prenove, in sicer po vsebinski pa tudi po muzeološki strani. Idejni scenarij je bil že javno predstavljen v našem glasilu (od pristojnih organov LZS že potrjen) in le še čaka na uresničitev. K lažji končni odločitvi naj bi prispeval tudi letošnji koncept razstave o risu. Z njim so snovalci in avtorji želeli dokazati, da je s sodobnejšo predstavitev mogoče bolj pritegniti zanimanje obiskovalcev za izbrano temo. Ne nazadnje je to tudi učinkovit način za promocijo slovenske lovske organizacije, ki je sodelovala v tem projektu, in ga je poleg Ministrstva za kulturo in Tehniškega muzeja Slovenije tudi sofinancirala.

Boris Leskovic

DOPPS-ovih 30 let

V letošnji marčni reviji Lovec je izšel članek ob praznovanju 30. obletnice ustanovitve **Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije**, na kratko **DOPPS**, izpod peresa avtorja **Edvarda Krašne**. Za zelo lepo predstavitev se mu v imenu društva pa tudi v svojem imenu iskreno zahvaljujem.

Moram reči, da je E. Krašna predstavil dejstva, kar zadeva zgodovinski razvoj ornitologije, ter celotno dogajanje skozi leta: od začetka proučevanja ptic v naši »deželici« pa vse do ustanovitve našega društva – DOPPS. Zgodovino imamo resnično bogato, poleg tega pa se strinjam z njim, da se slovenska ornitologija ni začela šele z ustanovitvijo DOPPS, ampak začetki časovno segajo daleč nazaj. Tega ne bom ponavljal, ker je avtor članka že vse lepo zapisal in citiral, vendar bi rad vseeno predstavil in dodal nekaj pomembnih zgodovinskih zapiskov in dejstev, ki bodo še natančneje predstavili okolje nastanka pobude omenjenih kolegov za ustanovitev našega društva.

Leta 1926 je bil ustanovljen Ornitološki observatorij v Ljubljani. Tedaj so se združili vsi poznavalci ptic iz različnih predelov Slovenije in se odločili organizirano proučevati ptice. Z obročkanjem so skušali razjasniti nekatere neznanke iz živ-

Ormoške lagune

Foto: Damijan Denec

darskega sektorja do okolja. Prepričani smo, da bo naravni rezervat Ormoške lagune pomembna pridobitev tudi za lokalno lovsko družino.

Člani DOPPS in LZS smo povezani raznim mednarodnim pogodbam in ciljem na področju ohranjanja narave. Naši krovni organizaciji FACE in BirdLife International sta pred leti podpisali t. i. Sporazum o nenapadanju, ki ima svojo podlago v evropski Direktivi o pticah. Kljub obojestranskim prizadevanjem so se pogajanja na to temo ustavila zaradi zgolj terminološkega nesporazuma! Vodstvo LZS

tem pogledu menim, da odslej lahko marsikaj posterimo skupaj, različne poglede z ene in druge strani pa poenotimo. Zavedamo se tudi pomembne terenske prisotnosti vaših članov in vloge, ki bi jo vaši lovski čuvaji lahko odigrali pri naravovarstvenem nadzorstvu. Naše skupno poslanstvo naj bo varstvo narave, ker nas ptice s svojim petjem, oglašanjem in barvitostjo opozarjajo na lepoto, pestrost in kakovost našega življenja. S krčenjem njihovih življenjskih prostorov ogrožamo tudi druge živali in naše možnosti za preživetje. Prisluhimo pticam v korist našega boljšega življenja in naših prihodnjih rodov.

Rudolf Tekavčič,
predsednik DOPPS

ljenja ptic, predvsem pa razjasniti vprašanje, »kam se jeseni selijo ptice in od kod se spomladi tiho in skrivnostno vrnejo v svoja gnezdišča«. Da nekoliko skrajšam zgodovino, naj omenim, da je leta 1944 Ornitološki observatorij prišel pod okrilje Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Aluminijaste obročke za obročkanje ptic so izdelovali ročno, ptice pa so lovili na limanice. Od leta 1973 je bil odlov dovoljen izključno le v najlonski mreže, ki so bile znane v Evropi. Ker v Sloveniji ni bilo literature v domačem jeziku oziroma je bila bolj redka, so se ornitologi, ki so imeli dovoljenje za odlov ptic, posluževati tuje strokovne literature.

Od leta 1973 se je število obročkanih ptic večalo, odlavljali so nove vrste ptic. Tako je bilo leta 1979 na pobudo omenjenih kolegov ustanovljeno *Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije* – DOPPS. Namen ustanovitve društva je bil združiti vse redke poklicne in številne amaterske ornitologe v slovenskem prostoru ter ustrezno organizirati slovensko ornitologijo na način enotnega vodenja ornitoloških podatkov na enem mestu. Tako so od leta 1929 do 1979 izkušnje in zapiski prehajali iz generacije amaterskih ornitologov in ljubiteljev ptic na nove člane, med katerimi je bilo tudi veliko lovcev, ki so sodelovali pri tem. Tako imata zdaj Lovska zveza Slovenije in DOPPS v svojih vrstah nekaj članov, ki delujejo v obeh organizacijah, seveda vsak na svojem področju in pod različnima kodeksoma, ki sta zapisana v naših temeljnih aktih. Obročkanje je ostalo pod okriljem Prirodoslovnega muzeja Slovenije in ta dejavnost deluje pod imenom *Slovenski center za obročkanje ptičev*.

Delovanje DOPPS od leta 1979

Podpis pogodbe o prenosu zemljišč na DOOPS. Od leve proti desni: Hans Hogeweg, Suiker Unie - Cosun, Jurij Dogša, likvidacijski upravitelj TSO, in Rudolf Tekavčič, predsednik DOPPS.

Foto: Damijan Denec

pa vse do 2009 je lepo predstavil Edo Krašna, zato dejstev ne bom ponavljal. Morda bi na tem mestu poudaril le enkratni dogodek, ki se je zgodil letos februarja, ko smo podpisali pogodbo o neodplačnem prenosu zemljišč Tovarne sladkorja Ormož v likvidaciji na naše društvo. Tako smo poleg Naravnega rezervata Škocjanski zatok pri Kopru in Naravnega rezervata Iški morost na Ljubljanskem barju pridobili še tretje območje, kjer se trudimo, da nam bo v čim krajšem času uspelo vzpostaviti še tretji naravni rezervat – Ormoške lagune. Postopek za uradno razglasitev rezervata na MOP je v teku. Po podpisu Ramsarske konvencije je to za Slovenijo pomemben dogodek, saj navsezadnje s tem izpolnjujemo naše prevzete obveznosti v povezavi s konvencijo o zaščiti mokrišč, ki smo jo prevzeli od naše nekdanje države Jugoslavije. Prevzem Ormoških lagun pomeni za naše društvo veliko obveznost in zadolžitev do donatorja, ki je s to odločitvijo tudi premaknil meje družbene odgovornosti gospo-

ponovno pozivam k aktivni obravnavi že odprtih vprašanj. Prepričan sem, da ne smemo ostati vkopani vsak na svojem bregu, ampak naša različna stališča skušajmo približati v dobro narave in vsega, kar živi in je v njej.

Na koncu LZS in uredništvu v imenu DOPPS čestitam ob vaši 100. obletnici izhajanja revije *Lovec*, predvsem pa za uradno potrditev statusa organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave. V

Pregled odstrela parkljaste divjadi na Krasu 2009-10

Da ne bo nesporazuma: gre namreč za pretežni del zamejskega Krasa od Trsta prek Tržiča (Monfalcone) vse do Gorice. Vsa lovišča v tem razmeroma ozkem in dolgem pasu, ki ponekod seže vse do morja, sestavlja Lovskogojitveno območje Kras, ki uspešno deluje vrsto let. Uspešno tudi zato, ker je za delovanje območij pristojna deželna vlada Furlanije - Julijske krajine z izvedbenimi predpisi do podrobnosti opredelila, pa tudi sankcionira njihovo delovanje. Tudi zato sta vsakoletna kategorizacija in javna predstavitev enoletnega dela postali stalnica in pomemben strokovni in družbeni lovski dogodek ob zaključku lovskega leta, s katerimi smo pri nas v Sloveniji opravili premalo premišljeno. Lovsko leto je pač z dogajanjem v naravi in od tega tudi odvisno obdobje. Sicer omenjeno območ-

Nasmeh Renza Ambrosija, predsednika Gojitvenega območja Kras, izraža zadovoljstvo nad opravljenim delom.

je povezuje 24 lovišč s skupno lovno površino dobrih 19.000 ha in 418 lovci, med katerimi imajo naši rojaki, ki so večinoma tudi člani Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine – Doberdob, pomemben delež. Še pomembnejša značilnost omenjenih predelov se kaže s poudarjenimi težnjami širitve srnjadi in divjih prašičev, najpomembnejšima lovskogojitvenima vrstama, ki pred nekaj desetletji sploh nista bili znani na tem območju. Širitev divjega prašiča vse do morja je svojstveni fenomen, ki ni pogojen zgolj s prilagodljivostjo in velikim prirastkom. Pred leti je iz zasebnega živalskega vrta v Trstu pobegnilo nekaj divjih prašičev, domnevno geografska podvrsta sardinskega divjega prašiča (*Sus scrofa meridionalis*) ali pa t. i. italijanskega divjega prašiča (*Sus scrofa majori*). Prilagodljivost divjega prašiča, velik prirastek in prepoved lova v primestnih predelih Trsta – vse to je prispevalo k hitremu širjenju omenjene podvrste, ki se uspešno križa z avtohtono podvrsto prašiča. Ker so plodni tudi križanci, se ne gre čuditi izjemno velikemu odstrelu divjih prašičev v okolici Opčin, Bazovice, Milj pa tudi Divače, Kozine, Rižane in Dekanov. V

di (leto prej 733). Divjih prašičev so odstrelili 393, leto poprej pa 505. V lovišču Devin so odstrelili tudi štiri gamse, od tega 14-letno kozo in 9-letnega kozla iz več desetglave kolonije na vsega okrog stometrski nadmorski višini. O nastanku kolonije, ki se širi številčno in prostorsko, je sicer več različic, dejstvo pa je, da je to dokaz o izjemni prilagodljivosti te, sicer občutljive visokogorske vrste. V izjemno dobro urejenem katalogu raz-

V Jamljah je med srnjačjimi rogovji izstopalo rogovje srnjaka iz lovišča Zgonik (450 g).

Lovišče Devin na predstavitvi odstrela leta 2009–2010 v Jamljah; 24. in 25. april 2010.

povprečju primerki omenjenih geografskih ras ali podvrst dosega le polovične telesne teže naših domorodnih divjih prašičev. Nadaljevanje zgodbe je sicer nepredvidljivo, vsekakor pa bodo dogajanja dinamična, zanimiva in bodo nedvomno zelo vplivala na delovanje upravljavcev lovišč z obeh strani politične in državne razmejitve.

V minulem lovskem letu je bilo odstreljenih 744 glav srnja-

stave je naveden tudi podatek, da je bilo na cestah in železnici povoženih 260 glav parkljaste divjadi, tudi odrasla košuta. Podatki o odstrelu na 100 ha zgovorno potrjujejo visoko intenzivnost gospodarjenja s temeljnima vrstama parkljaste divjadi v ne najbolj prijaznih naravnih razmerah in delno tudi v urbaniziranih predelih. Tako se odgovornost in zahtevnost delovanja lovcev še povečujeta.

Dvodnevne prireditve sem se lahko udeležil šele drugi dan, ko je obiskovalec manj, tako da sem večino časa lahko namenil divjadi. Za prireditve, ki nedvomno potrjuje tudi motiviranost in zavzetost tamkajšnjih lovcev, lahko zatrdim, da dokazuje, kako je učenec prekosil učitelja. Če temu ne bi bilo tako, bi dejali, da je bil učitelj slab. Ko sem se po stari cesti vračal proti Novi Gorici, sem se peljal skozi vasi z vzorno urejenimi dvojezičnimi napisi, ki pa jih je vsekakor premalo v katalogu razstave, saj so nekatera lovišča, npr. Milje, Bazovica, Opčine, Prosek, Zgonik, Nabrežina, Devin, Repentabor, Tržič, Jamlje, Petovlje in še katero bi se našlo, komaj omenjena ali pa sploh ne. Upam le, da je to posledica tehničnih vzrokov ...

Blaž Krže,
predsednik Komisije LZS
za mednarodne odnose

OSLIS - grafični prikaz odstrela in izgub divjadi v Sloveniji

Veliki dvorani Zavoda za gozdove Slovenije je bila 12. aprila 2010 javna predstavitev grafičnih možnosti spletnega portala t. i. odvzema divjadi v Republiki Sloveniji.

Dr. Tom Levanič je povabljenim gostom iz vrst ministrstva (MKGP), Gozdarskega inštituta Slovenije (GIS), Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS), Lovske zveze Slovenije (LZS) in Foruma – LOV predstavil stanje te spletne aplikacije.

Kot je v uvodu pojasnil dr. Levanič in kot je tudi razvidno iz uvodne strani portala OSLIS (Osrednji slovenski informacijski sistem), je bil le-ta razvit na Gozdarskem inštitutu Slovenije z namenom, da se v obliki grafov, kart (zemljevid google) in preglednic ponudi dodatno informacijsko podporo k pripravi načrtov upravljanja z divjadjo.

OSLIS je pripravljen na temelju izvedenskega mnenja, ki ga je leta 2008 za potrebe MKGP pripravil dr. Klemen Jerina s sodelavci. Iz podatkov lovskega informacijskega sistema (LIS) Lisjak – LZS in zbirke XLov, ki jo vzdržuje Zavod za gozdove Slovenije, oblikuje različne možnosti vpogleda v podatke odvzema (odstrela in izgub) divjadi. Podatki in prikazi so name-

njeni javni, strokovni in raziskovalni rabi.

Na predstavitvi smo se povabljeni seznanili z aplikacijo in si ogledali različne načine vpogleda v podatke in izračune.

Nedvomno gre pri tem za dobrodošlo in koristno sodelovanje več organizacij in služb s skupno dejavnostjo v okviru skrbi in upravljanja z divjadjo in drugimi prostoživečimi živalmi.

Na predstavitvi je bilo v razpravi opozorjeno tudi na problem ločenega upravljanja s prostoživečimi živalmi na dve resorni ministrstvi, kar poleg preostale problematike nedvomno otežuje pridobivanje pa tudi obdelavo zbranih podatkov.

V razpravi, ki je potekala predvsem v krogu M. Jonozovič (ZGS) – T. Levanič (GIS) – J. Samec (LZS), smo navzoči dobili še jasnejši vpogled v načine pridobivanja podatkov in o nekaterih pomanjkljivostih, ki so povezane predvsem s pridobivanjem podatkov s terena.

Aplikacija potrebuje še nekaj: predvsem potrebne oblikovne popravke in dopolnitve, toda jedro je postavljeno dobro in smiselno. Ne dvomim, da bodo strokovnjaki na GIS tudi to nalogo kmalu dokončno in temeljito opravili in da bo aplikacija, poleg drugih, kmalu na voljo tudi lovcem.

Ker je bistveni sestavni del aplikacije OSLIS prav zbirka podatkov, povzeta iz Lisjaka, ki jo s podatki izpopolnjujemo lovci, sem za odgovore na nekaj vprašanj prosil Jožeta Samca, ki ga lovci poznajo predvsem po svojem delu in zadolžitvah v okviru UO LZS za vzpostavljane in delovanje lovskega informacijskega sistema Lisjak.

Kako je nastalo sodelovanje z Gozdarskim inštitutom Slovenije?

Po veljavni zakonodaji morajo upravljavci lovišč (LD in LPN) ZGS poročati o odvzemu divjadi in opravljenih ukrepih v lovišču. Ob nekem razgovoru na MKGP je dobila ideja LZS podporo o pripravi analize, ki bi jo, v zameno za pridobljene podatke iz Lisjaka, pripravil Gozdarski inštitut (GIS). S tem dogovorom LZS ni razvijala analitike, res pa je, da zdaj le-ta prihaja, a z zamudo.

Portal OSLIS ponuja dva različna dostopa: splošnega – javnega in pristop z geslom. Kakšna je pravzaprav razlika?

Razlika je predvsem v različ-

nem naboru prikaza podatkov. Javni dostop omogoča vpogled le v podatke javnega značaja (skupni odvzem divjadi – t. j. odstrel in izgube, skupni ukrepi pri gospodarjenju z lovišči). Pristop z geslom, ki bo za člane LD omogočen z vpisom ID LD in člana ID, pa bo omogočal znatno širši nabor podatkov, prikazan po upravljavcih lovišč, LUO in bo ponudil tudi vse grafične priloge.

V čem je portal prvenstveno

Foto: S. Vesel

Lovci poznajo Jožeta Samca predvsem po delu in zadožitvah v okviru UO LZS za vzpostavljane in delovanje lovskega informacijskega sistema Lisjak. Fotografija je z ene izmed predstavitev nadgrajenega sistema.

uporaben za slovenske lovce in javnost, ki jo zanima lovstvo?

Za lovce je predvsem zanimiva primerjava med lovišči, kjer bo mogoča primerjava med načrtovanjem in opravljenim odvzemom divjadi, mogoče bodo primerjave telesnih tež divjadi, kakovosti (moči) trofeje, skratka, gre za primerjave med upravljavci lovišč. Iz teh podatkov bo tudi razvidno, ali v podobnih loviščih načrtujejo in opravljajo odvzem divjadi po domenjenih in primerljivih merilih, ali so ukrepi upravljanja z lovišči podobni itn.

Laični javnosti bomo lahko prikazali temeljne podatke o gospodarjenju in trajnostni rabi divjadi in pri upravljanju z loviščem, in sicer pri odstrelu pa tudi opravljenih ukrepih v lovišču.

Podatki, ki si jih lahko ogledamo v bazi OSLIS, so geokodirani na ravni kvadranta s površino 1 km². Ali to pomeni, da si ne bo mogoče ogledati podatkov tudi o odstrelu posamičnega osebk in kaj je vzrok temu?

Predvsem je to metodologija beleženja odvzema divjadi.

Evidenčna knjiga odvzema divjadi (male in velike) ne predvideva vpisa koordinat x/y. Le s tem podatkom bi bilo mogoče natančno določiti mesto odvzema. Razlog pa je tudi v zapletenem sistemu evidentiranja, saj bi moral prevzemnik divjadi, skupaj z upleniteljem, še natančneje določiti lokacijo odvzema. Iz prakse pa vemo, da sta le blokada in nabor kvadrantov v Lisjaku omogočala natančno evidenco. GIS, ki je tvorec mreže kvadrantov, meni, da je tak sistem pro-

morale upravljavke lovišča poročati o odvzemu divjadi, teh pa je 415. Prav toliko bi bilo letnih poročil, poročil o lovskih čuvajih, škodi, iskanjih divjadi; skratka Lisjak vsem LD znatno poenostavi delo in tudi zagotavlja pravočasnost oddajanja poročil.

Pri dostopu z uporabniškim geslom je mogoče pridobiti tudi prikaze na ravni lovskih družin (LD), ne samo LUO. Taki prikazi bi bili nedvomno zanimivi za člane in vodstva lovskih družin. Ali je realno razmišljati, da bi se lovskim družinam omogočilo tudi tak vpogled in kako si to predstavljate?

To je tudi glavni namen postavitve prikaza OSLIS in priprave poglobljene analitike. Medsebojna primerljivost podatkov, kazalniki gospodarjenja z divjadjo in loviščem pomenijo tudi temeljno usmeritev, kako to počnemo v lastni LD. Čeprav so še vedno težave pri zagotavljanju varnih dostopov, bo to relativno hitro rešeno; nekje do poletnih mesecev. Naj na koncu poudarim še, da je obdobje zbiranja in vpisovanja podatkov v spletno aplikacijo Lisjak s tem portalom še nadgrajeno, ponujajo pa se tudi številne druge možnosti. Bogate zbirke podatkov vseh lovskih organizacij omogočajo pregledno poslovanje. Za podatke je vedno več zanimanja in njihovo trženje je ena od pomembnih aktivnosti LZS.

Za pogovor in sodelovanje se vam najlepše zahvaljujemo in se že vnaprej priporočamo za novice o vašem delu na področju lovskega informacijskega sistema.

Razumljivo, članstvo bomo o dodatnih rešitvah obveščali, prizadevali pa si bomo tudi, da bi aplikacija Lisjak postala še prijaznejša do uporabnikov. Čeprav je s pripravo modula *Izobraževanje* njegova zgradba pravzaprav dokončana, pa nas pri posodobitvah in izvajanju izobraževanja čaka še veliko dela. Zato smo veseli vsakršnih konstruktivnih pobud za določene rešitve, dodatne predloge. Če to le omogočajo finančne možnosti, jih tudi udejanjamo. Zato tudi v prihodnje pričakujemo vašo pomoč.

Z Jožetom Samcem sem se pogovarjal

– Marijan Likar.

24. seja upravnega odbora LZS v Rovtuh

Člani UO LZS so imeli 24. redno sejo v slikoviti lovski koči LD Rovte, kjer jih je v imenu tamkajšnje LD Rovte pozdravil Anton Lukančič, sicer tudi član UO LZS. Na kratko je predstavil njihov lovski kolektiv, lovišče in prizadevanja na področju varstva narave in gojitve divjadi. Nadvse razgibana pokrajina je dragocen življenjski prostor za raznoliko divjad, tudi za gamse. Predsednik LZS mag. Srečko F. Kropce mu je za LD – gostiteljico izročil spominsko plaketo LZS, nato pa se je razvila dokaj polemična vsebinska razprava, povezana z nekaterimi aktualnimi točkami dnevnega reda.

Med drugim so na seji obravnavali predlog čistopisa navodil za upravljanje in uporabo

Foto: S. Vesel

24. seja UO LZS je v prijetnem lovskem domu gostila LD Rovte. Dobrodošlico jim je izrekel njihov član in član UO LZS Anton Lukančič (na fotografiji izreka dobrodošlico), ki je po končanem zasedanju vse tudi pogostil, saj je prav v tistih dneh proslavljaval srečanje z abrahamom.

lovskega informacijskega sistema, imenovanega *Lisjak*, o katerih je podrobneje spregovoril **Jože Samec**. Izpostavil je visoko kakovost našega informacijskega sistema, a hkrati ugotavljal številne nedoslednosti in napake pri njegovi uporabi. Posebna pozornost je bila namenjena zunanjim uporabnikom sistema *Lisjak*, od Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano do Zavoda za gozdove Slovenije in lovske inšpekcije. Člani UO so nato obravnavali tudi predlog sprememb in dopolnitev Pravilnika o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest v strokovni službi LZS, predlog sprememb in dopolnitev Pravilnika o delovnih razmerjih in plačah delavcev strokovne službe, predlog sprememb in dopolnil Pravil LZS, sklepe Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostjo ter sklepe Uredniškega odbora za lovsko založništvo. Ob posameznih točkah so bile razprave glasne, kritične in tudi polemične. O nekaterih bomo v Lovcu še poročali, saj je prav, da so člani celovito seznanjeni tudi o manj svetlih straneh krovne organizacije. A naj bo za konec dovolj le drobna misel enega od članov UO LZS, da »bi bilo treba delati v korist lovstva, ne pa da sami sebi grenimo življenje in v bistvu j... sami sebe«, kot se je neposredno izrazil. Komentar k temu najbrž ni potreben.

M. Toš

Spregovorili so o svojem delu

Uspešna prleška lovska bratovščina

Delegati **Zveze lovskih družin (ZLD) Prlekije**, ki ima sedež v lovskem domu Jež v Boračevi pri Radencih, so se sestali na rednem letnem občnem zboru, kjer so spregovorili o opravljenem delu v letu 2009 ter sprejeli načrt svojega dela za leto. Na zboru, ki je bil v lovskem domu LD Negova, so predstavniki vseh osmih lovskih družin z območja upravnih enot Gornja Radgona in Ljutomer s predsednikom zveze **Antonom Holcem** soglasno ugotovili, da je bila prleška zelena bratovščina leta 2009 izjemno uspešna v svojem poslanstvu varstva narave in večanja številčnosti divjadi. Vsekakor pa je bilo tudi veliko drugih aktivnosti, ki so jih uspešno realizirali. Enako kot UO ZLD Prlekija so bile pri

Lovci ZLD Prlekija so se zbrali na letnem zboru, kjer so pregledali svoje delo v minulem obdobju.

svojem delovanju uspešne tudi posamezne komisije (za varstvo in gojitev divjadi, za izobraževanje, kulturo, za priznanja in odlikovanja, za lovsko strelstvo in komisija za kinologijo ...), ki delujejo v okviru ZLD Prlekija.

Slišali smo tudi nekatere kritike, na primer, da lovske družine kot nosilci koncesij premalo spremljajo delo, ki ga opravljajo lastniki zemljišč, in način uporabe kmetijskih strojev, ki pogosto niso opremljeni z ustreznimi napravami za preventivno preprečevanje oz. omejevanje izgub divjadi na leglih in gnezdih. Prav tako je bila izpostavljena problematika sekanja in kurjenja v naravnem okolju tudi v času, ko je to prepovedano z zakonom. »Uporabniki oz. lastniki zemljišč ne upoštevajo zakonskih določil, saj ne zagotavljajo puščanja najmanj 1/10 površine v prvotni zarasti,« je med drugim prizadeto dejal prizadeveni predsednik ZLD Prlekije A. Holc ter dodal, da je bila realizacija odstrela (z izgubami) velike divjadi v lovskem letu 2009 dobra, saj je celotni odvzem na območju ZLD Prlekija dosežen 102,1 %. Odstrel srnjadi je bil ustrezno opravljen tudi po spolu in starostni sestavi. Analiza povozov srnjadi na območju ZLD Prlekija je pokazala zaskrbljujoče stanje predvsem glede višine (22,15 %), še bolj pa glede sestave. V celotnem povozu 22,15 % je bilo povoženo kar 15,15 % živali ženskega spola, preostali povoz pa odpade na moški spol.

Pri pregledu odvzema srnjadi in kategorizacij trofej komisija meni, da je kakovost dokumentacije in dokaznega gradiva dobra. S pomanjkljivostmi so bile lovske družine seznanjene vsaka posebej. Spomladi je bila v lovskem domu LD Radenci organizirana razstava rogovij po

posameznih lovskih družinah ZLD Prlekija. Ob tej priložnosti je bilo organizirano tudi predavanje na temo Srnjad. Predavanje na temo Gospodarjenje s srnjadjo in določanje višine populacije srnjadi v naših loviščih je pripravil doc. dr. **Boštjan Pokorny**. Predavanje je bilo zelo kakovostno, le udeležba je bila slaba. »Vprašati se moramo ali srnjad res poznamo tako dobro, da nam ni potrebno novo zna-

Natančno poročilo je pripravil predsednik ZLD Prlekija Anton Holc.

nje,« je žalostno in javno vprašal Holc, ki je omenil tudi organiziran jesenski ogled lovišča za malo divjad v Grosharasu v okolici Dunaja.

Namen strokovne ekskurzije je bil, da bi si ogledali način gospodarjenja z malo divjadjo, urejanja naravnega okolja, odlov plenilskih vrst, skratka, spoznali naj bi dobre izkušnje iz Avstrije, ki bi jih želeli prenesti v svoja lovišča.

Tudi program dela prleških lovcov za leto (2010), ko bodo razvili prapor območne lovske zveze, temelji na gojitvi, izboljšanju razmer v življenjskem okolju in ohranjanju naravnega oko-

lja. Prleški lovci se med drugim nameravajo prijaviti tudi na 2. javni razpis za pridobitev evropskih sredstev, nadalje bodo pripravili izobraževanje za lovske pripravnike, ki so v lovskem letu 2009 opravili praktični del lovskega izpita v svojih LD. Sledilo bo izobraževanje za lovske čuvaje in organizirana bodo predavanja za cenilce škode od divjadi in na njej. Nadaljevali bodo dobro sodelovanje s policisti, ki so ga še posebno poglobili lani. Organizirali bodo tudi predavanja za pridobitev certifikata o ravnanju s pirotehničnimi sredstvi, izobraževanje za nove vodnike mladih lovskih psov v teoretičnih in praktičnih znanjih ...

Potem ko so se že pred dobri dvajsetimi leti (1987) združili v svojo Zvezo lovskih družin Prlekije, je ta v letih delovanja v interesu vseh članov opravila mnoga pomembna poslanstva. Omenjeno območno lovsko zvezo tvori osem upravljavcev lovišč (LD): Apače, Gornja Radgona, Križevci pri Ljutomeru, Ljutomer, Mala Nedelja, Negova, Radenci in Videm), v

katero je skupno včlanjenih okrog 550 članov (od skupaj skoraj 22.000, kolikor je lovcov v vsej državi). Glavna dejavnost prleške območne lovske zveze oz. vanjo včlanjenih LD je predvsem gojitev divjadi in skrb za v naravi živeče živali in njihovo življenjsko okolje. Po besedah predsednika zveze, Holca, so vse LD, kljub nekaterim občasnim objektivnim in subjektivnim težavam, bolj uspešne kot ne. »Vsekakor vlagamo veliko truda v svoje delo zato uspeh ne izostaja, čeprav so včasih pred nami tudi nekatere ovire. Preveč je namreč posegov v naravo, spreminjanja naravnega okolja

– kar vsekakor vpliva tudi na številčnost divjadi. V našem okolišju je glavna divjad srnjad, pred leti pa so to bili poljski zajec, fazan, jerebica ..., slednje divjadi je zdaj veliko manj. Posebej se trudimo obnoviti stalež poljskega zajca. Prej namreč nihče ni pripravil prave strokovne raziskave zakaj določene vrste divjadi bolj kot ne izumirajo, oz. zakaj se bistveno znižuje njihovo število. Sicer pa imamo na območju Prlekije tudi nekaj prehodne divjadi, kot je npr. divji prašič ...» je pristavil Holc, ki je omenil tudi dobro sodelovanje s kmetijci, vinogradniki in sploh uporabniki prostora.

Na območju Prlekije, tako kot v celotnem Pomurju, poleg prometa največje težave srnjadi povzročajo kosilnice, freze in druga kmetijska mehanizacija v vinogradih, na drugih kmetijskih površinah pa še posebno potepuški psi, ki pogosto preganjajo in raztrgajo srnjad in drugo divjad. To se v zadnjem času sicer nekoliko zmanjšuje, a so člani zelene bratovščine le zaskrbljeni. »Potepuški psi nam dejansko povzročijo velikansko škodo. Čeprav tukaj veljajo mnogi novi predpisi, se teh mnogi lastniki psov ne držijo ob tem pa izvajanje teh predpisov tudi nihče ne nadzoruje.« V Avstriji je vse drugače, pravijo prleški lovci. Trudijo se čim bolj sodelovati s kmetovalci, katerim divjad povzroča škodo na pridelkih.

Lovci se strinjajo, da je v loviščih dejansko nekoliko več srnjadi, toda ravno zato se trudijo, da je odstrel uravnotežen s staležem, kar pa je težko opravilo, saj veliko živali pogine zaradi različnih vzrokov. Vseh ni mogoče evidentirati. Lovci želijo s kmeti čim hitreje in čim učinkoviteje dosegati sporazum o poravnavi škode od divjadi in tistim, ki jo utrpijo, tudi poravnati. V zadnjih letih živali prizadejejo tudi suše, neurja in zima, ko srnjad težje prihaja do hrane.

Oste Bakal

Bazenska lovska razstava na Remšniku

Lovci Lovskogojitvenega bazena (LGB) Radlje ob Dravi, ki ga sestavljajo LD Janžev Vrh, Kastla, Podvelka, Radlje ob Dravi in Remšnik, vanj je včlanjenih 308 članov in imajo skupno lovno površino 17.830

Predsednik LGB Radlje ob Dravi Borut Mithans poroča o delu bazena v letu 2009.

hektarjev, so 11. aprila 2010 na Remšniku pripravili pregledno razstavo uplenjene divjadi in lovskih trofejev za lovsko leto 2009, opravili pa so tudi analizo opravljenega dela v minulemu letu. Tokrat je bila organizatorica razstave LD Remšnik (vsako leto je pregled v drugi LD bazena). Njen starešina Ivan Golob je na začetku pozdravil zbrane, med njimi še posebej predsednika Lovske zveze Maribor in podpredsednika Lovske zveze Slovenije Braneta Kurnika, predsednika LGB Radlje ob Dravi Boruta Mithansa, starešine LD LGB Radlje ob Dravi, lovce iz sosednje Avstrije ter predsednika Krajevne skupnosti Remšnik Borisa Gašperja.

Poročilo o realizaciji lovsko-

Razstavo si je z zanimanjem ogledal tudi župan Občine Radlje ob Dravi in poslanec v državnem zboru Alan Bukovnik (v sredini) ter pokramljal z lovci.

Lovci odhajajo na razstveni prostor.

gospodarskega načrta LGB Radlje ob Dravi za lani je predstavil njegov predsednik B. Mithans, ki je poudaril, da so uspešno izvajali lovskogospodarski načrt in opravili okrog 11.000 ur prostovoljnega dela v loviščih. V analizi odstrela za leto 2009 je

poudaril, da je bil načrtovan odstrel 496 glav srnjadi, ki je v bazenu glavna vrsta lovne divjadi. Odstrel, skupaj z izgubami, je znašal 486 glav, kar je 98 % načrtovanega in znaša 2,73 glave na 100 hektarjev lovne površine. Vzroki naravnih in nena-

ravnih izgub srnjadi so bili cestni promet (evidentiranih 24 glav), železniški promet (5), potepuški psi (3) in pogin (28). Podatki kažejo na dobro realizacijo odstrela in potrjujejo, da v LGB Radlje ob Dravi gospodarijo z zdravo in številčno stabilno srnjadjo. Lani je bilo v loviščih bazena uplenjenih tudi 27 glav jelenjadi od načrtovanih 35, kar je 78 % načrtovanega. Skupaj z eno izgubo zaradi cestnega prometa je bil odvzem iz lovišč 80 % od načrtovanega, kar je približno na ravni odvzema v LUO, ki ima povprečno 83 % odvzem jelenjadi iz lovišč. Leta 2009 je bil načrt odvzema gamsov iz lovišča 37 glav. Skupaj z eno izgubo je bil realiziran 92 %,

kar se približuje povprečju LUO, kjer znaša 95 %. Pri tem je treba dodati, da v nekaterih družinah že opozarjajo na manjše število gamsov v lovišču, tako da že načrtujejo manjši odstrel. Večja je razlika med načrtovanim odvzemom divjega prašiča iz lovišč in njegovo realizacijo. Tako je bilo za odvzem načrtovano 25 glav, realizacija skupaj z eno izgubo pa je bila 9 glav ali 36 %. Realizirani načrt odvzema 36 % kaže na realno trenutno stanje številčnosti divjega prašiča v LGB Radlje ob Dravi. Pri mali divjadi je načrt odstrela v normalnih mejah, izstopa le odstrel kun belic (123 %), ki pa navzgor ni omejen. Na koncu poročila je predsednik Mithans med drugim poudaril: »Pred nami je 17. april, vse slovenska akcija OČISTIMO SLOVENIJO V ENEM DNEVU. Pokažimo širši okolici, da smo lovci res varuhi narave

in da nam ni mar, kaj bo z našimi zelenimi logi jutri.»

Predsednik LZ Maribor in podpredsednik LZS B. Kurnik je v svojem nagovoru pozdravil lovce in goste ter pohvalil, da lovci LGB Radlje ob Dravi ohranjajo tradicijo vsakoletnih preglednih lovskih razstav. Med drugim je tudi poudaril, da je v Sloveniji 21.200 lovčev, da je njihova povprečna starost 55 let, pred člane lovske organizacije pa se postavljajo vedno nove naloge. Zbrane je tudi seznanil, da Lovska zveza Slovenije izvaja aktivnosti za ustanovitev zavoda za lovstvo Slovenije, ki bi bil sestavljen iz več strokovnih služb, saj je zdaj Zavod za gozdovne Slovenije edini, ki določa letni načrt odvzema števila divjadi iz lovišč.

Zbrane je pozdravil tudi predsednik KS Remšnik B. Gašper, ki je v svojem nagovoru pohvalil dobro sodelovanje lovcev s krajevno skupnostjo in vsemi uporabniki prostora. Lovcem se je zahvalil za vse, kar storijo za ohranjanje čiste narave in prostoživečo divjad.

Pester kulturni program so pripravili rogisti z Mute, domača vokalna skupina pod vodstvom **Martine Resnik** in mladi harmonikarji z Remšnika. Po končanem programu in odprtju razstave so si jo poleg lovcev in gostov, med katerimi je bil tudi župan Občine Radlje ob Dravi in poslanec v državnem zboru **Alan Bukovnik**, ogledali še številni obiskovalci od blizu in daleč pa tudi učenci Podružnične šole Remšnik.

Mag. Jože Marhl

Nova generacija lovskih čuvajev na Koroškem

Med njimi tudi prva lovka

Slovenski lovci že od nekdaj veliko pozornosti namenjamo tudi sprotnemu lovskemu izobraževanju. Predvsem pozimi, ko ne miruje samo narava, ampak smo nekoliko manj dejavni v loviščih, se radi udeležimo marsikaterega lovskega tečaja, predavanja ali si ogledamo razstave. Večina med nami se namreč nadvse dobro zaveda, da je pri odgovorni gojitvi divjadi, pri opravljanju lovskih funkcij, predvsem pa pri lovu lahko uspešen le tisti lovec, ki ima širše lovsko znanje. Za organizirano lovsko izobraževanje v okviru letnega programa

*Komisije LZS za izobraževanje, ki jo prizadevno vodi **Ivan Žižek**, sicer član LD Ruše, se po opažanjih odloča vedno več slovenskih lovcev in lovčev. Pri tem starost ni ovira in verjetno tudi nikoli ne bo.*

Vedno večje zanimanje za lovsko izobraževanje le še dodatno dokazuje, da smo »lačni« in potrebni sprotnega in dodatnega lovskega znanja. Predvsem se je to pokazalo lani, ko se je za izobraževanje v programu lovskih čuvajev odločilo izredno veliko lovcev. Tudi letos ni bilo nič drugače na območju Prlekije in Koroške. Torej tam, kjer že dolgo ni bilo tovrstnega izobraževanja. Že pred leti, predvsem pa lani, ko naj bi bila na vrsti tudi Koroška, se je za izobraževanje lovskih čuvajev prijavilo veliko kandidatov. Zato ni treba posebej poudarjati, kakšno razočaranje in negotovanje sta sledili, ko je Koroška izpadla. Omeniti velja, da je lani imelo v vseh 19 koroških LD do konca leta izpit za lovskega čuvaja 129 lovcev, katerih povprečna starost

v gasilskem domu v Kotljah in v Gostišču Kovač v Podgorju. Vodja tečaja je bil **Dušan Leskovec**, predsednik Koroške lovske zveze (KLZ). Za tekoč potek tečaja je po službeni dolžnosti skrbel vsestranski strokovni tajnik **Franc Praznik**. »Ves čas tečaja so koroški tečajniki resno in prizadevno sodelovali s predavatelji. Bili so tudi drugače dobro organizirani in so poskrbeli tudi za dodatno učenje. Izvolili so tudi svoj petčlanski razredni odbor, ki ga je nadvse prizadevno vodil najstarejši tečajnik 69-letni **Roman Jožef Grah**, član LD Golavabuka. Sploh so bili letošnji slušatelji izredno zainteresirani in prizadevni, saj so se redno udeleževali vseh predavanj. Zato je bil tudi končni uspeh nad pričakovanji. Od 78 prijavljenih slušateljev jih je zaključni izpit uspešno opravilo 73. Še najbolj razveseljivo je, da je izpit za lovskega čuvaja uspešno opravila tudi **Janja Razgoršek**, članica LD Slovenj Gradec, in tako postala prva koroška lovka z izpitom za

februarja pravo izpitno vzdušje in lovsko druženje. Prihodnji koroški lovski čuvaji so se dobro pripravili tudi za zaključni izpit. Vsi so se oblekli v lovske kroje in tudi tako presenetili člane izpitne komisije. Nad urejenostjo koroških tečajnikov je bil še posebno navdušen prof. dr. A. Bidovec, ki nam je zaupal, da sam sicer pogosto ne obleče lovskega kroja, a poudaril, da prav zato ceni koroške lovce, ki tudi tako spoštujejo lovsko tradicijo.

Predsednika izpitne komisije, mag. S. F. Kropeta, smo vprašali, s kakšnim znanjem so koroški kandidati prišli na zaključne izpite? »Kolikor mi je znano, so se zelo dobro organizirali in tako delovali tudi ves čas predavanj. Sami so poskrbeli tudi za dodatne oblike učenja na podlagi učnega programa in pisnih gradiv, seveda brez predavateljev. Koroški slušatelji so pokazali dobro znanje. Opazna je kar precejšnja razlika v znanju od prejšnjih generacij,« je še poudaril Kropeta.

Za letošnje izobraževanje, ki

Foto: F. Rober

Ob zaključku strokovne ekskurzije na Notranjskem je nastala spominska fotografija 73 novih koroških lovskih čuvajev.

je kar 61,5 leta. Lovskočuvajsko službo jih je pogodbeno, t. j. poblašeno, opravljalo le 67. Morda sta prav v tem tudi vzrok in povod, zakaj se je v letu 2010 za izobraževanje lovskih čuvajev prijavilo kar 78 koroških lovcev in lovka. Lovske družine so za svoje potrebe prijavile in tudi poravnale stroške izobraževanja za 49 tečajnikov, medtem ko se je 29 slušateljev izobraževalo na svoje stroške.

Na Koroškem je teoretični del lovskočuvajskega tečaja potekal od 29. januarja do 23. februarja

lovskega čuvaja,« je veselo poudaril Praznik.

Kandidati so poleg ustnega ključnega zagovora pred komisijo, ki jo je imenoval Minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v sestavi: mag. **Srečko Felix Kropeta**, predsednik, dr. **Klemen Jerina**, prof. dr. **Andrej Bidovec**, mag. **Janko Mehle**, **Sašo Novinec**, **Alojz Marn** in **Martin Krajnc** – vsi, razen dr. Jerine, so tudi lovci – morali napisati tudi seminarsko nalogo. Na sedežu Koroške lovske zveze v Pamečah je bilo zadnje dni

je bilo sploh prvo za lovske čuvaje na Koroškem, ima nemalo zaslug **Roman Jože Grah**, saj je kot član UO LZS znal pravilno predstaviti potrebo po tem izobraževanju. »Izpit za lovskega čuvaja je med lovci zagotovo najbolj cenjen. Pa ne samo zaradi značke lovskega čuvaja, ampak predvsem zaradi pridobljenega dodatnega širokega strokovnega znanja. Sam verjetno nikoli ne bom pogodbeno opravljal lovsko čuvajske službe, mi bo pa pridobljeno znanje zagotovo v veliko korist pri opravljanju lovskih

funkcij in pri lovskem poslanstvu v prihodnje,« je zatrdil.

Prva koroška lovka z izpitom za lovskega čuvaja, 28-letna **Janja Razgoršek**, mati dveh otrok, je povedala, da je lovka že sedem let. »Lovca je tudi moj mož Zvonko. Ker sva oba člana LD Slovenj Gradec, greva večkrat tudi skupaj na lov. Za izobraževanje lovskega čuvaja sem se odločila predvsem zaradi želje po nadgradnji splošnega lovskega znanja.

Zaenkrat lovskočuvajske službe ne bom opravljala pogodbeno, ker imamo v naši LD trenutno dovolj lovskih čuvajev. Menim pa, da lahko tudi lovke prav tako zavzeto in uspešno opravljamo to pomembno lovsko poslanstvo kot naši kolegi,« je še dodala simpatična koroška lovka.

Novi generaciji koroških lovskih čuvajev (čeprav vsi ne bodo takoj pogodbeno opravljali te službe in zato ne bodo nosili tako zaželenega cenjenega službenega znaka lovskega čuvaja) bo gotovo ostala v lepem spominu tudi Notranjska, predvsem lovska strokovna ekskurzija na Mašun. Čeprav so si mnogi že kot lovski pripravniki ali kot turisti ogledali Cerknisko jezero, grad Snežnik in Polharski muzej ter so že bili na Mašunu, se bodo še dolgo radi spominjali zaključka izobraževanja za

Novi koroški lovski čuvaji so člani izpitne komisije, ki jih je vodil mag. Srečko Kropce, presenetili z dobrim znanjem, pa tudi zato, ker so za to priložnost vsi oblekli lovski kroj.

lovske čuvaje; predvsem slavnostne podelitve spričeval in bronastih značk »lovski čuvaj« v Gostišču Herblan. Ob odsotnosti predsednika LZS so spričevala izročili Dušan Leskovec, Roman Grah, član UO LZS, in Franc Praznik. Ne nazadnje se bodo spominjali tudi snidenja z znanima notranjskima lovčema, **Tonotom Marinčičem**, vodjo LPN Jelen - Snežnik, in **Gregorjem Bolčino**, strokovnim sodelavcem LZS. Marinčič jim je spregovoril o upravljanju z divjadjo in o raziskovalnem pro-

jektu na velikih zvereh v tem območju. Bolčina pa jim je privlačno spregovoril o sežniških gozdovih in o zgodovini gozdarsko-lovskega centra Mašun, o naseljevanju jelenjadi in varovanju velikih zveri v tem delu Slovenije. Zaradi dežja in toče je moral **Jure Pagon**, cenjeni vodnik psa krvosledca, učno uro po krvnem sledu organizirati kar v Polharskem muzeju. Izobraževalno lovsko druženje koroških lovcev na Notranjskem je s predstavitev različnih pripomočkov za oponašanje jelenjega rukanja popestril priznani rukač **Pavel Nared**. Na nekajurno bivanje na Mašunu jih bo spominjal tudi kožuh medveda, ki je bil le nekaj ur prej ustreljen v snežniških gozdovih.

Franc Rotar

Sto let od prve svetovne lovske razstave

Letošnji lovski sejem v Brnu rekordno obiskan

Leto se je začelo s pestro ponudbo lovskih, ribiških in drugih sejmov. Prve dni februarja je bil v Dortmundu v Nemčiji eden največjih lovskih sejmov v Evropi. Na njem se je kot poseben gost predstavila tudi sosednja Hrvaška lovska zveza. Konec februarja je bil med privlačnejšimi tudi lovski sejem v Salzburgu. Med letošnjimi evropskimi sejmi lovstva, ribištva, gozdarstva in kmetijstva je bil zagotovo zanimiv tudi v **Brnu** na Češkem. Čeprav si je tudi sejem v Brnu ogledalo nekaj slovenskih lovcev iz zamejstva,

je bil za naše lovce (predvsem zaradi bližine) še najbolj zanimiv in privlačen največji strokovni sejem lova in ribolova v južni Avstriji, Alpe-Jadran v **Celovcu**, ki je bil od 26. do 28. marca. Na obeh sejmih se je s svojim razstavnim prostorom uspešno predstavila tudi Lovska zveza Slovenije.

V drugem največjem gospodarskem in univerzitetnem češkem mestu Brno je bil letos v okviru praznovanja **100-letnice 1. svetovne lovske razstave**, ki je bila prvič organiziranaavnega leta 1910 na Dunaju in v Pragi, v Brnu od 21. do 28. marca organiziran največji **tradicionalni češki sejem lovstva, ribištva, kmetijstva, gozdarstva in čebelarstva**. Češki lovci, ribiči, čebelarji, kmetijci, gozdarji in lesarji, ki zelo tesno in uspešno delujejo pod okriljem ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, so tudi tokrat strnili znanje, organizacijske sposobnosti in tudi sredstva ter organizirali sejem, ki ga je obiskalo okrog 130.000 obiskovalcev. Glavni pokrovitelji lovskega sejma so bili: **SILVA REGINA - JAGD**, fakultete za lesarstvo, gozdarstvo in kmetijstvo, Češko-moravska LZ (Češkomoravske myslivecke jednote) (ČMLZ), *Lesy České republiky* in *Vojenske Lesy a statky* ter uprava sejmišča Brno. Odprl ga je **Jakub Šebesta**, češki minister za kmetijstvo, in to kar dvakrat. Odprtja lovskega sejma, ki so ga popestrili lovski rogisti, so se poleg nekaterih vidnih čeških politikov, gospodarstvenikov in predstavnikov fakultet udeležili tudi **Jaroslav Palas**, predsednik in generalni sekretar **Jaroslav Kostečka** ter častni predsednik češko-moravske lovske zveze prof. **Josef Hromas** ter predstavniki pokroviteljev.

Na velikem sodobnem sejmišču v Brnu se je letos predstavilo veliko razstavljalcev iz 36 držav. Lovcem je bil namenjen privlačen in že na daleč najbolj opazen okrogel sejmiski paviljon, ki ga pokriva visoka kupola, in je tudi svojevrsten arhitekturni in gradbeni dosežek. Paviljon, ki v premeru meri 120 metrov, ima ob strani kar dve nadstropji razstavnih površin. Poleg češko-moravske in slovaške LZ, gozdarjev, lesarjev, čeških sokolarjev in lovskih kinologov sta se v njem privlačno predstavila tudi Narodni češki kmetijski muzej in Lovski muzej St. Anton iz Slovaške. Zanimiv in privlačen je bil tudi s steklenimi stenami

Medtem ko je kakovost lovskega izobraževanja pri nas, če ga primerjamo z drugimi evropskimi lovskeimi deželami, na zelo visoki ravni, po najnovejši (ne)juradni februarjski ugotovitvi UO LZS menda ta ocena ni najbolj pozitivna in pohvalna za izobraževanje lovskih čuvajev. Tako nekako je bilo mogoče zaslediti v uvodniku aprilske številke Lovca. Čeprav je dr. **Marjan Toš** v uvodniku zapisal le tiste besede in ocene, ki so bile morda izrečene prehitro in pavšalno, zagotovo pa ne ob pravem času, je že sama misel o neučinkovitem izobraževanju lovskih čuvajev povzročila kar precej negotovanja in odprla mnoga vprašanja. Morda je ocena, ki je bila izrečena prav na Koroškem na februarjski seji UO LZS, kjer sploh veliko pozornosti namenjajo lovskeemu izobraževanju, toliko bolj odmevala med koroškimi lovci. Čeprav nova generacija koroških lovskih čuvajev v taki oceni gotovo ni mogla biti zajeta, saj jih do takrat ni še nihče ocenjeval, je bilo razočaranje vseeno začititi tudi med novimi čuvaji! Pravijo namreč, da si slovenska lovska organizacija s takim početjem dela medvedjo uslugo! Takšno javno razmišljanje in ocenjevanje sta zagotovo voda na mlin tistim, ki komaj čakajo, da pod svoje okrilje prevzamejo še lovskega izobraževanje. Kaj bo potem ostalo lovčema, se upravičeno sprašujejo mnogi slovenski lovci? Tudi koroški, ki so za več znanja pripravljeni prispevati iz lastnega žepa. Zato miselnost, da pri nas lovske čuvaje izobražujemo »na zalogo«, z bolj malo znanja, da pri tem nastaja nepotreben strošek, je zelo napačna! Ne glede na vse nove ocene in mnenja lahko brez dlake na jeziku zapišemo, da smo na celotno slovensko lovskega izobraževanje, ki zajema kar šestnajst izobraževalnih področij, lahko zelo ponosni in ga ne kaže poenotiti, poniževati, poslabševati ali celo zmanjševati. To zagotovo velja tudi za izobraževanje lovskih čuvajev!

F. Rotar

zaprt razstaveni prostor, v katerem so bila razstavljeni razna lovska oblačila, pokrivala, obuvala in drugi lovski pripomočki, pa tudi stare lovske uniforme, ki so jih v minulem stoletju nosili poklicni logarji in lovci nekaterih evropskih lovskih držav. Med njimi ni bilo slovenskega lovskega kroja, bila pa je nekdanja uniforma srbskega lovca. Tudi nekatere pripravljene lovne živali iz Severne in Južne Amerike, Azije, Afrike in Evrope so pritegnile mnoge obiskovalce. Iz osrednje Afrike, iz Kameruna, je bila na ogled ena najbolj strupenih kač na svetu (*Bitis galonika*), za katero ni protistrupa.

V Brnu se je prepoznavno in dovolj zanimivo predstavila tudi LZ Slovenije, ki je bila na sejem povabljen kot posebna gostja in je bila deležna brezplačnega razstavnega prostora. To je samo dokaz, da si češki lovci zelo želijo tudi našo prisotnost na njihovih sejmih. Ker je LZS hkrati sodelovala kar na dveh lovskih sejmih – v Celovcu, s

kretarja LZS, kožuh volka, ki ga je leta 2007 v lovišču LPN Snežnik - Kočevska Reka uplenil **Jože Gril**, član LD Ribnica, in kožuh risa, ki ga je prav tako v lovišču LD Banja Loka, leta 1986, uplenil mag. Štefan Vesel. Čeprav smo imeli razstaveni paviljon v drugem nadstropju, kamor je bilo treba peš, so nas obiskali številni obiskovalci. Med njimi so bili naši stari prijatelji iz češko-moravske in slovaške LZ, profesorji s fakultet in predstavniki drugih razstavnih prostorov. Predsednik (ČMLZ) Jaroslav Palas je ob obisku dejal, da češki lovci zelo cenijo dobro sodelovanje z LZS, ki je tudi na Češkem zelo cenjena. Zlasti še cenijo, da se LZS udeležuje tudi njihovih sejmov, na katerih se slovansko lovsko prijateljstvo samo še utrjuje in širi, kjer izkušnje s področja lovstva, izobraževanja in kulture niso nobena skrivnost. »Osebnih kontakti so tisti, ki gradijo trden most med češkimi in slovenskimi lovci,« je poudaril Palas.

Foto: E. Mealden

Čeprav je bil naš razstaveni prostor v drugem nadstropju, do koder je bilo treba prehoditi kar nekaj stopnic, so ga obiskali mnogi, tudi številne skupine lovskih rogistov, med njimi dr. Štefan Hakel, vidni funkcionar Češko-Moravske LZ (tretji z desne).

so bili deležni tudi pozornosti v obliki šilčka pravega slovenskega žganja in kozarca dobrega vina. Tudi po naši gostoljubnosti in odprtosti smo že znani po Evropi. Naše gostoljubnosti so bili deležni tudi mnogi češki rogisti, ki so z vrhunskim igranjem še dodatno popestrili dogajanje na razstavnem prostoru. Njim sva poklonila monografijo **Jožeta Grleca**, katerega skladbe za lovske rogove poznajo tudi na Češkem.

Tudi sicer se je ves teden nekaj dogajalo. Vsak dan so na

modni reviji predstavili lovska oblačila za lov in prosti čas. Na svoj račun so prišli tudi ljubitelji lovske kinologije in sokolarstva. Oboje, še posebno sokolarstvo, je na Češkem kar dobro organizirano. Sokolarska zveza šteje 520 članov in je menda četrta največja na svetu. Nekaj novih modelov lovskih pušk je predstavila tudi Češka Zbrojovka, ki je bila leta 1936 ustanovljena v Sineah. Za pravo lovsko vzdušje so poskrbele skupine rogistov, ki so tekmovali tudi posamično, ter tekmovalje v oponaša-

Naš razstaveni prostor je obiskala tudi delegacija Češko-Moravske LZ. Na fotografiji (od leve) Jaroslav Kostečka, Jaroslav Palas, Mitja Kersnik, prof. Josef Hromas in Franc Rotar.

svojim standardnim razstavnim programom – se je vseeno predstavila tudi v Brnu. Le malo iznajdljivosti in ročnih spretnosti je bilo potrebnih in naš razstaveni prostor je bil nared. Vse sta pravočasno uredila **Mitja Kersnik**, strokovni sodelavec LZS, in **Franc Rotar**, vodja odbora za sejmsko dejavnost pri LZS. Začasno slovensko sejmsko »ozemlje« na Češkem so tudi tokrat krasile vrhunske slovenske trofeje: medvedov kožuh, ocenjen s 364,48 CIC točke, ki ga je leta 1973 v LD Banja Loka uplenil **Alojz Vesel**, oče mag. Štefana Vesela, generalnega se-

Predzadnji dan sejma so nas obiskali tudi nekateri člani Društva slovenskih lovcev Furlanije - Julijske krajine – Doberdob, ki so na Češko prispeli z avtobusom. Zamejski televizijski snemalec **Pino Rudež** je za oddajo *Zelena bratovščina* posnel nekaj utrinkov s sejma. Mnogi obiskovalci so nas obiskali tudi zaradi privlačno razstavljenih slovenske lovske literature; še posebno so bile razgrajbljene številke *Lovca* in žepna brošura *Sledi divjadi - sesalcev*. Zagotovo je bila tudi najbolj iskana značka 100 let LZS. Tisti, ki so jo dobili, so bili nadvse srečni! Nekateri

Tudi v tistem delu Češke, kjer nadvse uspešno deluje Češko-Moravska LZ, ki šteje nekaj več kot 95.000 lovcev, ki gospodarijo z okrog 6,9 milijona hektarjev površin, so se tamkajšnji lovci že v preteklosti vedno znova spraševali, ali imajo v svojih loviščih sploh toliko divjadi, kot jih približno ocenjuje uradna statistika. Da bi vsaj malo nevednim in vedno bolj nezaupljivim lovcem dali zeleni okvirni odgovor, je Češko-Moravska LZ že pred desetletjem izdala javni plakat o gibanju odstrela divjadi, in sicer od leta 1924 do 2004.

Davnega leta 1924 so lovci odstrelili 2.892 glav jelenjadi; leta 1930 5.145; 1950 že 4.997, 1960 – 10.465, 1970 – 15.158 in leta 2004 že 19.522 glav jelenjadi. Leta 1924 je bil pri parkljasti divjadi največji odstrel pri srnjadi, saj so lovci odstrelili 23.218 glav; nato leta 1930 že 10 tisoč več. Tudi leta 1950 so odstrelili okrog 15 tisoč glav srnjadi več. Leta 1960 – 66.711 in deset let pozneje 66.610. Leta 2004 že 120.996 glav srnjadi. Tudi pri divjih prašičih so zanimivi podatki. Leta 1924 so jih odstrelili 1.258, šest let pozneje 2.955, čez dvajset let samo 1.305, leta 1960 – 5.386, deset let pozneje 8.351 in leta 2004 že 121.996 divjih prašičev. Še najbolj pestro je bilo gospodarjenje s poljskim zajcem. Leta 1924 so jih češko-moravski lovci odstrelili 875.584, čez šest let že 1.334.019, nato leta 1950 1.054.292, leta 1960 samo še 715.975 zajcev. Odstrel se je leta 1970 spet povečal, saj so jih odstrelili nekaj več kot milijon, leta 2004 pa samo še 65.648 zajcev. Tudi podatki o odstrelu fazanov kažejo, da se je od leta 1924 do 2004 marsikaj dogajalo. Leta 1924 so jih odstrelili 101.868; leta 1930 315.993; leta 1960 že 3.170.008 in leta 2004 samo še okrog 600.000. Res zanimivi in zgovorni podatki!

F. Rotar

Foto F. Rotar

Obiskali so nas tudi nekateri člani Društva slovenskih lovcov F-JK – Doberdob s predsednikom dr. Evgenom Malalanom na čelu. TV snemalec Pino Rudež je nekaj kadrov posnel tudi za TV oddajo Zelena bratovščina.

nju jelenjega ruka. Na letošnjem evropskem prvenstvu na Poljskem bodo Češko zastopali: **Jan Brtnik, Tomaž Třeskt in Ljubomir Doležal**, vsi študenti gozdarske fakultete. Skratka, lovski sejem v Brnu in naša udeležba na njem sta zagotovo opravčila svoje stoletno poslanstvo.

Franc Rotar

38. srečanje SLPZ in rogistov bo v Trstu

Organizator: Društvo slovenskih lovcov Furlanije - Julijske krajine – Doberdob

Komaj se je 29. maja na Ptuj in okolici uspešno končalo letošnje **37. srečanje SLPZ in skupin rogistov**, so se začele priprave tudi za 38. srečanje, ki bo 28. maja 2011 v Trstu in okolici. Nekaj sestankov smo imeli že prej. Naslednjo organizacijo srečanja, ki se ga vedno raje udeležujejo lovski pevci in rogisti iz Slovenije, zamejske avstrijske Koroške in Italije, pa tudi iz sosednje Hrvaške, je prevzelo **Društvo slovenskih lovcov Furlanije - Julijske krajine – Doberdob (DSLJ)**, ki ga že nekaj let dokaj uspešno vodi zamejski Slovenec dr. **Evgen Malalan**.

Čprav je do maja prihodnje leto še daleč, zamejski slovenski lovci ničesar ne želijo prepustiti zgolj naključju. Tako so že prve dni letos imenovali ožji organizacijski odbor, v katerem so poleg dr. **Evgena Malalana**, ki ga vodi, še: **Žarko Šuc, Erik Husu,**

Marko Milič in Stanko Budin, predsednik LPZ Doberdob, ki je sploh edini lovski pevski zbor v Italiji. Tamkajšnji slovenski lovci so doma in tudi v matični domovini znani kot delavni, gostoljubni in že po tradiciji tudi dobri organizatorji. Vsake naloge in organizacije se lotijo nadvse zavzeto in prizadevno. Še posebno natančni so, kadar prevzamejo organizacijo lovskega srečanja in strokovnih ekskurzij. Odmaknjena leta 1994 so bili že organizatorji 21. srečanja slovenskih LPZ in rogistov v Boljuncu (v Občini Dolina) pri Trstu. Takrat so se kot organizatorji in gostitelji zelo izkazali.

Ker bo 38. srečanje lovskega pevcev in rogistov kar precej stalo, po prvih izračunih bo organizator moral zbrati nekaj deset tisoč evrov, društvo in njihov pevski zbor pa nimata toliko denarja, so že začeli iskati sponzorje v Italiji in matični domovini. Februarja je bila v Repniču 1. seja za pripravo srečanja. Dobro in odgovorno se namreč zavedajo, da srečanje v Trstu in okoliških zamejskih kraških vaseh ne bo veliko pomenilo samo nastopajočim glasbenim skupinam in lovcem, ampak tudi tamkajšnjim občanom in ljubiteljem slovenske lovske in domače pesmi. Zato so se pomembnega sestanka poleg članov organizacijskega odbora udeležili tudi: odbornica za kulturo in šport **Monica Hrovatin**, ki je zastopala Občino Zgonik, županja Občine Dolina **Fulvia Premolin**, za SSO je prišel predsednik **Drago Štoka**, SKGZ in Zvezo slovenskih kulturnih dru-

Foto F. Rotar

Predstavniki lovskega, kulturnega in političnega življenja so se v idilični zamejski kraški vasi Repnič, kjer imajo naši slovenski lovski rojaki svoj sedež, okvirno že dogovorili, kako bodo organizirali 38. srečanje v Trstu in okolici.

čanje. Dr. Malalan je povedal, da bo osrednji skupni nastop vseh lovske glasbenih skupin v središču Trsta, pri pomorski postaji Promo Trieste. Še prej naj bi v občinah Milje, Dolina, Repentabor, Zgonik in Devin – nabrežinski občini – potekali tudi samostojni nastopi pevcev in rogistov. Največje še odprto vprašanje je, kako zagotoviti dovolj denarja za organizacijo srečanja, ki bo zagotovo največja in odmevna lovska glasbena prireditel v Italiji in Sloveniji v letu 2011. Velik kulturni dogodek bo zagotovo še bolj utrdil čezmejno kulturno, politično in lovsko sodelovanje. V središču Trsta namreč še nikoli doslej ni pelo slovenske pesmi in igralo na lovske rogove več kot 500 nastopajočih lovcov. Zato so se vsi udeleženci sestanka zavezali, da bodo v svojih organizacijah in občinah storili vse, da bodo pravočasno zagotovljena tudi potrebna finančna sredstva za 38. srečanje. Drago Štoka, ki je že mnogo let na čelu zamejskih Slovencev, je poudaril, da bosta obe krovni organizaciji podprli srečanje, in tudi obljubil, da se

bo glede finančne pomoči pogovoril z ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu. Svoj delež bo prispevala LZ Slovenije, ki bo pokroviteljica 38. srečanja v zamejski Furlaniji - Julijski krajini. Organizatorjem bo ves čas v pomoč tudi Komisija LZS za kulturo in stike z javnostjo, ki jo uspešno vodi predsednik **Marjan Fortin** s svojimi sodelavci.

Franc Rotar

Nagrada Tončke Čeč lovskim pevcem iz revirjev

Pod okriljem LZS in njene komisije za kulturo že leta zelo uspešno deluje veliko lovske pevskih zborov, okteto in skupin lovske rogistov, med katerimi je s svojo odprtostjo, načrtnim delom in dobrim petjem zagotovo prepoznan tudi **Lovski pevski zbor ZLD Zasavje - Trbovlje**, ki je svojo zelo uspešno pot začel leta 1978. Revirski lovski pevci, na čelu katerih je že nekaj let neutrudni in nadvse prizadevni predsednik **Stane Bizjak**, s svojim petjem, pristrčnostjo, dobro voljo in kulturnim duhom ne navdušujejo samo lovcev, ampak tudi druge ljubitelje lovske, domače in narodne pesmi v Zasavju in drugod po Sloveniji in v tujini. In to že več kot 30 let! Ubranemu petju revirskih pevcev radi prisluhnejo še drugi slovenski lovci - pevci. V okviru zbora deluje tudi skupina lovske rogistov. Skromni kot so, svojih dosežkov na področju širjenja in

plemenitena slovenske lovske kulture nikoli niso pripisovali samo zdaj sodelujočim pevcem, ampak tudi vsem tistim, ki so v minulih tridesetih letih z vso ljubeznijo, pripadnostjo in odrekanjem pomagali pisati zgodovino organiziranega lovskega petja v dolini Save, v revirjih. Zelo spoštljivo se spominjajo svojih nekdanjih prijateljev, ki so s svojim glasom dopolnjevali lepo lovsko petje. Ponosni so na svoje nekdanje pevovodje, ki so jih popejlali do zdajšnje prepoznavnosti in uspehov.

LPZ ZLD Zasavje - Trbovlje je za svoje dolgoletno nadvse uspešno lovsko kulturno poslan-

vo je zelo cenjeno tudi v revirjih, predvsem v Občini Trbovlje. Ob letošnjem kulturnem prazniku je Lovski pevski zbor ZLD Zasavje - Trbovlje na pobudo komisije za občinska priznanja, ki ji predseduje spoštovani **Andrej Gačnik**, ter na temelju sklepa občinskega sveta Občine Trbovlje dobil *nagrado Tončke Čeč*. Izročil jim jo je trboveljski župan in poslanec **Bogdan Barovič** ob prisotnosti Andreja Gačnika. Nagrado je prevzel predsednik revirskih lovskih pevcev **Stane Bizjak**. V občini podeljujejo to nagrado od leta 1996, in sicer za dosežke, ki prispevajo k boljšemu, kakovostnejšemu in prijaznejšemu

Vzgojiteljica **Branka Rolih Frančič** in lovec **Andrej** s skupino otrok (2 do 4 leta), *Sončkov*

Foto: F. Rotar

Ob letošnjem kulturnem prazniku je občinsko nagrado *Tončke Čeč* prejel LPZ ZLD Zasavje - Trbovlje. Župan trboveljske občine in poslanec **Bogdan Barovič** je nagrado izročil predsedniku zbora **Stanetu Bizjaku**.

stvo prejel mnoga priznanja. LZ Slovenije je v minulih letih zboru podelila red za lovske zasluge II. in III. stopnje in ob 30-letnici tudi zlato plaketo slovenske lovske kulture. Kar nekaj revirskih lovskih pevcev s ponosom nosi Gallusov bronasti, srebrni in zlati znak, kar samo še dokazuje, da tamkajšnji lovske pevci z dušo in srcem pripadajo ljubiteljskemu petju. Lovski pevski zbor je redni udeleženec občinskih in območnih revij pevskih zborov. Vsa leta sodeluje tudi na vseh srečanjih slovenskih pevskih zborov in rogistov. Bil je tudi organizator 2. srečanja starešin LD (leta 2000) v Trbovljah. Tradicionalno organizira samostojne in kombinirane nastope, koncerte ter se sploh zelo rad odzove na sleherno povabilo iz Slovenije in tujine. Ob lanskem državnem prazniku so tudi revirski lovske pevci sodelovali v slavnostnem nastopu **Iztoka Kovača** v Cankarjevem domu. Ob 20. obletnici je zbor izdal svoj CD, ob 30-letnici pa tudi DVD.

Njihovo ljubiteljsko poslan-

stvo življenju občanov ter so zato izjemno pomembna za razvoj in ugled občine. Zagotovo so to tudi dosežki na področju ljubiteljskega petja. Omeniti velja, da nagrada vsem dobitnikom veliko pomeni, saj se imenuje po njihovi nekdanji rojakinji, rojeni Trboveljčanki, borki za delavske pravice, ki je bila večkrat zaprta, nazadnje leta 1943 v Auschwitzu, kjer je tistega leta tudi umrla za posledicami tifusa. Leta 1953 je bila *Tončka Čeč* razglašena za narodno heroinjo.

F. Rotar

OPRAVIČILO

Spodaj podpisani se opravičujem lovskega prijatelju **Martinu Kežmanu** za izrečene besede na javnem mestu. Zavedam se, da sem ga s svojim nepremišljenim dejanjem ter besedami globoko prizadel in se mu zahvaljujem, ker je odstopil od tožbe.

Za storjeno se še enkrat iskreno opravičujem.

Igor Ogorelec
Dobova, 15. 4. 2010

Kaj delajo živali pozimi?

Kaj delajo živali pozimi, so se v mrzlih dneh spraševali *Sončki*, otroci iz Vrta Krkine lučke pri osnovni šoli Vavta vas. Pobuda za tako razmišljanje je bila prazna ptičja hišica na vrtu vrta, kamor so prileteli ptički, da bi si napolnili prazne in premražene trebuščke. Tako je nastala ideja za novo temo, ki so jo otroci s pomočjo vzgojiteljic poimenovali kar *Kaj delajo živali pozimi?* Začeli so zbirati fotografije gozdnih živali, se spraševali, katere živali pozimi spijo in katere so tiste, ki je ne prespijo, s čim se hranijo, kaj delajo ... Da bi vse to izvedeli, so v skupino povabili lovca **Andreja** iz **LD Dolenjske Toplice**. Lovec je prišel v lovske obleke, s seboj pa prinesel tudi nekaj živali in fotografij. Tako so si otroci lahko ogledali srni-

co »bambija«, racmana, polha, pobožali so kožo lisice in jazbeca. Lovec je otrokom razložil, katere živali so tiste, ki pozimi spijo in kako lovci skrbijo za živali, ki pozimi ne spijo. S seboj je prinesel tudi semena za ptičke, ki so jih otroci skupaj z vzgojiteljico natresli v ptičjo hišico. Obljubili so, da bodo vestno skrbeli za lačne ptice. Na koncu so se otroci lovcu zahvalili s pesmijo o lisički in izrazili željo, da bi jih v prihodnje še obiskal.

Branka Rolih, vzgojiteljica Vrta Krkine lučke, *OŠ Vavta vas*

Naravoslovna dneva OŠ Sladki Vrh

Aprila so na naši šoli potekali naravoslovni dnevi. V prvem razredu smo se odločili, da bomo dva dni spoznavali

Fotografirali smo se pod prežo **LD Paloma - Sladki Vrh**.

živali naših gozdov. Živimo v prelepem kraju, obdajajo nas travniki, sadovnjaki in seveda gozdovi. Žalostno bi bilo, da bi naši otroci spoznavali živali samo iz pravljič, slik in računalnikov. Doživeti jih morajo drugače! Za to je poskrbel naš domačin lovec **Srečko Černič**, član **LD Paloma Sladki Vrh**. Povabil nas je v lovsko kočo, kjer je pripravil zanimivo predstavitev. Učenci so uživali ob pogledu na razstavljene nagačene živali, o katerih so izvedeli tudi veliko novega. Vprašanja so kar deževala. V prečudovitem pomladnem dopoldnevu, v zeleni dolini ob robu gozda, kjer stoji kočica, smo poslušali ptičje petje, si ogledali lovsko opazovalnico (prežo), solnico, krmišče ... Spoznali smo, kako pomembno vlogo imajo lovci za ohranjanje naših divjih živali v gozdu. Ugotovili smo, da lovci ne hodijo v gozdove, le da bi streljali živali; so tudi prijatelji narave, ki skrbijo za živali, še

posebno pozimi. Našemu prijaznemu lovcu smo se zahvalili za gostoljubnost. Obljubil nam je, da nas bo še obiskal. Ko smo se polni lepih vtisov vračali ob gozdu proti šoli, je Jan rekel: »Obrnil bom glavo kot sova in bom videl, kaj počnete zadaj.« Pogovor o živalih se je nadaljeval vso pot. Naslednji dan smo v učilnici reševali uganke o gozdnih živalih in pripravili kviz. Skupine so med seboj tekmovala, katera bo največ vedela o živalih. Moramo zapisati, da je bil rezultat zelo izenačen. To je dokaz, da so se učenci veliko naučili. Izdelali smo lutke iz kartona. Največ je bilo veveričk, lisic in zajčkov. Z njimi smo zaigrali in prikazali izmišljene dogodke iz gozda. Takšne »drugačne dneve« imajo učenci zelo radi. Seveda se moramo za to zahvaliti prijaznemu lovcu. Naslednje leto bomo znanje o gozdu nadgradili še v šoli v naravi.

Marjetka Gačnik
OŠ Sladki Vrh

Lovec Srečko Černič nam je povedal veliko zanimivega o divjih živalih.

Sedemdeset let je minilo, odkar je v veliko veselje očeta Edvina, železničarja, in mame Pavle, gospodinje, 25. januarja v gasilskem domu na Tržaški cesti v Logatcu privedel na svet prvorojenec **Edvard Lenarčič**. Starši so mu zaželeli, da bi mu rojnice prinesle srečno in dolgo življenje. Žal se je kmalu začela morija 2. svetovne vojne in oče, zaveden domoljub, je položil življenje na oltar domovine. Edo in mama sta ostala sama, se prebijala, kot sta vedela in znala. Mama je zaupala vanj, ga spodbujala pri učenju in mu pomagala, da je končal nižjo gimnazijo v Logatcu in učiteljske v Ljubljani.

Prvo zaposlitev je dobil v Osnovni šoli Gornji Logatec. Nato ga je leta 1965 pot življenja zanesla poučevat na OŠ Rakek, kjer so opazili njegove organizacijske sposobnosti dobrega sodelavca in prijatelja. Ker takih vrlin nima veliko ljudi v izobilju, so ga kmalu povabili na mesto poklicnega predsednika sindikata, potem za člana Izvršnega sveta Občine Cerknica ter še na kar nekaj drugih pomembnih položajev družbenega življenja, ki so ga naposled privedla do mesta predsednika Skupščine Občine Cerknica.

22. 3. 1982 so Edvarda sprejeli v LD Rakek, kjer se je začela njegova lovška pot. Opravil je izpit in začele so se vrstiti njegove zadolžitve in funkcije: od leta 1985 do 1988 je bil član UO LD, od 1. 1987 do 1989 je bil član Komisije za izobraževanje območne ZLD Notranjske – Cerknica; od 1. 1988 do 1990 je bil tajnik LD Rakek, od 1. 1989 do 1991 član UO ZLZ Notranjske, od 1. 1992 do 1994 blagajnik LD, od 1. 1996 do 2003 tajnik LD, od 1. 2003 do 2007 starešina LD, od 1. 2003 do 2007 član UO LD Notranjske, od 1. 2006 do 2008 član UO LZŠ. Še vedno aktivno opravlja zaupano mu funkcijo predsednika NO LD in predsednika ZLD Notranjske – Cerknica ter je še vedno tudi član UO LZŠ.

Ker neguje lepo slovensko pisano in govorno besedo, je dobil, lahko bi rekli, brez volitev, a v zadovoljstvo mnogih članov mandat za dopisnika brez omejitve. Njegove besede je slišati v trenutkih slovesa za našimi člani ali jih je mogoče prebrati v prispevkih v reviji Lovec.

Za vestno in požrtvovalno delo smo mu člani hvaležni. Za njegovo aktivno in požrtvovalno delo ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redoma III. in II. stopnje. Prav tako je prejel priznanje ZLD Notranjske – Cerknica in priznanje - plaketu LD Rakek.

A to še ni vse, s čimer smo se mu lovski tovariši želeli vsaj simbolično oddolžiti za njegovo delo. Njegovo delo v lovstvu je seglo tudi prek državne meje. Uspelo mu je sktati prave in prijateljske vezi z lovci LD Tetrieb iz Čabra v Gorskem Kotarju. Postal je tudi predsednik tričlanskega odbora ZLD Notranjske za sodelovanje s to prijateljsko hrvaško lovsko družino. Lovska zveza Hrvaške ga je za prispevek k prijateljskemu čezmejnemu sodelovanju odlikovala s svojim redom za lovske zasluge III. stopnje.

Naš Edo je aktiven tudi na drugih področjih življenja lokalne skupno-

sti in države, zato je prejemnik več državnih odlikovanj, prejel je tudi status veterana vojne za Slovenijo.

Ce mu rojnice že niso prinesle v življenje samo lepega, so mu naklonile zdravje, da je dočakal častitljiv 70-letni jubilej veder, zdrav in še vedno aktiven.

Lovci in prijatelji mu želimo še veliko lepih let med nami in tistimi, ki so mu v življenju najdražji.

LD Rakek – A. T.

Viljem Leban, častni član LD Čepovan, ki praznuje 80-letnico, se je rodil 29. 10. 1929 v družini šestih otrok v Kalu nad Kanalom, vasi na zahodnem delu

Banjske planote. Takrat je Primorska pripadala še Italiji, zato je Viljem hodil v italijansko osnovno šolo v domačem kraju. Med NOB je v osvobodilnem gibanju še kot otrok sodeloval kot kurirček. Po vojni je kot mladenič nekaj let pomagal pri obnovi porušenih hiš v domačem kraju. Jugoslovansko vojsko je služil od leta 1949 do 1951 v Kragujevcu v tovarni orožja, kjer se je izučil oz. pridobil poklic ključavničarja. Po vrnitvi iz vojske se je zaposlil pri Gradisu - Ljubljana. Svoje delo je opravljal po raznih krajih v Sloveniji in Bosni.

Leta 1953 se je poročil. V zakonu sta se rodila sin in hči. Po poroki se je vrnil domov in se zaposlil pri Avtoobnovi v Šempetru pri Novi Gorici. Pozneje se je zaposlil pri podjetju Vozila - Gorica v Šempetru. S šolanjem ob delu si je pridobil visoko kvalifikacijo, tako da je bil tam nato kot obratovodja zaposlen do upokojitve leta 1986. Po poroki je stanoval v kraju zaposlitve, v Šempetru pri Novi Gorici, po upokojitvi pa se je preselil spet v rojstno hišo v Kal nad Kanalom, v sredino lovišča LD Čepovan.

Viljem, po domače Vilko, se je včlanil v LD Čepovan leta 1964. Bil je požrtvovalen in aktiven pri opravljanju raznih del v lovišču. Opravljal je tudi razne funkcije v LD Čepovan, bil je tudi predsednik NO LD Čepovan od leta 1975 do 1981. Več let je bil tudi član IO, NO in DR LD Čepovan. Izhaja iz lovske rodbine, saj so bili vsi njegovi predniki lovci. Za časa Italije je imel njegov ded v podzakupu del lovišča okrog domačega kraja. Tudi sina je vzgojil v dobrega lovca in vodnika lovskih psov.

Za aktivno in požrtvovalno delo v lovstvu je prejel več odlikovanj. Leta 1981 mu je LD Čepovan podelila bronasto plaketu, leta 1975 ZLD Gorica znak za zasluge, LZ Slovenije pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje. Od Kinološke zveze Slovenije je prejel srebrni znak za zasluge.

Ob 70-letnici rojstva je Vilko postal častni član LD Čepovan. Redno, kljub osmim križem, še redno hodi po lovišču s svojim brak-jazbečarjem in še vedno upleni dolgouhca in zvitorepko.

Dragi Vilko, lovci LD Čepovan ti ob 80-letnici čestitamo in ti želimo še dolgo čilega zdravja in dobrega počutja v lovišču med svojimi dragimi in med nami lovci!

LD Čepovan – L. S.

Anton Obid, član LD Porezen - Cerkno, je 25. 1. 2010 v krogu svojih najbližjih praznoval svoj 90. rojstni dan. Obiskali smo ga tudi prijatelji iz LD in mu izročili priložnostno darilo. S še vedno klenim Tonetom smo se zadržali v sproščenem pogovoru, v katerem smo obujali spomine na dogodke iz njegovega dolgega lovskega življenja, pa tudi na dogodivščine, ki smo jih preživeli skupaj.

Anton se je rodil v kmečki družini še v »italijanskem« Cerknem, zato njegova otroška leta niso bila prav rožnata. Prizanesla mu ni niti vojna vihra, saj je takoj po začetku 2. svetovne vojne oblekel vojaško uniformo in jo nosil kar šest let. Po vrnitvi v rojstno Cerkno se je, potem ko je bil službeno večkrat premeščen, ustalil v podjetju Eta v Cerknem, kjer je dočakal zaslužen pokoj.

Leta 1950 se je včlanil v zeleno bratovščino. V svojem 60-letnem lovskem stažu je bil mentor mnogim lovcem. Pri usposabljanju lovske pripravnike si je vedno prizadeval, da so bile spoštovane tudi lovske šege in navade. Niti na lovsko latinščino ni pozabil. Sodeloval je pri gradnji vseh lovskega objekta, ki jih je LD Porezen - Cerkno gradila v tistem obdobju. Poleg naštetega je v LD opravljal najzahtevnejše funkcije. Gospodar LD je bil od leta 1960 do 1970, nato do leta 1979 starešina, od leta 1983 do 1991 je bil predsednik komisije za oceno škode od divjadi, predsednik komisije za odlikovanja in priznanja je bil od leta 1985 do leta 1998. Vse do leta 2001 je opravljal tudi naloge vodje skupine Ravne, katere član je še vedno.

Anton Obid je za svoje požrtvovalno in vestno delo prejel več priznanj, ki jih podeljuje Lovska zveza Idrija. Tudi matična LD Porezen - Cerkno mu je podelila več priznanj in ga s ponosom imenovala za svojega častnega člana. Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z znakom LZS za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje.

Kljub častitljivi starosti se je Anton Obid še pred nekaj leti z velikim veseljem udeleževal skupnih in skupinskih lovov ter drugih lovske prireditve. Žal mu zdaj zdravstveno stanje tega ne dopušča več.

Tone! Lovci LD Porezen - Cerkno ti ob tvojem visokem jubileju želimo še mnogo let v naši družbi.

LD Porezen - Cerkno - B. F.

70 let živahnega in ustvarjalnega življenja je 6. 1. 2010 praznoval Davorin Kogej, član LD Rakek.

Rodil se je kot prvi otrok v družini, ki je imela vedno občutek in odnos do narave. Zato mu je bilo lovstvo tako rekoč položeno v zibelko. Lahko bi rekli, da ima zato jubilar izjemno lovskega rodovnika, saj so bili ljubitelji narave in lovci že njegov oče, ded in praded; to sta postala tudi njegova brata in sin.

Lovstvu se je zapisal daljnega leta 1969 v LD Rakek ter ji ostal zvest do današnjih dni.

LD Rakek - A. T.

Kot mlad izobraženec je kmalu padel v oči tedanjemu vodstvu LD in je že leta 1972 začel opravljati funkcijo tajnika. Nato je bil v letih 1976 do 1977 član disciplinske komisije. Leta 1977 je za eno mandatno obdobje sprejel vodenje LD. Kot starešina je uspel prepričati članstvo za pobratenje z LD Slovenske Konjice, ki traja še vedno. Vzporedno je opravljal naloge člana Sveta za izobraževanje pri LZ Notranjske, predsednika Izvršnega odbora LGO Notranjske, ki je povezovalo lovske družine območne zveze Notranjske, Postojne in Ilirske Bistrice. Bil je tudi član IO LZS in odbora gojivnih lovišč LZS.

Vedno zahtevnejše službene in družinske obveznosti mu niso omogočale več opravljati zahtevne funkcije v LD, ostal pa je zvest udeleževalec na skupnih lovih in posvetih.

Ker za vsako dobro opravljeno delo sledijo pohvale, je Davorin za zasluge v lovstvu prejel znak LZS za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje ter priznanje območne lovske zveze Notranjske - Cerknica. Za zavzeto delo pri oblikovanju politike načrtovanja lova in ribolova mu je republiška skupnost za lovstvo in ribištvo podelila posebno priznanje.

Ob tem častitljivem jubileju ti, dragi Davorin, lovci LD Rakek želimo še veliko zdravih in lepih let med nami in tistimi, ki ti v življenju mnogo pomenijo.

LD Rakek - A. T.

Lado Kerševan, najstarejši član LD Grgar, je 90. življenjski jubilej praznoval 24. 5. 2010.

Lado se je rodil leta 1920 v Gradišču pri Prvačini. Že v rani mladosti sta z očetom hodila na lov. Ko je dopolnil 18 let, je pridobil orožni list, ki ga je po takratnih zakonih moral podpisati tudi njegov oče. Med 2. svetovno vojno se je takoj priključil partizanskim vrstam. Konec vojne je dočakal kot radiotelegrafist v Titovem štabu na Visu in prejel visoko priznanje za zasluge v NOB.

Po vojni je sodeloval pri obnovi elektroenergetskega sistema Severne Primorske in se upokojil kot direktor Soških elektrarn.

Lado je bil vseskozi zelo aktiven in odgovoren član zelene bratovščine. Od leta 1950 do 1960 je bil predsednik Goriške lovske podzveze; od leta 1981 do 1983 je bil predsednik LD Log pod Mangartom; od leta 1948 do 1986 je bil član LD Fajti hrib; od leta 1986 je član LD Grgar in od leta 2002 častni član LD Grgar.

Lado je z vsem srcem, več kot 60 let, aktivno in ustvarjalno sodeloval v lovstvu, zato je povsem zaslužen prejel številna odlikovanja in priznanja: priznanje ZLD Gorica; znak LZS za lovske zasluge in red II. stopnje, plaketo ZLD Gorica; posebno priznanje ZLD Gorica ob 50-letnici ustanovitve ZLD Gorica, podeljeno v Bovcu vsem še živečim ustanovnim članom.

Dragi Lado, lovci LD Grgar ti iskreno čestitamo ob tvojem visokem življenjskem jubileju. Želimo ti veliko zdravlja in se ti zahvaljujemo za nesebično in požrtvovalno delo, ki si ga vtikal tudi v lovstvo.

LD Rakek - A. T.

Jože Pesek, član LD Rače, je praznoval častitljiv jubilej - 90-letnico življenja. Rodil se je 21. 2. 1920 v Marjeti na Dravskem polju. Svoja otroška leta je preživel v Ra-

čah in nazadnje je družina svoj stalni dom našla v Brezuli, kjer je obiskoval tudi osnovno šolo. Bil je priden in delaven otrok, zato se je po končani osnovni šoli odločil, da se bo izučil za krojača in tako nadaljeval očetovo obrt.

V času vojne je bil najprej vpoklican v Jugoslovansko vojsko, pozneje pa tudi v nemško. To so bili zanj izjemno težki časi in boril se je za preživetje. A vse hudo enkrat mine; minila je tudi vojna.

Po vrnitvi domov se je posvetil družini in domačemu kraju. Marca 1947 ga je medse zvabila zelena bratovščina in postal je član LD Rače. Takoj po vstopu v LD je bil pripravljen delovati v dobro divjadi in narave. Kmalu so mu zaupali številne

funkcije, ki jih je vedno z veseljem opravljal. Zavzet tajnik LD je bil od leta 1952 do 1956, nato blagajnik (1956 do 1960). Tudi kot kinološki referent se je odlično izkazal v letih 1964 do 1991. Za dobro opravljeno delo je prejel lovske odlikovanja: znak za lovske zasluge, rede za lovske zasluge III., II. in I. stopnje, priznanje območne lovske zveze, župan Občine Rače - Fram pa mu je leta 2001 izročil priznanje LD Rače za njegovo dolgoletno članstvo.

LD Rače šteje več kot sedemdeset članov; vsi so veseli, če njihov najstarejši član obišče novi lovski dom, se skupaj z njimi povesele in pove lovske prigode. Njegovi lovske tovariši mu pravijo »naš deda Pesek«.

Ob tvoji častitljivi obletnici, dragi deda Pesek, ti lovci LD Rače izrekamo vse spoštovanje in zahvalo za dosedanje aktivnost. Spoštujemo tvoje nasvete, pripombe in se veselimo, kadar smo v tvoji družbi. Želimo ti vse najboljše, obilo zdravlja, osebnega zadovoljstva in še veliko veselja v življenju.

LD Rače - Š. V.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

85-letnico

Friderik Bauman, LD Apače

80-letnico

Adolf Arl, LD Peca, Mežica
Ivan Bizjak, LD Čezsoča
Aleksander Doplihar, LD Kamnik
Alojzij Duler, LD Slovenj Gradec
Drago Gabriel, LD Javornik, Postojna
Ivan Gregorič, LD Lijak
Dušan Hmelak, LD Hubelj
Alojzij Kogej, LD Jelenk
Franjo Kreačič, LD Jezersko
Alojzij Legat, LD Dovje
Alojzij Lovc, LD Poljčane
Karel Merljak, LD Gorica
Branko Mernik, LD Dobrovnik
Branko Podgornik, LD Smuk, Semič
Peter Robič, LD Kranjska Gora
Milinko Stojčič, LD Zavrč in LD Ptuj
Peter Šuler, LD Čezsoča
Zvonimir Tušak, LD Dobrova
Peter Varl, LD Suha krajina
Josip Vlačič, LD Šmarje

75-letnico

Ivan Bauman, LD Sveti Jurij, Jurovski Dol
Franc But, LD Boč
Slavko Čelešnik, LD Vrhnika
Rudi Fajs, LD Podčetrtek
Anton Gradišnik, LD Boč na Kozjaku
Alojzij Habjan, LD Višnja Gora
Alojzij Ivanuša, LD Ormož
Hinko Korelc, LD Velenje
Janko Kosmina, LD Istra, Gračišče
Janko Kožar, LD Stahovica
Alojz Lenarčič, LD Dobrepolje
Lovrenc Mačič, LD Prežihovo
Ivan Malenšek, LD Smuk, Semič
Alojz Polak, LD Trnovo

Alojzij Ramšak, LD Bistra
Pavel Rojs, LD Šmarje pri Jelšah
Jožef Saksida, LD Trnovski gozd
Ivan Setnikar, LD Polhov Gradec
Anton Šuler, LD Brežice
Ivan Tomazič, LD Kozlek
Vojko Udovič, LD Lož, Stari trg
Alojzij Volmajer, LD Strojna, Ravne na Koroškem
Vido Žagar, LD Sela pri Kamniku

70-letnico

Rajko Bajič, LD Gorjanci
Anton Baraga, LD Begunje
Anton Božič, LD Petišovci
Ivan Casar, LD Dobrovnik
Marijan Čeh, LD Destrnik
Ivan Dejanovič, LD Lukovica
Narciso Družina, LD Dekani in LD Draga
Alojzij Erjavec, LD Gabrovka
Metod Gantar, LD Dole nad Idrijo
Vincenc Gombač, LD Brkini
Alojz Gregorič, LD Loški Potok
Janez Grilc, LD Krvavec in LD Sela pri Kamniku
Vilijem Habijan, LD Slovenske Konjice
Ivan Hojanc, LD Pečarovci
Jožef Jurčič, LD Veliki Podlog
Jožef Juvančič, LD Vače
Anton Kenda, LD Železniki
Anton Kosec, LD Mengeš
Jurij Mihelič, LD Adlešiči
Alojzij Modič, LD Martin Krpan, Bloke
Franc Pipan, LD Medvode
Ladislav Podgornik, LD Trebuša
Olga Prestor, LD Dobruča
Martin Rakuša, LD Prebold
Roman Samec, LD Jamnica
Krešimir Špoljar, LD Bistrica ob Sotli
Ciril Vidmar, LD Sela pri Kamniku
Vladimir Vrtačnik, LD Vransko
Peter Zupančič, LD Jesenice
Peter Žibert, LD Šentjošt

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Ris udeležen v trku z osebnim vozilom v Železnikih

V sredo, 10. 3. 2010, zjutraj nas je vodja Oddelka za gozdne živali in lovstvo pri Zavodu za gozdove Slovenije **Marko Jonozovič** obvestil, da je bil v noči na sredo zahodno od Železnikov, na lokalni cesti Zali Log–Železniki, povožen ris, ki je po trku odskočil in pobegnil v gozd. Obvestilo o dogodku je posredovalo vodstvo LD Železniki na Območno enoto ZGS v Kranju.

Glede na poznavanje vrste ter izkušnje s sledenjem in odlavljanjem risov v okviru raziskav Skupine za ekologijo živali, Oddelka za biologijo Biotehniške fakultete, smo se skupaj s predstavniki ZGS in LD Železniki odločili, da bomo preiskali območje, kjer je nastal trk. Po podatkih o načinu trka, ki smo ga

dobili od LD Železniki, smo pričakovali, da je žival lahko dobila resnejše poškodbe. V Sloveniji je ris najbolj ogrožena vrsta zveri, pri čemer je vsak osebek zelo pomemben za ohranitev populacije v Sloveniji. To še zlasti velja za del populacije, ki živi zahodno od AC Ljubljana–Koper, kjer so podatki o razmnoževanju zelo skopi in nezanesljivi.

Želeli smo preveriti, ali je žival po trku z vozilom poginila. V takem primeru bi bilo truplo pomemben vir podatkov, kot so spol, starost, razmnoževalno stanje, genetski prstni odtis živali. V primeru, da bi bila huje poškodovana, bi jo poskušali ujeti in prepeljati do z avetišča, kjer bi žival primerno oskrbeli in omogočili poznejši ponovni izpust v naravo. V primeru manjših poškodb, ki za žival ne bi bile usodne, pa bi risa poskušali ujeti in mu namestiti GPS-telemetrično ovratnico, ki bi omogočala spremljanje njegovega gibanja in drugih aktivnosti v naravi.

V Železnikih smo se sešli s predstavniki LD Železniki, s katerimi smo odšli na mesto trka. Ponoči je zapadlo okoli 7 cm snega, zato ni bilo mogoče zaznati nobenih sledi. Začeli smo preiskovati strmo pobočje severno od ceste, kamor naj bi ris pobegnil po trku. Pri tem smo si pomagali tudi s psom, ki so ga privedli člani LD Železniki. Okrog 200 metrov od mesta prometne nesreče smo našli ležišče, kjer je ris očitno ležal vso noč. Na ležišču smo našli nekaj dlake, od ležišča pa so vodile sveže sledi, kar je kazalo, da se je ris umaknil pred nami. Nekaj časa smo mu sledili, potem pa smo zaradi sneženja in težko dostopnega terena, kamor se je ris umaknil, ob 13. uri opustili sledenje.

Z LD Železniki smo se dogovorili, da nas bodo obvestili, če bi spet opazili risovo sled, saj glede na način gibanja, ki je bilo brez kakršnih koli skokov, nismo bili prepričani, ali je ris sposo-

ben loviti večji plen. Tri dni po prometni nesreči smo se ob predhodnem dogovoru z gospodarjem LD Železniki, Tolarjem, znova odpravili preslediti območje, kamor se je ris umaknil nazadnje. Sveže sledi smo našli približno kilometer in pol od ceste, na kateri je nastal trk. Na nekajkilometrski sledi je ris večkrat uriniral in tako označeval teritorij, občasni daljši skoki pa so dokazovali, da posledice prometne nesreče vendarle niso bile tako hude, kot je kazalo sprva. Sled je pripeljala do starih ostankov starejšega plena, starejše srne, ki jo je očitno uplenil še pred nesrečo. Ob sledenju smo odvzeli vzorce urina v snegu in dlake z ležišč za genetske raziskave, ki bodo omogočale poznejšo prepoznavanje posamezne živali ter določitev spola.

Z LD Železniki smo dogovorjeni, da nas bodo še naprej obveščali, če bi opazili risa ali znamenja njegove prisotnosti v lovišču. To se je zgodilo deset dni po

Foto: M. Krofel

Popolnoma zaužit plen risa (ostanki srne)

trku, saj so risa ponovno opazili 10 km vzhodno od kraja trka, na območju Martinj vrha. Želimo si, da bi risa na tamkajšnjem območju odlovili in ga opremili z GPS-telemetrično ovratnico. Tako bi dobili izjemno dragocene podatke za lovsko in naravovarstveno stroko pa tudi za znanost. Pri tem je LD Železniki pokazala veliko pripravljenost za pomoč na terenu, za kar smo jim še posebno hvaležni. To je namreč prvi tovrstni primer hitrega ukrepanja in obveščanja, ki je bil rezultat sodelovanja upravljavca lovišča z Zavodom za gozdove Slovenije in Univerzo v Ljubljani. Želimo si, da bi bilo takšno sodelovanje vzor tudi v drugih primerih, ko gre za dobrobit zavarovanih ogroženih vrst živali. V primeru, če bi se takšni ali podobni dogodki, kot je najdba domnevnega risjega plena, zgodili v vašem lovišču, smo vam 24 ur na voljo na naslednjih telefonskih številkah: 041/765-857 (dr. Ivan Kos), 031/794-100 (dr. Hubert Potočnik) ali 051/228-717 (Miha Krofel).

**Oddelek za biologijo,
Skupina za ekologijo živali:
dr. Hubert Potočnik,
uni. dipl. biol.
Miha Krofel, uni. dipl. biol.
dr. Ivan Kos, uni. dipl. biol.**

Divji prašič - stalni prebivalec mesta Ljubljane

Na območju mesta Berlin po ocenah iz letošnjega marca stalno živi okrog 3.000 divjih prašičev, za območje mesta Ljubljana pa lahko zapišem, da se v zadnjih nekaj letih ta številka giblje vsaj od 20 do 30 živali. Stalno so na Golovcu, kamor brez večjih težav pridejo prek

poraščenege avtocestnega predora Golovec med Bizovikom in Rudnikom. Zaraščenaost predvsem severnih in vzhodnih pobočij in veliko bukev, hrastov in tudi kostanjev jim očitno nudi ustrezne bivalne in prehranske razmere za stalno življenje na priljubljenih rekreacijskih površinah mesta Ljubljana. Dobe sedno vsakodnevna stalna prisotnost ljudi in tudi njihovih psov jih očitno ne moti. Celo v omejenem območju strelišča ob Dolenjski cesti, kjer vsak dan skoraj neprekinjeno »poka«, se počutijo popolnoma varne. Zato lahko zapišem, da so prišli, da bi tu ostali.

Celotno območje znotraj avtocestnega obroča okrog mesta je bilo ob zadnji določitvi lovišč in lovnih površin opredeljeno kot nelovna površina, zaradi česar sta se združili LD Rakovnik in LD Škofljica, čemur pa, žal, ni sledila tudi združitev (beri prevzem) vseh članov LD Rakovnik, ki so dotlej upravljali s tem delom lovišča.

V zadnjih nekaj letih je bilo tudi nekaj prijav škode od divjih prašičev, konfliktov pa še ni bilo.

Prvi »incident« je bil zabeležen minulo pomlad, ko je divja svinja napadla in resno poškodovala nemškega prepeličarja gospodarja LD Rakovnik, ki stanuje na severnem vznožju Golovca. Zgodba se je ponovila 15. aprila letos nedaleč stran, na južnem pobočju. Lastnik hiše na naslovu Gornji Rudnik, cesta III, je zvečer kosil travo na vrtu, ko se je njegova psička pasme samojed ranjena privlekla k njemu in obležala na robu gozda. Veterinar je poleg zloma prednjih nog in odprte rane na nogi ugotovil še zlom čeljusti in več reber. Naslednje jutro je lastnik odšel pogledat v smer, od koder se je privlekla njegova

psička. Ko je komaj dobro vstopil v gozd, je nanj začel prhati divji prašič. Iz previdnosti se je umaknil in poklical lovce, ti pa lovskega inšpektorja. Ko so skupaj začeli pregledovati gozd v neposredni bližini, so kakih 50 metrov od hiše za izrvanim drevesom našli že prazno gnezdo divje svinje. Opazili so tudi več zelo majhnih sledov (stopinj) mladičev, kar navaja na sklep, da je bilo pozno leglo, verjetno svinje - lanščakinje. Psička ga je našla in svinja jo je zaradi obrambe mladičev napadla in zelo poškodovala.

Naj ob tem le spomnim, da lovci nismo pristojni za ukrepanje na nelovnih površinah. Praksa zadnjih let pa kaže, da lovci lahko na nelovnih površinah, najpogosteje na podlagi odločbe lovskega inšpektorja, odstrelimo posamične živali ali celo lovimo določene vrste divjadi. Res je, da smo lovci pripravljene pomagati v takih primerih, vendar to gotovo ni prava rešitev za vse pogostejše tovrstne težave. Neredko smo deležni najprej kritike in le redko pohvale.

Kakšnemu tveganju se s tem izpostavljam, očitno pomisli le redko kdo, saj se v naselju pri uporabi orožja, z malo smole, lahko hitro poškoduje tujo stvar ali celo ljudi. To bi bila seveda zelo uporabna »velika zgodba« na naslovnicaх rumenega tiska, ki bi spet dokazovala, kakšne vrste ljudje smo lovci. Ne gre tudi pozabiti, da so zadnja leta odškodninske tožbe del stalne pravne prakse; nekoliko večja odškodnina lahko že »zamaje« poslovanje marsikatere lovske družine.

Glede na vse pogostejše klice meščanov na sedež LZS zaradi težav z lovnimi in tudi nelovnimi vrstami v naseljih pa menim, da je treba za reševanje tovrstnih težav na nelovnih površinah nujno čim prej zagotoviti sistemsko rešitev. Verjetno je le pristojno ministrstvo tisto, ki bi moralo za take namene organizirati intervencijsko skupino ustrezno usposobljenih in opremljenih ljudi, ki bodo odgovorno in strokovno opravljali take posege na območju celotne države. Praksa drugih držav kaže v smer

Zelo poškodovana samojedka

Foto: L. Markelc

Prazno gnezdo divje svinje, ki je bilo oddaljeno le 50 m od stanovaljske hiše na Golovcu.

iskanja take rešitve, saj je skoraj gotovo, da se bodo divji prašiči z Golovca širili tudi na druge gozdne in grmovne površine in celo parke znotraj sklenjenega kroga ljubljanske obvoznice.

Srečko Žerjav

26. lovski ples v Zrečah

Prizadevni člani LD Zreče so konec marca organizirali že 26. lovski ples v Hotelu Dobrava. S to prireditvijo so vnovič dokazali veliko odprtost kolektiva zelene bratovščine do domačega okolja in ljudi, s katerimi se srečujejo v lovišču pri opravljanju vsakdanjih nalog in opravil. Kot nam je povedal eden od pobudnikov in še vedno aktivnih soorganizatorjev prireditve

Žene lovcev so prejele cvetje za mednarodni dan.

danji dolgoletni funkcionar LD Zreče in LZ Maribor, sicer pa še vedno z dušo in telesom zapisan zeleni bratovščini.

M. T.

predsednik Savinjsko-Kozjsanske ZLD Celje **Maksimiljan Arlič**, predstavniki sosednjih LD in Občine Dobrna. Prišli so tudi iz LD Gradišče - Košana, s katerimi imamo zelo dobre prijateljske vezi.

Sprejeli smo gospodarski in finančni načrt za leto 2010 in nekaterim članom podelili odlikovanja in priznanja. V članstvo LD smo sprejeli novo članico in člana ter obema zaželeli dobro počutje v naših vrstah.

Že kar nekaj let na občni zbor povabimo tudi žene naših članov - lovcev, da bi se jim tako oddolžili za ves trud in težave, ki spremljajo lovsko dejavnost med letom. Samo nekaj dni nas je ločilo do 25. marca, materinskega dneva. Učenci Podružnične OŠ Socka pod vodstvom **Nataše Čerenak** in **Stanislave Štravs** so pripravili kulturni program in prisotnim lovskim ženam podarili cvetje.

Lončki mini vrtnic so samo še popestrili bogato dekoracijo miz in prostora v Gostilni Koprivnik, kjer je bil občni zbor.

Foto: Z. Ivančič

Utrinek z marčnega, že 26. lovskega plesa LD Zreče

Mirko Klemen, so že na prvih prireditvah stkali izjemno tesne prijateljske vezi z domačini s Pohorja, iz Zreč in sosednjih krajev, s katerimi lovci zelo dobro sodelujejo. »Ljudje so veseli obiska lovcev, še posebno ob koncu leta, ko jim prinesemo koledarje in voščimo srečno novo leto. Stiski rok so vselej izjemno prisrčni; če teh obiskov ne bi bilo, bi nam ljudje zamerili,« je prepričan Mirko, ki kljub letom z mnogo energije pomaga mlajšim lovcom pri negovanju te tradicije. In res je bil lovski ples v Zrečah več kot zgolj družabni dogodek: bil je večer prijateljevanja in druženja, med katerim ni manjkalo lovske latovščine in šaljivih dovtipov, kot se za zeleno bratovščino spodobi. »Zreški zgledi bi zato lahko postali model tudi drugim, ki še vedno ne vedo, kako se sproščeno in nevsiljivo odpreti navzven in se otresti preživetih stereotipov,« je po prireditvi dejal **Franjo Klajne**, nek-

Občni zbor LD Dobrna in cvetje za materinski dan

V prijetnem vzdušju in ob veliki udeležbi je 20. marca letos potekal občni zbor **LD Dobrna**. Za člani je delovno leto, ki je od lovcev in vodstva LD terjalo kar največje napore in delo, da smo lahko z gospodarskim načrtom uspešno uresničili vse postavljene cilje. Ne samo to: velika večina naših članov LD je včlanjena tudi v druga društva na območju Občine Dobrna, kjer s svojim delom še dodatno prispevajo k razvoju kraja.

Starešina LD **Miran Freitag** je v svojem uvodnem poročilu za leto 2009 nanizal vrsto delovnih akcij in prireditev, ki smo jih uspešno končali skupaj z občani in drugimi društvi.

V razpravi, ki je sledila poročilu, so občni zbor pozdravili:

Foto: M. Geslmon

Lovska zveza Maribor je letos za 8. marec prvič povabila članice – lovke iz mariborskih LD na družabno srečanje. V lovskem domu LD Pobrežje - Miklavž je nastala spominska fotografija.

Brez lovskega krsta tudi pri nas ni šlo, pa tudi več novih lovskih šal smo lahko slišali. Za dobro vzdušje sta se zelo trudila duo AS-M.

Kje so časi, ko so lovci po nedeljskih lovih prihajali izmučeni domov v ponedeljek dopoldne. Tokrat je bilo drugače. Eni prej, drugi malo pozneje smo se z boljšimi polovicami pripeljali v tople zavetje domačih ognjišč.

Anton Mogu

8. marec - dan žena, tudi lovk

Dan žena, 8. marec je mednarodni praznik žensk. Je dan praznovanja ekonomske, politične in socialne enakopravnosti žensk. Pobudo za praznovanje tega praznika je dala nemška feministka in socialistka **Clara Zetkin**. Za enakopravnost žensk se je začela bojevati leta 1889, medtem ko je pobudo za dan, posvečen ženskam, dala na 2. mednarodni konferenci socialističnih žensk leta 1910. Prvič so ga praznovali leta 1911 v Avstriji, Nemčiji, Švici in na Danskem, v Sloveniji pa v Trbovljah. Dan žena so takrat praznovali 19. marca. Praznovanje dneva žena, 8. marca, se je začelo leta 1917.

Tudi v Sloveniji so potekali boji za enakopravnost žensk. Tako je že leta 1897 začel izhajati ženski časopis Slovenka. Prvo žensko društvo pri nas je bilo ustanovljeno leto pozneje. Prelomnica je bilo leto 1906, ko je prva Slovenka (Marija Urbas) doktorirala na graški univerzi. Ženske so se zelo približale enakopravnosti leta 1945, ko je bila uzakonjena splošna volilna pravica in druge pravice.

Na območni Lovski zvezi Maribor smo se odločili, da bomo ta dan na primeren način obeležili in se vsaj za nekaj ur posvetili tudi ženskam - lovkam.

Tudi letos smo v ponedeljek, 8. marca, povabili vse lovke LZ Maribor na prijateljsko srečanje v lovski dom LD Pobrežje - Miklavž. Obdarili smo jih z rdečo vrtnico, ter jih, vsaj enkrat na leto, tudi pogostili »mi moški«. Po pozdravu in pogovoru predsednika LZM **Braneta Kurnika** se je druženje razvilo v sproščen pogovor med lovkami in prisotnimi člani UO LZM.

Vse lovke so se predstavile, na kratko opisale lovsko družino, iz katere prihajajo, ter poudarile, da je bilo vabilo na srečanje zanje prijetno presenečenje, saj se je to zgodilo prvič v zgodovini LZM. Upajo, da ne zadnje. Dogovorile so se, da bodo v jesensko-zimskem času organizirale lov na divje prašiče, moški del družbe pa bo zadolžen za izvedbo pogona, tudi zadnjega.

Pod celodnevni obveznostih je nekaj svojega časa namenil temu snidenju tudi predsednik LZS mag. **Srečko Felix Kropce**. Vse zbrane je pozdravil in namenil nekaj spodbudnih stavkov vsem lovkam ter izrazil presenečenje in osebno zadovoljstvo nad idejo, ki smo jo vpeljali.

A tudi lovke so pripravile presenečenje za organizatorje srečanja in moške udeležence. Ob bližnjem prazniku 40 mučenikov (10. marec) so vsakega obdarile z zeleno vejico, zvončkom, ter seveda s steklenico dobre štajerske kapljice.

Ob prijetnem druženju in kramljanju v prijetni družbi čas kar prehitro mine. Tako je bilo tudi tisti večer. Poslovali smo se zadovoljni, bogatejši za novo izkušnjo in z željo, da se bi prihodnje leto ponovno srečali še v večjem številu. LZM šteje 45 lovk, prvega srečanja pa se jih je udeležilo 26. Člani UO LZM obljubljam, da bomo začeto tradicijo nadaljevali, lovke pa so nam obljubile, da bodo ob naslednjem dnevu žena poskrbele za prisotnost letos manjkajočih.

Marjan Gselman

Back track

Bushnell **BACK TRACK** je najnovejši elektronski navigacijski pripomoček za vsakogar. Sodobna naprava deluje na sistemu tehnologije GPS. Obstojče

enote GPS so praviloma preveč strokovne za množično uporabo in preveč zapletene za preprosto, vsakodnevno uporabo.

Back Track je vzor preprostosti. Rešitev je v kombinaciji preproste uporabe in visoke tehnologije: nima zapletenih in nepotrebnih funkcij, vsakdo ga uporablja z lahkoto.

Back Track ali »pot nazaj« nam tako, kot pove njegovo ime, pokaže pot do izhodiščne točke.

Predstavljajte si, da ste uplenili jelena na težko prehodnem terenu, daleč od poti, mobilni telefon ne dela, spustila se je noč. Nujno morate v dolino po pomoč lovskih prijateljev. Do jutra jelena ne morete pustiti ležati tam, morda ga bodo načele lisice ali medved. Kako boste ponoči pri vsej zmedbi spet našli jelena?

Nič lažjega z uporabo Bushnell Back Tracka. S preprostim pritiskom na gumb si bo naprava zapomnila geografski položaj mesta, kjer ste pustili ležati uplenjenega jelena. Poskrbeti morate samo, da ujame položaj satelita GPS.

Lahko vnesete tri lokacije, ki jih shranite na tri različna mesta v napravi, ki so označena z ikonami doma, avtomobila in zvezdice.

Tako si mesto lovskega tabora lahko označite z ikono doma, mesto uplenjene divjadi pa z zvezdico. Back Track vas bo varno vodil v lovski tabor ali do uplenjene divjadi.

Zaradi navedenih lastnosti je Back Track zelo primeren za lovce, pohodnike, gobarje, tabornike in vse druge, ki se veliko gibljejo v naravi. Pa ne samo zanje, tudi za starejše ljudi in vsakogar, ki išče svoj avto na velikem parkirišču nakupovalnega centra.

Napravo premera sedmih centimetrov lahko skrijemo v moško dlan. V žepu sukniča je sploh ne bomo občutili. Tako lahko je, da jo lahko obesimo okrog vratu, za kar ima tudi poseben jermenček.

Back Track je izjemno preprost za uporabo. Ravnanja z njim se naučimo v nekaj minutah, za kar ne potrebujemo nobenega topografskega predznanja.

Ko ste na lokaciji, na katero se pozneje želite vrniti, pritisnite MODE/Power gumb in izberite eno izmed treh ikon (avto, dom, ali zvezdica). Če kampirate, npr., šotor označite kot dom, mesto, kjer ste pustili vozilo, označite z avtom, z zvezdico pa označite kateri koli kraj, ki ga želite

ponovno obiskati ... Pod vsako ikono lahko shranite le eno lokacijo.

Ko se želite vrniti na eno od označenih lokacij, vključite vaš Back Track, ki si zapomni zadnji uporabljeni način delovanja ter zadnjo uporabljeno lokacijo. Če ste nazadnje označili, kje na parkirišču je vaš avto, vas bo Back Track takoj napotil tja! Če bi se radi vrnili na katero od drugih shranjenih lokacij, samo pritisnite MODE/Power gumb in izberite ikono lokacije. Gibajte se v smeri puščic na ekranu, dokler

se razdalja ne zmanjša na nič in se pojavi krog puščic. Takrat ste prispeli na svoj cilj.

To je praktično vse, kar mora uporabnik vedeti za ravnanje z napravo. Back Track bo postal nepogrešljiv del opreme tudi za lovce, ki se odpravljajo v tuja lovišča daleč od doma, saj lahko prihrani ure tavanja nazaj v lovski tabor. V slabih vremenskih razmerah to lahko pomeni resne težave. Velika stvar za majhno napravo, vredno samo 69,90 €.

*Rodeoteam, d. o. o.
Reklamna predstavitev*

Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, Ljubljana,

vas

vabi na cikel predavanj

BIOTSKA RAZNOVRSTNOST SLOVENIJE

Četrtek, 3. 6. 2010, ob 18. uri

mag. Nikolaj Pečenko: **ŽIVALSKI VRTOVI IN VAROVANJE NARAVNE RAZNOVRSTNOSTI**

Četrtek, 10. 6. 2010, ob 18. uri

mag. Urška Mavri: **MEDNARODNA TRGOVINA OGROŽA ŽIVALSKESKE IN RASTLINSKE VRSTE**

Četrtek, 17. 6. 2010, ob 18. uri

mag. Matjaž Jež: **BREZ METULJEV NI PRAVEGA SONČNEGA DNE**

Več o naših programih na WWW2.pms-lj.si
Informacije: (01) 241-09-40 (pisarna); (01) 241-44-72 (blagajna);
tel.: (01) 241-09-48 (dr. Staša Tome).

Ob iztekajočem letu smo se na domačem pokopališču z žalostjo v srcih poslavljali od našega lovskega tovariša **Andreja Jeriča**, ki je umrl 17. 12. 2009.

Andrej se je rodil 5. 11. 1931 na posestvu Strmec pri Rogatcu. V kmečki družini je bilo pet otrok, zato je Andrej znal spoštovati družino in trdo, pošteno delo na kmetiji. Osnovno šolo je obiskoval pri Sv. Florjanu. Pozneje se je izučil zidarске obrti, se zaposlil v Zagorju in svoje delo vestno opravljal, dokler mu je to dovoljevalo zdravje. Ustvaril si je topel dom na območju našega lovišča.

Ljubezen do gozda, živali in rastlinstva je Andreja leta 1969 pripeljala med člane zelene bratovščine Loka pri Zidanem Mostu. Bil je eden vodilnih pri gradnji lovskega doma in urejanju njene okolice, saj mu je hortikultura – poleg vinogradništva in sadjarstva – pomenila del vsakdanjega življenja.

Andrej je bil v LD vedno pripravljen sprejeti dela in funkcije. Bil je natančen in dosleden član upravnega odbora (od 1975 do 1980 in od 2002 do 2006).

LZS je Jeriča za njegovo aktivno delo odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje.

Zadnja leta mu je bolezen zlata dragoceno moč, vendar je še našel energijo in prihajal med nas ter ponujal svojo pomoč.

V tem zapisu mu lovski tovariši še zadnjič izrekamo zahvalo za ves trud in pomoč, ki nam ju je nudil vsa leta. Poki pušk in zvoki lovskega roga so tistega decembrskega dne oznanjali, da je za Andreja lov končan. Naš cenjeni lovski tovariš naj v miru počiva v domači zemlji, ki jo je imel neizmerno rad. Ostal nam bo v lepem spominu!

LD Lokal/Zidanem Mostu – J. K.

Bolj kot hlad zime je naša srca razjedala tesnoba bolečine, ko smo se zadnjič poslavljali od lovskega tovariša **Leona Vehovca**, člana LD Kresnice; umrl je 15. 1. 2010. Poslavljali smo se od lovskega tovariša, katerega klenost, lovsko zanesenjaštvo, izjemna volja, doslednost in pogum so nam bili vzor v lovskem udejstvovanju. Vendar je tudi v tako močno osebnost vdrla zahrbtna in huda bolezen. V njegovih očeh smo opazili bolečino, povezano z boleznijo, a hkrati tudi ljubezen do lova in njegovo veliko voljo do družanja s prijatelji.

Leon se je rodil 2. 5. 1939 kot peti otrok v družini, v kateri je bil lov sestavni del življenja. Njegov starejši brat Ludvik in oče Jože sta bila med ustanovnimi člani naše LD. Zato ni naključje, da se je tudi Leon takoj po opravljenem šolanju in služenju vojaškega roka včlanil med zeleno bratovščino in že leta 1961 opravil lovski izpit. Člani naše LD so tudi njegov mlajši brat Jože, sin Roman, nečaki, bratranci ... Bil je odličen kovinostrugar. Strokovno znanje je prenašal na mlajše rodove kot pre-

davatelj na kovinarski srednji šoli v Ljubljani. V drugi polovici svoje delovne dobe pa je poustvarjal kot samostojni podjetnik vse do upokojitve. Kljub zahtevnemu poklicu je ves prosti čas namenil predvsem lovu. S svojim lovskim udejstvovanjem je bogatil naše vrste z izobrazovanjem, mentorstvom, vodenjem lovskega rajona. Funkcijo predsednika IO in starešine naše LD je opravljal v letih od 1979 do 1981, gospodar LD je bil od leta 1981 do leta 1985 ter več mandatov član NO. V okviru ZLD Zasavje je deloval kot član od leta 1998 do 2010. Leta 1981 je opravil lovskočuvaški izpit in izpit za preglednika uplenjene divjadi ter obe funkciji opravljal od leta 1985 pa vse do svoje smrti. Za skoraj pol stoletja predanosti, zavzetosti in ustvarjalnega dela v lovstvu je bil nagrajen s številnimi priznanji in odlikovanji v LD, odlikovala pa ga je tudi LZ, ki mu je podelila znak za lovske zasluge in reda III. in II. stopnje.

Ne zavedamo se še izgube, ki nas je zadela z njegovim odhodom; vrzel, ki je nastala v naših vrstah, še nima pravih razsežnosti. Že zdaj pa se zavedamo, da nas njegov lovski lik globoko zavezuje, da bomo poskušali nadaljevati njegovo delo.

Bolečina otopi, mine, ostane pa spomin, spoznanje, da smo bili sopotniki. Srečni smo, da smo smeli biti njegovi prijatelji in lovski tovariši.

LD Kresnice – B. Z.

V 97. letu starosti se je 28. 1. 2010 izteklo življenje našemu dolgoletnemu in častnemu članu **Jakobu Črnku** - Času. Ko smo izvedeli za njegovo smrt, smo se zbrali v lovskem domu pri Sv. Duhu na Ostrem Vrh in obudili spomine na lovska doživetja, ki smo jih doživeli skupaj, ter z minuto molka počastili spomin nanj.

Jaka je bil veseljak, ljudski godec, igralec »naturščik« v domačem kulturnem društvu in lovec z veliko začetnico. Rodil se je 30. 4. 1913 v Gradišču na Kozjaku in tam preživel večino svojega življenja. Zmeraj je bil dobre volje, pripravljen na kakšno šalo ali potegavščino.

Član LD Vurmat je bil 62 let, od leta 1947. Od leta 1963 do 1971 je bil član upravnega odbora LD, tri leta tajnik LD ter štiri leta predsednik disciplinskega razsodišča. Za njegov prispevek lovstvu ga je LZS odlikovala z znakom za zasluge in redom III. stopnje, LZ Maribor pa mu je za njegov prispevek v lovstvu podelila plaketo. LD Vurmat ga je imenovala za častnega člana.

Jaka je bil vedno spoštovan član LD in priljubljen v širšem okolju,

zato ne preseneča, da se je od njega poslovila velika množica članov zelene bratovščine, ko smo ga na pokopališču pri Sv. Duhu na Ostrem Vrh položili k večnemu počitku. Lovski rogovi in streli z lovske puške so oznanili, da je Jakov lov končan, lovski prapori so se mu poklonili v spomin, domače pevke pa so mu zapele v slovo.

LD Vurmat – Z. L.

5. 1. 2010 je lovske vrste LD Toško Čelo zapustil naš dolgoletni član **Stanislav Tomažič**. Sorodniki, lovci, prijatelji in znanci smo se z žalostjo v srcih poslovili od plemenitega človeka, ki smo ga imeli radi.

Stanislav se je rodil 8. 8. 1931. Z lovstvom se je začel ukvarjati leta 1963, ko se je včlanil v našo LD, ki se je tedaj imenovala LD Šentvid nad Ljubljano. Lovski izpit je opravil leta 1964. Od vpisa pa do leta 1978 je bil tudi član LD Polhov Gradec, nato pa le član naše LD Toško Čelo (od leta 1998 tudi naš častni član). Kot lovec se je predvsem zanimal za gojitev male divjadi. Doživeto nam je pripovedoval, kako je s svojim terierjem, znanim daleč prek meja obeh lovišč, uspešno lovila zvitorepke. Vse svoje življenje se je rad vračal tudi med Petelinje folce pod Veliko Trato med Gunceljami in Dolnicami, takrat še vasema ne daleč od Ljubljane. Prav v Petelinjih folcih je leta 1973 uplenil svojega velikega petelina.

Stane je svoje lovske udejstvovanje nadvse uspešno povezal s športnim lovskim telstvom. S tekmovanji se je začel ukvarjati leta 1974. Po letu 2006 pa mu neubogljiva roka ni več omogočala aktivnega sodelovanja v športu, ki ga je imel tako rad. V času aktivnega tekmovanja je bil območni strelski sodnik, dva mandata pa tudi član komisije za lovsko strelstvo ZLD Ljubljana. Leta 1981 je v kratkem izvršilnem odboru naše LD izposloval zamatke strelske tekme, ki so jo nato člani pod njegovim vodstvom pripravili vsako leto na praznični dan, 27. aprila – dan OF slovenskega naroda. Prva tekma je bila leta 1982 in od takrat jo LD Toško Čelo prireja vsako leto. Edina sprememba, ki jo je doživela omenjena spomladanska strelska tekma, že dolgo tradicionalna in znana po vsej državi, je njeno preimenovanje: zdaj je to tekma v počastitev dneva upora proti okupatorju. Na teh tekmah je bil Stane glavni sodnik od začetka do lani, ko ga je začela zapuščati telesna moč in ni več zdržal deset- in večurnega enodnevnega napora.

V vsem času svojega članstva v lovski organizaciji se je na lokalni

ravni aktivno vključeval v sooblikovanje slovenskega lovstva. Bil je blagajnik družine (od l. 1965 do 1967), referent za lovske kinologije (od l. 1966 do 1969) in kar šest let (od 1970 do 1976) upravnik lovske koč. Zlasti se ga spominjamo kot predsednika strelske komisije (od 1990 do 1995) naše LD. Vsem našim članom je bil strelski vzornik in učitelj, marsikateri lovski pripravnik tudi iz drugih LD pa ga ohranja v spominu kot vestnega nadzornika praktičnega preverjanja strelske spretnosti.

Stane je bil vsestransko zagledan v naravo. Trideset let je bil tudi aktiven čebelar in več kot 10 let ribič, najbolj pa je bil znan med lovci kot vnet športni strelac in strelski sodnik.

V svoji topli poštenosti in pozitivnosti je bil velik predvsem kot človek. Bil je prijeten sogovornik, dober prijatelj odprte duše in lovski tovariš blagega značaja ter aktiven lovec domala do zadnjega trenutka. Zanj je bila značilna pozitivna energija, ki jo je spontano prenašal na druge člane LD in jo uspel ohraniti prav do zadnjega, ko se je tiho spopadel z napredujočo boleznijo, ki ga je naposled premagala.

Za svoje aktivno delo v LD Toško Čelo je prejel znak za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje.

Dragega lovskega tovariša smo s hvaležnostjo za njegovo delo, ki ga je nesebično razdaljal slovenskemu lovstvu, pospremili na njegovi zadnji poti. Hvaležni smo mu za ves čas, ki smo ga lahko preživeli skupaj z njim in nam ostaja le trajen in lep spomin nanj.

LD Toško Čelo – J. Z., M. K.

Za lovce LD Golavabuka je bil 21. 1. 2010 zelo temačen dan. Pogled proti Pohorju ali Graški gori je kazal žalostno podobo; dogajalo se je nekaj nevsakdanjega, žalostnega. Celotno dolino ali bolje rečeno vse člane naše LD Golavabuka je že v jutranjih urah presenetila žalostna vest, da nas je ponoči po neozdravljivi bolezni v slovenjgraški bolnišnici zapustil so lovec **Bogomir Založnik** ali Fridl, kot smo ga klicali lovci.

Svojo lovskega pot je začel v sosednji LD Mislinja leta 1966. Ker je bil vzoren in poštren lovec, ga je LD po sorazmerno kratkem lovskem stažu predlagala in prijavila na tečaj za lovskega čuvaja, ki ga je uspešno opravil leta 1975. V našo LD Golavabuka se je včlanil leta 1977, saj si je v našem revirju ustvaril topel dom. Preselitev mu ni povzročala nobenih težav, saj Fridl ni bil človek komolčar, ampak človek s pridnimi rokami, poštenim značajem, lovec s čutom do narave, divjadi in tak je bil do solovcev in nenazadnje dober mož in družinski oče. Bogomir Založnik je v LD Golavabuka več kot 10 let opravljal funkcijo pooblaščenega lovskega čuvaja. Njegov prerani grob, saj še ni dopolnil 70 jeseni, nam je v opomin, da smo zares samo bežni popotniki na tem svetu.

Fridl, za vse, kar si storil dobrega za lovstvo, divjad in prijatelje, se ti samo še enkrat lepo zahvalimo.

LD Golavabuka – N. L.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Janez Grčar, LD Grosuplje,

* 6. 5. 1948, † 14. 4. 2010.

Geza Fister, LD Bakovci, Lipovci,

* 27. 6. 1927, † 30. 11. 2009.

Viljem Žizek, LD Bakovci, Lipovci,

* 4. 5. 1935, † 15. 2. 2010.

Ivan Burgar, LD Sorško polje,

* 29. 3. 1939, † 4. 12. 2009.

Franc Vilfan, LD Sorško polje,

* 20. 12. 1947, † 16. 1. 2009.

Anton Kovač, LD Zagorje ob Savi,

* 23. 7. 1923, † 22. 3. 2010.

Umrlim časten spomin!

Lepo je imeti požrtvovalnega lovskega tovariša

Revijo Lovca z veseljem prebiram že mnogo let. Kot vodnik psa krvosledca še posebno pozornost namenjam prebiranju člankov v rubriki *Lovska kinologija*. Pobudo za nastanek mojega pisanja sem dobil predvsem v člankih **Franca Svetca**, ki ga zelo cenim kot lovskega kinološkega sodnika in kinologa (pred leti je ocenil mojega nemškega prepeličarja), ne strinjam pa se z njegovimi članki, v katerih je pretirano hvalil pse drugih pasem psov (npr. Lovca, 1/2010, str. 63) zaradi slabega dela psov krvosledcev - specialistov, ki pa jih temu primerno kritizira.

Po uspešnem iskanju je veselje psa in njegovega vodnika neizmerno, če pa je prej kdo že kdaj neuspešno iskal ranjeno žival, se ob uspehu še poveča vodnikov ponos. Vsak aktiven vodnik psa krvosledca ima takšne izkušnje. Zato menim, da bi o posledicah neuspešnih iskanj psov drugih lovske pasem lahko veliko napisali, s čimer bi ustrezno razvrednotili njihovo dosedanje dobro opravljeno delo. Da je hanovrčan odličen krvosledec, bom morda tudi Svetca prepričal z opisom nekaj mojih iskanj iz minulega leta (o resničnosti lahko potrdijo priče).

Iskanje ranjenega prašiča, ki so ga lovci iskali do poznih večernih ur in naslednje jutro, a brez uspeha. Po klicu lovca - strelca na pomoč sva se z mojim hanovrčanom, kljub oddaljenosti 70 km, takoj po službi odpravila na pot. Po slabi uri vožnje smo se sešli na nastrelo. Bilo je avgusta, temperatura zraka 27 °C. Hanovrčan je brez obotavljanja potegnil po krvni sledi in po eni uri iskanja v gosti podrast našel že mrtvega prašiča, zadetega v prebavila. Psa, ki sta istega prašiča iskala pred Asom, sta ga sicer izsledila in tudi gonila več kot 2.500 m, a ga nista mogla ustaviti. Čeprav je prašič po gonji očitno poginil, ga tudi pokazati nista znala. Moj hanovrčan, ki je v dobri telesni kondiciji, se je že večkrat izkazal v podobnih situacijah.

Drugi primer je iz LD, katere član sem tudi sam. Na zalazu je lovski gost iz Italije streljal srnjaka, ki je ranjen odskočil v gozd. Bilo je julijsko jutro, temperatura zraka 18 °C. Tri ure po strelu sem Asa dal na nastrel. Po tristo metrih sledenja na sled-

nem jermenu je moj krvosledec nakazal, da je žival nekje v bližini, zato sem ga sprčil. Sledila je petnajstminutna glasna gonja, temu pa lajanje na mestu. As je srnjaka (ki je bil zadet v zadnjo nogo) podrl in umiril pred mojnimi očmi in očmi gosta iz Italije. Gostovemu navdušenju nad videnim ni in ni bilo konca. Povedal je, da še ni doživel tako razburljivega zaključka lova.

Tudi tretji, zame najzanimivejši primer, se je zgodil vročega poletnega dne pri temperaturi 28 °C v lovišču LD Kozlek. Tudi takrat je bil pri strelu na srnjaka tuj lovski gost premalo natančen. Ker je bil dela prost dan, sva se z mojim hanovrčanom takoj po klicu na pomoč odpravila v lovišče in bila že čez pol ure na nastrelo. Barva krvi je kazala, da je bil srnjak zadet v mišico. Že po 200 metrih sledenja na jermenu je As z ležišča dvignil ranjenega srnjaka.

Navdušenju tujega lovskega gosta nad delom mojega Asa ni in ni bilo konca. Ko je držal izsledenega srnjaka za rogovje, je povedal, da še ni doživel tako razburljivega zaključka lova.

Psa sem takoj sprčil z jermena. Glasno gonjo je končal po tridesetih minutah. Prizor, ki ga vsi

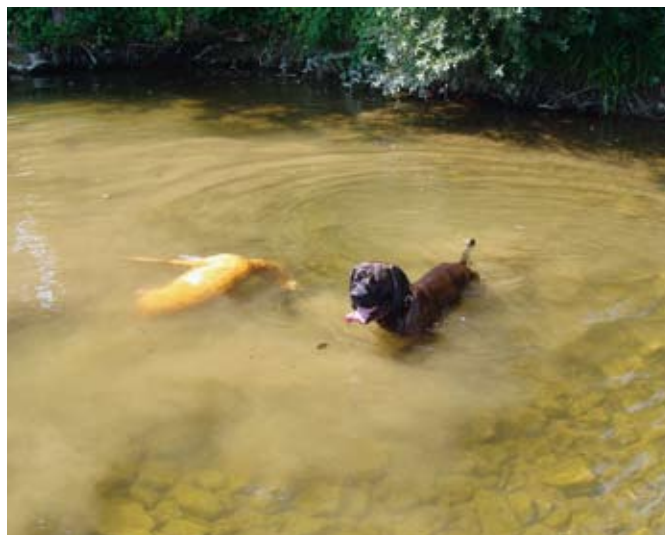
prisotni ne bomo pozabili, je bil, ko je As je srnjaka zaustavil v 70 cm globoki vodi in ga umiril z močnim prijemom v vrat. Srnjak (z rogovjem v medalji) je bil zadet v zadnje stegno. Kost ni bila poškodovana.

Sem navdušen lovec in zadnje čase v prvi vrsti vodnik krvosledca, ki mi ni žal niti časa niti strgane obleke za iskanje ranjene živali. Občutki po uplenitvi živali so tisti, zaradi katerih nas večina lovcev hodi na lov. Naj povem le, da so zame občutki, ko najdeš ranjeno žival in jo rešiš muk ter ko vidiš, kako si osrečil zaskrbljenega in nesrečnega strelca, nato uplenitelja, še veliko lepši.

*Iztok Brne,
LD Kozlek, Ilirska Bistrica*

Ivan Brne z Asom ob izsledenem divjem prašiču potem, ko psi drugih pasem niso zadovoljivo opravili krvosledniškega dela.

As v vodi takoj potem, ko je umiril ranjenega srnjaka.

Uspešno ocenjevanje lovske pasme v Prekmurju

Dokaj lepa zadnja marčevska sobota je bila namenjena prekmurjskim in tudi drugim lovske kinologom, ki so se v velikem številu zbrali na telesnem ocenjevanju lovske pasme. **Zveza lovske kinologije Pomurja** je namreč pred lovske domom LD Tišina organizirala telesno ocenjevanje lovske pasme po programu kinoloških prirediteljev KZS. 40 vodnikov lovske pasme je privedlo 14 nemških ptičarjev - žimavcev, 10 nemških kratkodlakarjev, 7 nemških prepeličarjev, 4 nemške lovske terrierje, 2 resasta jazbečarja, enega angleškega koker španjela, enega srbskega goniča in enega

Sedemindvajsetega marca je bilo pred lovskim domom LD Tišina telesno ocenjevanje lovskih psov, kamor so vodniki pred oči treh kinoloških sodnikov privedli 40 mladih lovskih psov.

beagla. Pozdravila sta jih in jim zaželela veliko uspeha **Evgen Hašaj**, starešina LD Tišina, in **Iztok Trček**, predsednik ZLK Pomurja. Slednji jim je predstavil tudi kinološko sodniško trojko, **Vojka Pirherja**, **Dragana Zemljiča** in **Bojana Deberška**, ter jih seznanil z načinom telesnega ocenjevanja lovskih psov.

Kinološki sodniki so odlično ocenili pet psov, prav dobro oceno jih je prejelo 29, štirje dobro in eden nezadostno. Enega psa sploh niso ocenili. Telesno ocenjevanje je potekalo brez kakršnih koli zapletov v dobrem

vo izbral še najlepšega psa in psico dneva. V izbor so se lahko uvrstili samo tisti psi, ki so od sodnikov prejeli odlično telesno oceno. Čast je pripadla nemški prepeličarki **Asmi Časarjevi**, ki jo je vodila **Dragica Salaj** iz Trdkove. Za najlepšega samca je bil izbran nemški kratkodlaki ptičar **Car Orlovščakov**, ki ga je vodil **Anton Skledar** iz Murske Sobote. Na prireditvi je bilo, kot po navadi, poskrbljeno za malico in primerno osvežitev s pijačo.

Organizator ocenjuje, da je prireditve uspela, predvsem, ker 40 udeležencev psov na telesnem

Merjenje prsnega obsega nemškega lovskega terierja

in sproščenem vzdušju. Na takih prireditvah včasih prireditelj lahko dobi grenak priokus, predvsem zaradi pogosto slabe volje vodnikov psov ob prisojeni nižji oceni, kot so je pričakovali, in tudi zaradi čakanja na ocenjevanje. Po koncu telesnega ocenjevanja je prireditelj s pomočjo posebne komisije – za popestritev kinološkega dogajanja – na neformalen način in brez kakršnega koli podeljevanja nazi-

ocenjevanju v pokrajini ob Muri ni tako malo in je dobro znamenje za tamkajšnje lovno območje. Na tem mestu se želim zahvaliti vsem, ki so pripomogli, da je naša kinološka prireditev uspela, in vodstvu lovske LD Tišina, ki so nam, pomurskim lovskim kinologom, omogočili, da je organizirana lovsko-kinološka prireditev potekala v njihovem lovskem domu in pred njim.

Iztok Trček

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 4/I, m: 5/II, 17. 6.,
Ivan Kos,
Javorje 6/e, 2393 Črna na Koroškem.
O: 5/I, m: 5/I –VUP – I. n. r., 9. 6.,
Dušan Štucin,
Gradišče 37, 5270 Ajdovščina.

Kdl. jazbečarji (SLRJk):

O: I/I, m: II/II, 20. 5.,
Stanislav Grapar,
Brezje 28 c, 1356 Dobrova pri Ljubljani.

Resasti jazbečarji (SLRJr):

O: 5/I, m: 4/I, 31. 5.,
Jože Tlakar,
Poljane 6, 3332 Rečica ob Savinji.
O: 4/I, m: 4/II, 14. 5.,
Primož Rauter,
Vodnikova c. 5, 4264 Boh. Bistrica.

Mali modri gaskonjski gonič (SLRGmm):

O: 4/I, m: 5/I, 6. 6.,
Marjan Zvodar,
Franca Volariča 7, 5222 Kobarid.

Bosanski barak (SLRGGb):

O: 5/I, m: 5/I, 18. 5.,
Stanislav Zbona,
Kurirska pot 13, 1310 Ribnica.

Brandl braki (SLRBrb):

O: 5/II, m: 5/I, 2. 5.,
Andrej Zabukovec,
Na Pesek 46, 1317 Sodražica.
O: 5/II, m: 4/I, 14. 5.,
Boris Gerbec,
Lipsenj 3/a, 1384 Grahovo.
O: 5/I, m: 5/I, 21. 5.,
Dejan Jejič,
Šmarje 48/g, 5295 Branik.
O: 5/I, m: 5/III, 4. 6.,
Janko Strniša,
Čelovnik 9,
1434 Loka pri Zidanem Mostu.

Beagli (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Viljem Sečnik,
Butajnova 6, 13354 Horjul.
O: 5/I, m: 5/I, 25. 5.,
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 14. 5.,
Družina Omejec,
Selca 6, 4227 Selca.
O: 4/I, m: 5/II, 11. 5.,
Ana Marija Majcen,
Polšnik 11, 1272 Polšnik.
O: tuj plemenjak, m: 4/I, 6. 6.,
Darko Lokar,
Žapuže 44, 5270 Ajdovščina.

Kdl. istr. goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/II, 18. 5.,
Marko Barle,
Gornje Kamenje 6, 8211 Dobrnjč.
O: 5/I, m: 4/I, 2. 6.,
Nadjo Stipančič,
Lucan 6, Lucija, 6320 Portorož.

Posavski goniči (SLRGp):

O: 3/I, m: 3/I, 3. 6.,
Valentin Lupše,
Dremsko Rebro 5, 3261 Lisično.
O: 5/I, m: 5/I, 28. 5.,
Vinko Močnik,
Pot v Celu 29, 5282 Cerkno.

Nemški ptičarji – žimavci (SLRNŽ):

O: 5/JZP –197, KS II.,
m: 4/SPP –193, 1. 6.,
Albin Verčko,
Retenjak 47, 2344 Lovrenc.

Bavarski barvarji (SLRBB):

O: 4/IB, m: 4/IB, 5. 6.,
Borut Semenič,
Gregorčičeva 14, 5271 Vipava.
O: 4/IIb, m: 4/IB, 14. 6.,
Stanislav Grl,
Center 74, 2393 Črna na Koroškem.
O: 4/II, m: 5/I, 27. 5.,
Slavko Žlebnik,
Trg 4. aprila 6/b, 2392 Mežica.

O: 5/I, m: 5/I, 9. 6.,
Rok, Bojan Deberšek,
Podgorska 83, 2380 Slov. Gradec.

Brak – jazbečarji (SLRBJ):

jelenje rdeči
O: 5/I, m: 5/I, 14. 3.,
Mirko Slatinšek,
Prod 46, 3342 Gornji Grad.
O: 5/I, m: 4/I, 12. 6.,
Peter Slatnar,
Ignaca Borštnika, 4207 Cerklje.
O: 5/I, m: 5/I, 4. 6.,
Ivan Vivod,
Mala Gora 2, 3206 Stranice.
O: 5/I, m: 5/I, 12. 6.,
Jožica Metelko Kraševac in
Anton Kraševac,
Zagaj pri Ponikvi 17, 3232 Ponikva.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 6.,
Jožica Metelko Kraševac,
Zagaj 17, 3232 Ponikva.
O: 4/I, m: 4/II, 7. 6.,
Anton Mihelič,
Gomji Suhor 1/a, 8331 Suhor.
O: 5/I, m: 4/I, 10. 4.,
Alojz Zajec,
Potok 3, 8212 Velika Loka.
O: 5/I, m: 5/I, 15. 6.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
O: 5/I, m: 5/I, 26. 5.,
Jože Balkovec,
Drenovec 12/a, 8344 Vinica.
O: 5/I, m: 5/I, 5. 5.,
Franc Škofic,
Ilovka 7, 4000 Kranj.

Črna z ožigi

O: 5/I, m: 4/I, 27. 5.,
Aleksander Lavriha,
Dolga Njiva 15, 8212 Velika Loka.
O: 5/I, m: 4/II, 5. 6.,
Dušan Tomšič,
Grič 9, 8340 Črnomelj.

Nemški goniči (SLRNG):

O: 5/I, m: 4/I, 15. 4.,
Radovan Birsa,
Preserje 63, 5295 Branik.
O: 5/I, m: 5/I, 14. 5.,
Ivan Prah,
Veliki Podlog 32,
8273 Leskovec pri Krškem.

Slovaški goniči (SLRSK):

O: 4/I, m: 4/I, 21. 5.,
Florjan Zelodec,
Navin 31, 6257 Pivka.

Labradorski prinašalci (SLRLR):

O: 5/LPP-R, m: 5/TPR, 23. 6.,
Ciril Frlan,
Binkelj 44, 4220 Škofja Loka.
O: tuj plemenjak, m: 5/TP-R, 16. 5.,
Marko Popovič,
Pekel 30/e, 2211 Pesnica.
O: tuj plemenjak, m: I/TP-R, 12. 6.,
Barbara in Iztok Krumpak,
Podgorica pri Šmarju 13,
1293 Šmarje – Sap.
O: tuj plemenjak, m: 5/TPR,
Ciril Frlan,
Binkelj 44, 4220 Škofja Loka.
O: tuj plemenjak, m: 5/LPP-R, 27. 5.,
Zinka Rovnan,
Kolomban 77, 6280 Ankarano.

Koker španjeli (SLRKJ):

O: 5/I, m: 4/I, 1. 5.,
Viktor Pušnik,
Ribnica 9/a, 2364 Ribnica na Pohorju.

Špringer španjeli (SLRšš):

O: 4/I, m: 4/2, 25. 5.,
Peter Verstovšek,
Gornji Lenart 6, 8250 Brežice.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

rjavci
O: 5/I, m: 4/II, 13. 6.,
Ivan Haložan,
Kozje 186, 3260 Kozje.

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodaj **kombinirko** Zolli, kal. 20 Mag./7 x 65 R, in **risanico**, kal. .22 Mag., z naprožilom. Oprema in cena po dogovoru. Tel.: 041/716-028.

Prodaj ročno izdelano **repetirno risanico**, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 1,5 – 6 x 42. Tel.: (01) 534-94-32, od 16. do 18. ure.

Prodaj **kombinirko** A. Zoli Gorona, novi tip, kal. (20 Mag.) / 7 x 65 R, **kombinirko** Blaser 95, kal. 20 Mag./308 Win. in repetirno **risanico** Titan 6 Nova, kal. 6,5 x 57, z menjalno cevjo, kal. .308 Win. Vse kot novo. Tel.: 040/545-115.

Kupim starejši strelni daljnogled za na flobert, 2,5 x 20 ali podobne povečave. Tel.: 031/734-409.

Prodaj **trap puško** Jagd SKB (japonska), mod. 500. Cevi 640/710 mm. Cena 750 €. Tel.: 041/685-664.

Kupim rabljeno puško, karabinko (kratkot) brez optike in druge opreme. Tel.: 031/384-412.

Prodaj odlično ohranjeno **borovelsko bokarico**, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom (originalna Suhlova montaža), izdelalec Johanna Fanzoja. Puška je bogato gravirana in je izdelana po naročilu. Cena 2.500 €. Tel.: 040/223-190.

Naprodaj orožje: dvocevka, londonska, Holland & Holland Royal Ejector, kal. 12/12, 15.000 €; dvocevka, angleška, W. W. Greener, kal. 16/16, 3.000 €; petelinka Famars (Abbiatico & Salvinelli) 12/12 nova, luksuzna, 10.000 €; petelinka SIACE, kal. 12/12, 1.400 €; tricevka, Sodia – Borovlje, kal. 6,5 x 57 R/16 – 16, z optiko Kahles 3-9 x, 2.500 €; tricevka Sauer 3000, kal. 7 x 65 R/16/16, z optiko Zeiss 6 x 42, 2.500 €; tricevka – petelinka, kal. 7 x 57 R/16/16, z optiko 4 x 32, 1.500 €; tricevka – petelinka, kal. 8 x 58 R/16/16, 1.000 €; polrisanica – petelinka, kal. 13 mm – 16, 400 €; bok polrisanica – petelinka, Borovnik – Borovlje, kal. 8 x 58 R/16, 2.500 €; bok polrisanica – petelinka Neuber, kal. 9,3 x 72 R-16, z zlato gravuro in optiko, 3.500 €; repetirka Winchester M 94, kal. .30-30, 600 €; repetirka Marlin M 94, kal. .44 Mag., nova, 800 €; repetirka Browning BLR, kal. .308 Win., s tovarniško zlato gravuro, nova, 2.200 €; polavtomatka Winchester M 100, kal. .243 Win., 800 €; mavzerica Krieghoff, kal. 8 x 57 IS, z optiko 4 x 32, 600 €; mavzerica Frankonia, kal. 6,5 x 57, z optiko 6 x 42, 800 €; Mannlicher-Schönauer (različni kal.), 900–1.800 €; dvocevna risanica Juch – Borovlje, kal. 9,3 x 74 R/9,3 x 74 R, z optiko 1–4 x, 10.000 €; dvocevna risanica Borovnik – Borovlje, kal. 7 x 65 R/7 x 65 R, s Kahles 2–7 x, 10.000 €; dvocevka risanica – petelinka Bernardelli, kal. 9,3 x 74 R/9,3 x 74 R, nova, 10.000 €; dvocevna risanica – petelinka Werlick, kal. 450 Express/450 Express, luksuzna, z zlato gravuro, 10.000 €; dvocevna bok

risanica Sabatti, kal. 8 x 57 IRS/8 x 57 IRS, 2.000 €; mavzerica M 98, kal. 7,9 mm dolga, 300 €; manliherica M 95, kal. 8 x 56 R kratka, 300 €; manliherica M 95, predelana, z naprožilom, 100 €; Werndlova puška, M 1867, predelana, 300 €; pištola Smith & Wesson, M 59, kal. 9 mm, 500 €; pištola Walther P 38, kal. 9 mm, 300 €; pištola Walther, PPK, kal. 7,65 mm, 300 €; revolver Smith & Wesson, M 317 Airlite, kal. .22 LR, 400 €; revolver Colt SAA – »pomirjevalec«, 2.000 €. Tel.: 031/285-700.

Prodaj **kombinirko** (dve risani cevi) Blaser Bergstutzen BS 97 Luxus, kal. .30 R Blaser, in 5,6 x 50 R Mag., z optiko ali brez in **vložno cevjo** Krieghoff extra, kal. .22 Win. Mag., za gladko cev, kal. 16. Tel.: 041/844-844.

Prodaj **kombinirano puško**, CZ, mod. ZH Brno, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16 s str. daljnogledom Tasco 3 – 9 x 40 (Suhlova montaža). Cena 550 €. Tel.: 030/645-422.

Prodaj **češko bokarico** model ZH 324, kal. 16/7 x 57 R, z menjalnimi cevmi 16/16. Cena 650 €. Tel.: 040/983 919.

Prodaj **brezhibno bok šibrenico**, mod. 201E, kal. 12/12, in neuporabljeno **šibreno cev**, kal. 16/16, za bokarico (Borovnik) ter **dvogled** Swarovski – Habicht 10 x 40. Tel.: (01) 256-73-97.

Prodaj **borovelsko bokarico** (Borovnik), kal. 16/7 x 65 R, z menjalnimi cevmi 16/16 in str. daljnogledom Swarovski – Habicht Nova 1,5 – 6 x 42 (križ 4 A, Suhlova montaža). Tel.: 051/306-397.

Prodaj **naslednje kombinirke:** novo CZ Brno Super, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Hensoldt Dital 4 x 32, Suhlova montaža (1.400 €); zelo malo uporabljeno CZ UA Brod, mod. 3, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss Jena 6 x 32 (700 €, Suhlova montaža); uporabljeno, zelo lahko boroveljko (Vertič), kal. 24/5,6 x 52 R, s str. daljnogledom Zeiss – Jena (Suhlova montaža). Cena 1.250 €. Tel.: 051/210-418.

Prodaj **repetirki** Steyr Mannlicher SBS, kal. .243 Win., s str. daljnogledom (ali brez) (2.200 €) in Winchester M 70, kal. .300 WSM, s plinsko zavoro, sprožilec narejen po naročilu (cena 1.400 €). Tel.: 041/824-648.

Prodaj **strelni daljnogled** Bushnell Elite 4200 2,5 – 10 x 50, križ 4A (z rdečo piko) in **laserški merilec daljave** Bushnell Yardage Pro Scout (merilna daljjava 10–640 m), tel. 040/321-695.

Prodaj **kratko risanico** (štuc) Steyr Mannlicher, kal. 8 x 56 R, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (2.300 €) in lahko **karabinko** izdelano po naročilu (INOX cev), kal. 6,5 x 52 Carcano, s str. daljnogledom Buschnell 1,5 – 6 x 44 (1.500 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj **rusko šibrenico** – petelinko, kal. 16 – 16 (350 €) in **češko bokarico**, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss 4 x 32 (550 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj zelo precizno **MK puško** znamke Krico, kal. .22 LR, s strelnim daljnogledom Hunter 6 – 24 x 50. Tel.: 051/357-183.

Prodaj odlično ohranjeno **borovelsko bokarico** (Sodia), kal. 16/7 x 65 R, s Kahles daljnogledom (Suhlova montaža) in z bogato graviranimi stranskimi ploščami ter shrambo za naboj v kopitu. Cena 3000 €. Tel.: 040/770-433.

Prodaj **češko bokarico** kal. 16/7 x 65 R s strelnim daljnogledom Hubertus 6 x 42. Puška ima naprožilo in je lepo ohranjena. Cena po dogovoru. Tel.: 041/680-914.

Ugodno prodaj **repetirno risanico** Steyr Mannlicher, kal. 7 x 64, staro 3 leta, odlično ohranjeno. Tel.: 041/730-551.

Prodaj **risanico – prelamačo**, kal. 6 x 62 R Freres, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 (Puškarstvo Steh). Cena 1.800 €; tel.: 041/950-524.

Prodaj **risanico** Sako M 591, kal. .308 Win., cev Varmint, kopito Laminated Stainless (z montažnimi deli). Tel.: 041/595-190.

Kupim strelni daljnogled Kahles, Swarovski ali Zeiss 6 x 42, (Ø = 48 mm prednja in 30 mm zadnja objemka montaže). Tel.: 041/595-160.

Prodaj **kombinirko** (Puškarina Kranj), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom 6 x 42 Zeiss (Suhlova montaža). Tel.: 041/413-881.

Lovski psi

Prodaj 3 mesece starega **reastega istrskega goniča**. Tel.: 031/574-049.

Prodaj **leglo nemških prepeličarjev – sercev**, potomci uvoženih vrhunskih delovnih in razstavnih staršev. Leglo bo primerno za oddajo v maju. Mogoča tudi zamenjava za odstrel trofejne divjadi. Tel.: 035/717-595 ali 041/809-143.

Junija (5. 6.) bodo primerni za oddajo kakovostni mladiči **brak – jazbecarji** (jelenje rdeči), potomci odličnih delovnih in razstavnih staršev, CAC, BOB, CACIB. Prosta še dva samčka in samička. So potomci najboljših psarm te pasme. Tel.: 040/566-981.

Kupim dobrega lovskega psa, starega od 2 do 4 leta. Tel.: 041/810-155; samo zvečer.

Prodaj **jelenje rdečega brak-jazbecarja**, starega 3 mesece, odličnih delovnih staršev. Je zelo lep in močan. Tel.: 041/524-013.

Pričakujem leglo nemških ptičarjev – žimavcev, odličnih staršev (oče uvožen iz Nemčije). Leglo je predvideno 15. 6. 2010. Franc Čavničar, Grabe 46, 2277 Središče ob Dravi.

Prodaj **nemškega ptičarja – žimavca** z odlično telesno oceno in opravljeno PZP (72 točk). Tel.: 041/378-261; Ivan Sepec.

Prodaj **mlade nemške prepeličarje – brezce**, potomce odličnih staršev (oba starša sta brezca). Tel.: 041/343-472.

Prodaj **nemško prepeličarko**, staro je 1,5 let. Je priznana in ubogljiva (z rodovnikom), cena po dogovoru. Tel.: 041/647-938.

Prodaj **mladiče planinskih goničev**, poležene 16. 4. 2010. Starša sta izredno delovna: (oče 2 x 2, in 1 x 3, na državni tekmi, 8. na EP goničev, odlični v delu po KS, mati 4. na državni tekmi). Tel. 041/635-953 Jožef.

Prodaj **leglo ostrodlakega bosanskega goniča – baraka**. Mladiči so potomci odličnih delovnih staršev (oče: 5/1, mati: 5/1). Tel.: 041/812-641.

Prodaj **mlade kdl. istrske goniče**, potomce odličnih delovnih staršev (o: 5/1, m: 5/2). Za oddajo bodo primerni v drugi polovici julija. Tel.: 040/240-855.

Ugodno prodaj **leglo nemških prepeličarjev – sercev** (ugodna cena). Psi so potomci vrhunskih delovnih in razstavnih staršev. Tel.: (03)57-17-595 ali 041/809-143.

Zaradi odpovedi rezervacije imam **na voljo lepo nemško prepeličarko – serko** (stara je 11 tednov), potomko delovnih staršev. Tel.: 031/820-383.

Prodaj **leglo nemških prepeličarjev sercev – brezcev**. Oba starša imata odlično telesno in delovno oceno. Plemenjak je uvožen iz Nemčije. Psi bodo primerni za oddajo po 28.6. 2010. Tel.: 041/470-393.

Konec junija oddajo **tribarvni nemški goniči**. Tel.: 040/654-896.

Drugo

Izdelam vam **šablono za razjelo lobanj** (trofej) smjaka in gamsa. Tel.: 041/648-072.

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribi trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

LOV NA JELENA V RUKU TROFEJE V RANGU MEDALJE

MADŽARSKA
Državna lovišča oddaljena 50 – 80 km od slovenske meje (10.–20. september)

Teža rogovja:
7 kg: 2.180 €
8 kg: 3.080 €
9 kg: 4.030 €
10 kg: 5.480 €
11 kg: 8.480 €

HRVAŠKA
Državna lovišča v porečjih Donave in Drave (5.–20. september)

CIC-točke:
– 170 točk: 2.280 €
– 180 točk: 3.350 €
– 190 točk: 4.640 €
– 200 točk: 6.150 €
– 210 točk: 7.895 €

AVSTRIJA
VISOKO ZLATE MEDALJE!
v 2009 odstreljen jelen z 286,56 točk!
10. september–5. oktober

Teža rogovja:
– 11 kg: 14.000 €
– 12 kg: 18.900 €
– 13 kg: 26.300 €
– 14 kg: 33.600 €
– 15 kg: 40.900 €
– 16 kg: 48.000 €

ZAHTEVAJTE NAŠE PROGRAME!

m-DRY MAJICE

SO IZDELANE IZ DVOSLOJNEGA
PLETIVA, KI ZAGOTAVLJA PRENOS
POTU S KOŽE NA ZUNANJO
STRAN MAJICE.

POZABITE NA MOKER HRBET.

motex

LOVSKA OBLAČILA

INDUSTRIJSKA CONA TRZIN
Dobrave 1
Telefon: 00 386 (01) 562 13 10
040/524-355

Poučujem igranje na lovski rog – posameznike ali skupine (vključno z glasbenim znanjem not – teorijo). Tel.: 041/253-257.

Prodajam terenski avto Suzuki vitaro, 1,6 bencinar, 1996, 185.000 km. Tel.: 041/730-731.

Prodajam elektronsko ovratnico za šolanje psov, domet od 250 do 1600 m. Tel.: 041/406-471.

Prodajam peč na drva (gašper), star okrog 100 let. Tel.: 040/796-713.

Izdelam vam več vrst pasti za lov polhov, valilnice za ptice duplarice (več vrst) in ptičje krmilnice. Tel.: (01) 895-15-96.

Izdelujem gamsove čope (tudi divji prašič, jelen, jazbec). Tel.: 041/819-231, Basaj.

Prodajam poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so odrasli, cepljeni ter prilagojeni za izpust v naravo ali oboro. Tel.: 040/503-781.

Prodajam originalno staro umetniško sliko – olje »portret medveda«, podpisano Guido Hammer (1821–1898), datirano 1851, format 65 x 70 cm. Cena 2000 €. Informacije: 031/285-700.

Prodajam deset vrhunskih akvarelov (lovski motivi) izvrstnega slikarja Petra Šaina, dobro znanega na območju nekdanje Jugoslavije. Informacije: ben.gabri@gmail.com

Zamenjam odstrel muflona na Boču za odstrel jelena. Tel.: 031/745-533 Stojan.

Prodajam fazane, jerebice in race. Prav tako so na voljo valilna jajca fazanov, jerebic in rac. Tel.: 041/717-464.

Prodajam kakovostno navad-

Želite imeti psa pod kontrolo?
Ga šolati brez naporov, hitro,
pravilno in učinkovito?

To vam omogočajo

ELEKTRONSKE OVRATNICE
Dometi signalov od 200 do 1.600 m.

Na voljo tudi

- OVRATNICE PROTI LAJANJU
- NEVIDNA ELEKTRONSKA OGRAJA ZA PSE DO 1200 m

Informacije:
tel.: 041/406-471

no jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Tel.: 051/652-682.

Prodajam terensko vozilo Mitsubishi Pajero Wagon 2.5 GL, dizel, 4 x 4, letnik 99, lepo ohranjen, redno servisiran, garažiran (ima 4x nove gume), registriran. Cena po dogovoru. Tel.: 041/647-938.

Izdelam vam diatonično harmoniko, lahko tudi z lovskim motivom. Več informacij po tel: 041/567-126.

Prodajam ovratnico za šolanje psov. Domet od 250 do 1.600 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodajam terenski avto Nissan Terrano, 1995, 3 vrata, odlično ohranjen. Cena 2.490 €. Tel.: 031/216-830.

SPORT MAN, d. o. o.

ŠOŠTANJ

Prodaja novega in rabljenega orožja ter streliva.

Tel.: 041/690-051

JUNIJ					
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)		
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. To	----	9:13	5:14	20:45	3:48 22:13
2. Sr	0:12	10:19	5:14	20:46	3:47 22:14
3. Če	0:34	11:22	5:13	20:47	3:46 22:15
4. Pe	0:54	12:25	5:13	20:48	3:45 22:16
5. So	1:13	13:28	5:12	20:49	3:44 22:17
6. Ne	1:32	14:32	5:12	20:49	3:44 22:18
7. Po	1:52	15:37	5:12	20:50	3:43 22:19
8. To	2:14:45:11	20:51	5:11	20:50	3:42 22:20
9. Sr	2:40	17:55	5:11	20:52	3:42 22:21
10. Če	3:12	19:06	5:11	20:52	3:41 22:22
11. Pe	3:53	20:14	5:11	20:53	3:41 22:23
12. So	4:46	21:14	5:10	20:53	3:40 22:23
13. Ne	5:50	22:05	5:10	20:54	3:40 22:24
14. Po	7:04	22:46	5:10	20:54	3:40 22:25
15. To	8:23	23:19	5:10	20:55	3:40 22:25
16. Sr	9:43	23:47	5:10	20:55	3:40 22:26
17. Če	11:02	----	5:10	20:55	3:39 22:26
18. Pe	12:19	0:11	5:10	20:56	3:39 22:27
19. So	13:34	0:35	5:10	20:56	3:39 22:27
20. Ne	14:50	0:58	5:10	20:56	3:40 22:27
21. Po	16:04	1:22	5:11	20:57	3:40 22:28
22. To	17:17	1:51	5:11	20:57	3:40 22:28
23. Sr	18:27	2:25	5:11	20:57	3:40 22:28
24. Če	19:30	3:06	5:11	20:57	3:41 22:28
25. Pe	20:24	3:56	5:12	20:57	3:41 22:28
26. So	21:09	4:53	5:12	20:57	3:41 22:28
27. Ne	21:44	5:55	5:13	20:57	3:42 22:28
28. Po	22:14	7:00	5:13	20:57	3:43 22:28
29. To	22:38	8:05	5:13	20:57	3:43 22:27
30. Sr	22:59	9:10	5:14	20:57	3:44 22:27

IZDELAVA LOVSKIH OBLEK (KROJEV)
IN KLOBUKOV PO MERI.
KAKOVOSTNO IN PO ZELO
UGODNI CENI!
PREPRIČAJTE SE SAMI!

KROJAŠTVO PEČOLER, s. p., Kranj
Tel.: 04/23-28-332
GSM: 031/711-055

kontakti.naslov.joze.pecoler@gmail.com

Društvo Slovenskih Lovcev FJK – DOBERDOB

in
Strelska družina Svoboda – Sežana

vabita na

STRELSKO TEKMOVANJE V KOMBINACIJI 4. POKAL PRIMORSKE

Pokrovitelj tekmovanja je
Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSSDI).

Tekmovanje bo v nedeljo, 13. 6. 2010, z začetkom ob 8. uri na strelišču v Kazljah (Štorje pri Sežani).

Tekmovale bodo ekipe (od 3 do 5 članov) in posamezniki v ŠPORTNI in LOVSKI KATEGORIJI.

Tekmovalci bodo streljali:

- na 20 glinastih golobov (lovski položaj);
- z 10 strelji na MK-tarčo, 35 m (pet strelcov na tarčo srnjak s prislonom ob fiksni palici in pet strelcov na tarčo divji prašič – prosto z MK-puško, teže do 5 kg, z optiko ali brez (dovoljena največ do 12-kratna povečava).

Glavna nagrada za posameznike v kombinaciji (v obeh kategorijah) bo **PUŠKA!!!**

Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli še pokale in praktične nagrade za najboljše rezultate (v kombinaciji in kot posamezniki). Za popestritev bo organizirano tudi streljanje na »slepo tarčo«.

Prijazno vabljeni!

Informacije:

Massimo: +39471255980

Lahko tudi po elektronski pošti: odbor@doberdob.org

JOHANN FANZOJ

puškarstvo od leta 1790

**Smo generalni zastopniki
Blaserja za države nekdanje Jugoslavije!**

Fanzoj, d.o.o., Kolodvorska ul. 12,
1000 Ljubljana
Tel.: 01/430 37 96, faks: 01/430 37 97
E-mail: fanzoj@siol.net
www.fanzoj.si

Zelo velika izbira orožja, optike, oblačil in opreme na enem mestu! Popusti in akcije!

Puške: Sauer, Steyr Mannlicher, Browning, Beretta, Fabarm, Sako, Tikka, Titan, ČZ
Pištole in revolverji: različnih proizvajalcev
Optika: Zeiss, Swarovski, Kahles in druga
Strelivo: Sako, RWS, Hirtenberger, CCI, Winchester

Na voljo štiri lastna parkirišča!

Na črnega medveda v Kanado

11-dnevni »all inclusive« program s 6 dnevi lova v Novi Fundlandiji, odstrelom medveda, bivanjem in hrano za 3.990 €. Odstrel vsakega nadaljnega medveda stane 300 €. Vključeni so vsi prevozi iz Ljubljane do lovišča ter nočitve na poti. Skupinsko potovanje v našem spremstvu bo 25. 6.–5. 7. 2010. Doslej so vsi naši gostje uplenili po 1–2 medveda!

Lov na trofejnega srnjaka v Angliji: 3 dni lova z osebnim vodnikom, 3 nočitve v hotelu, vsi prevozi od-do letališča (London ali Bristol) ter med lovom za 990 GBP. Ugodna cena odstrela: srnjak z rogovjem 450 g = 760 GBP; 500 g = 890 GBP.

Sibirski srnjak v prsku (Kirgizija): 9-dnevni aranžma s 6 dnevi lova, polno oskrbo, vizo in letalskim prevozom iz Ljubljane stane 2.740 €. Odstrel srnjaka stane 950 € (brez omejitve trofejne vrednosti). Odhod skupine bo 20. avgusta.

Na bivola v Zimbabve. 9 dni od/do Bulawayo s 7 dnevi lova v lovišču ob meji s Hwange NP in z odstrelom bivola stane 7.900 €. Odhod naše skupine bo 15. oktobra.

Zagotovilo uspeha: vračilo 2.000 € za neuplenjenega bivola.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

VZREJNA KOMISIJA ZA BARVARJE pri KZS

organizira

VZREJNI PREGLED ZA BAVARSKO IN HANOVRSKE BARVARJE

v soboto, 19. 6. 2010, ob 8. uri

pri lovskem domu LD Čemšenik (izvoz Trojane).

Vzrejnega pregleda se lahko udeležijo psi in psice, stari najmanj devet mesecev. Glavna preizkušnja (opravljen preizkus dela po naravni krvni sledi) ni pogoj za udeležbo na vzrejnem pregledu. Plemenjaki in plemenke bodo prejeli vzrejno dovoljenje naknadno, po uspešno opravljeni preizkušnji.

Ob vzrejnem pregledu je treba predložiti: rodovnik psa, obojestransko kopijo rodovnika in potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Informacije po tel.: 041/ 343 373.

Bojan Deberšek,
predsednik VK

LOVSKA DRUŽINA DOBRNA

prireja

v nedeljo, 27. junija 2010, ob 9. uri

TRADICIONALNO STRELSKO TEKMOVANJE MEMORIAL ALEKSANDRA PANNA.

Tekmovanje bo na **strelišču LD Dobrna** pri lovski koči (pot bo označena z oznako PULL).

Pogoji tekmovanja:

- tekmovale bodo tričlanske ekipe ene LD in posamezniki.
- **tekmovalna kombinacija:**
- 20 glinastih golobov
- 5 strelav v tarče (lisica, gams, srnjak, prašič) z MK-puško in na razdaljo 35 m

NAGRADE:

- najboljše ekipe bodo prejele pokale (1. ekipa še prehodni pokal)
- posamezniki bodo dobili pokale in bogate praktične nagrade:
- 1. nagrada: **odstrel trofejnega srnjaka.**

Več informacij dobite po tel.:

031/384-437 ali 041/692-683.

Tekmovanje bo v vsakem vremenu, saj je strelišče pokrito.

Vabljeni!

LOVSKA DRUŽINA BRASLOVČE

vabi

na tradicionalno meddružinsko lovsko strelsko tekmovanje v počastitev praznika

DNEVA DRŽAVNOSTI

v petek, 25. 6. 2010, z začetkom ob 9. uri

NA STRELIŠČU BOŠTUNOVEC PRI ŽOVNEKU V BRASLOVČAH.

Pot do strelišča bo označena iz smeri Celje–Ljubljana (izvoz Šentrupert, smer Logarska dolina).

PRAVILA TEKMOVANJA – PRAVILNIK O LOVSKEM STRELSTVU LZS

ČLANI:

- ◆ 15 glinastih golobov - lovski položaj
- ◆ 5 strelav na tarčo srnjaka ob fiksnem kolu z MK-puško z optiko ali brez
- ◆ 5 strelav na merjasca - prosto, z MK-puško z optiko ali brez
- ◆ 5 strelav na tarčo bežečega merjasca, z optiko ali brez

- Tekmovanje bo **ekipno in posamezno v kombinaciji.**
- Tekmovale bodo **tričlanske ekipe iste lovske družine.**

VETERANI (od 55 do 65 let) IN SUPER VETERANI (65 let in več)

- ◆ 15 glinastih golobov – lovski položaj
 - ◆ 10 strelav v MK-tarčo, sede ob fiksnem kolu, z MK-puško, z optiko ali brez
- Veterani in super veterani bodo lahko tekmovali tudi v članski konkurenci, rezultat na glinaste golobe se bo upošteval v veteranski oz. super veteranski konkurenci.

POKALI IN NAGRADE:

V članski konkurenci bodo ekipe prejele pokale do tretjega mesta, posamezniki pa poleg pokalov še lepe praktične nagrade (do 10. mesta). Veterani in super veterani bodo prejeli pokale do 3. mesta in lepe praktične nagrade do 5. mesta.

NAGRADNO TEKMOVANJE:

Streljanje na glinaste golobe – na izpadanje – za lepe praktične nagrade.

Za hrano in pijačo ter dobro počutje bo poskrbljeno!

TEKMOVANJE BO OB VSAKEM VREMENU, SAJ SO VSA STRELIŠČA NADKRITA!

- INFORMACIJE: 041/634 258 (Dušan Urankar).

Vljudno vabljeni!

UO LD Braslovče

Lovska zveza Slovenije

in
Komisija za kulturo LZS

vabita na

3. državno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja.

Tekmovanje bo v okviru turističnega praznika srednjeveških navad in običajev, Dnevo ostrnic, **19. junija 2010** z začetkom **od 16. do 18. ure** na Zagradnih njivah **pri gradu Snežnik v Loški dolini.**

Discipline bodo naslednje:

1. OPONAŠANJE STAREGA JELENA BREZ KOŠUT
2. OPONAŠANJE JELENA S TROPOM KOŠUT NA RUKALIŠČU
3. OPONAŠANJE JELENA S TROPOM KOŠUT, KI SE MU Približuje DRUG MOČAN JELEN

Dodatna disciplina:

OPONAŠANJE STAREGA JELENA, KI IŠČE KOŠUTE

Pogoji in pravila tekmovanja:

1. tekmovalac mora nastopiti v lovskem kroju,
2. tekmuje s poljubnimi rukaškimi pripomočki,
3. žirija ocenjuje z ocenami od 1 do 6 (najvišja in najnižja ocena se ne upoštevata),
4. v primeru enakega števila točk se izenačeni tekmovalci pomerijo v dodatni disciplini.

Kandidati za nastop in tekmovanje se lahko prijavijo na naslov LZS, Župančičeva 9, 1000 LJUBLJANA, na elektronski naslov: lzs@lovska-zveza.si ali po telefonu (01) 24-10-916 (Mitja Kersnik).

Prijaviti se bo mogoče tudi še uro pred tekmovanjem.

Vabljeni!